

TLM IKT: 00073/2025

STRATÉGIAI TERV
2025 – 2029

ÖSSZEFOGLALÓ

A Tomory Lajos Múzeum – a 2024. évi szakfelügyeleti vizsgálat intézkedési tervével összhangban - a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) b) alapján szükséges stratégiákat jelen dokumentumban aktualizálja.

A jogszabály által előírt dokumentumokat azonos időkorre, a fenntartó fejlesztési dokumentumaival összehangolva, 5 évre készítette el, és a jogszabály által megnevezett szak stratégiák (a gyűjteményezési, revíziós, selejtezési és digitalizálási stratégia, valamint az állományvédelmi terv) a fődokumentum különálló mellékletei lettek.

Jelen dokumentum összeállítását a múzeum szakemberei végezték, az illetékes szakfőosztály és alpolgármester kontrolljával.

Az előző stratégiai terv sok elemében jelentős előrelépés történt, az intézmény hatékony működésének és a fenntartó önkormányzat többoldalú támogatásának, az intenzív és sikeres együttműködésüknek köszönhetően. Ezt nemcsak a megvalósult innovációk, a növekvő eredmény számok, hanem az intézmény minősítései, a fenntartó és a múzeum díjai is mutatják.

Így a jelen stratégia folytatva a sikeres utat és újra a közösségi múzeumi elvekre épül, amely a helyi közösség aktív bevonásával, hatékony erőforrás gazdálkodás mellett mind számban, mind minőségben növekvő teljesítményt eredményez. Cél hogy minél több emberhez eljusson a múzeum anyagára épülő üzenet, erősödjön a lokálpatriotizmus és a helyi identitás és közösség. Élményalapú ismeretterjesztés, stabil információs forrás, nyitott terek, együttműködés, értékes adatvagyon, kulturális, épített és természeti örökség.

Klasszikus múzeumi szolgáltatások (állandó kiállítások, múzeumpedagógiai programok, kutatószolgálat) Elkötelezett és innovatív szakembergárda.

Múzeumunk olyan intézmény, amely eligazodási pontot jelent a helyi közösség tagjainak és élményt ad a különféle korosztályok számára. Segíti a fenntartó és elsősorban az oktatási intézmények tevékenységét. Amely gazdasági stabilitását többféle forrásból biztosítja, szakmai és közösségi céljainak megfelelően hasznosítja a rendelkezésére álló ingatlanokat.

Fő stratégiai irányok:

1. Közösségi múzeum
2. Oktatást segítő múzeum
3. Aktív tudományos tevékenységet végző múzeum
Ebbe illeszkedik az egyes kiemelt múzeumszakmai feladatokat részletező a gyűjteményezési, revíziós, selejtezési és digitalizálási stratégia és az állományvédelmi terv
4. Múzeum a fenntarthatóságért

Kiemelt feladatok:

- a Herrich-Kiss villa teljes megnyitása
- a 2026. évi nagy kerületi évfordulók,
- közösségi működés és múzeumpedagógia
- digitalizáció és raktárak

TARTALOMJEGYZÉK

1. HELYZETELEMZÉS	4
KÜLDETÉS.....	5
JÖVŐKÉP.....	6
ÉRTÉKREND.....	6
2. A TOMORY LAJOS MÚZEUM.....	7
3. A GYŰJTEMÉNY TÁRSADALMIASÍTÁSA – KÖZÖSSÉGI MÚZEUM	9
4. KOMMUNIKÁCIÓ.....	10
5. KÖRNYEZET, CÉLCSOPORTOK, PARTNEREK ÉS ERŐFORRÁSOK.....	11
6. SWOT ANALÍZIS.....	16
7. STRATÉGIAI CÉLOK.....	19
1. Közösségi múzeum	19
2. Oktatást segítő múzeum	22
3. Aktív tudományos tevékenységet végző múzeum	23
4. Múzeum a fenntarthatóságért	24

Mellékletek

NYILVÁNTARTÁSI, REVÍZIÓS ÉS SELEJTEZÉSI STRATÉGIA

DIGITALIZÁCIÓS STRATÉGIA

ÁLLOMÁNYVÉDELMI TERV

1. HELYZETELEMZÉS, KÜLDETÉS

Helyzetelemzés

A Tomory Lajos Múzeum Budapest Főváros szíves 18. kerülete, Pestszentlőrinc-Pestszentimre egyetlen múzeuma. Intézményünk egyre meghatározóbb szerepet tölt be a kerület kulturális és közösségi életében, identitásformálásában és mind helyben, mind országosan egyre ismertebb.

Az elmúlt időszakban a járványhelyzet majd az energiaválság, a magas infláció ellenére a múzeum - fenntartója, a 18. kerületi önkormányzat teljes körű és intenzív támogatásával - különféle források segítségével, eredményesen fejlődött. Elkötelezett munkatársainak és a múzeumot segítő közösségnek köszönhetően a múzeum szakemberei által összeállított stratégiai terv sok elemében történt előrelépés.

- Több szakmai elismeréssel díjazták az intézmény tevékenységét: Családbarát Múzeum 2023, Közösségi Múzeum 2024, Múzeumpedagógiai Nívódíj 2023, valamint munkatársait. 2024-ben a szakfelügyeleti vizsgálat is elégedett volt a kerület múzeumával. A kerületi önkormányzat településfejlesztési díjat kapott a Buna Galériáért és a HKV kert- és programfejlesztéséért 2023.
- 2023-ban felvételt nyertünk a NEMO (Európai Múzeumi Szervezetek Hálózata) ingyenes próba tagságába, melybe évente csupán 5 európai intézményt választanak.
- Teltházias helytörténeti konferenciákat rendeztünk (Gyár- és Egyháztörténeti Konferencia 2023, Oktatótörténeti Konferencia 2024) az Értéktár Bizottsággal együttműködésben
- Megújultak állandó kiállításaink. Sikeres volt az elmúlt időszak legnagyobb időszak kiállítása, amely a kerületi gyárakat és egyházakat mutatta be.
- Több hagyományos és digitális kiadványunk jelent meg, akadálymentesítettük a honlapot.
- Számos pályázat és támogatás segítette tevékenységünket évente 10-20 millió Ft értékben. A múzeum gyűjteménye jelentős fotóanyaggal, dokumentumokkal, képzőművészeti alkotásokkal és tárgyakkal gyarapodott, és sikerült végrehajtanunk egy régóta esedékes, nagyobb raktárrendezést (Kondor 10).
- Felsőoktatási intézményekkel való együttműködések (gyakornokok ELTE PPK, TÓK, BTK)

Telephelyek fejlesztése:

- A Mű-hely időszak kiállítóhelyé alakítása és múzeumpedagógiai hasznosítása
- Herrich-Kiss villa rendszeres, stabil programkínálatának kialakítása, amelynek sikerét a látogató számok emelkedése is jól mutatja (2022-ben 8732 fő; 2023-ben 9600 fő)
- Herrich-Kiss villa keresztszárnyának tetőfelújítása, tetőtéri új irodahelyiségének kialakítása, a hosszanti szárny felújításának előkészítése (közművek stb.) 2024-ben
- A villa kertjének fenntarthatósági fejlesztései az Upsurge projekt keretében: esőkert, kavicsgyepes parkoló, esővízgyűjtő 2023, energetikai és műtárgyvédelmi fejlesztések (hűtő/fűtő légkondicionálók felszerelése)
- Elkészült a Buna Galéria, amelyet napelemekkel szerelt fel az önkormányzat
- a helyi közösségekkel, önkormányzattal, intézményekkel, baráti körökkel, klubokkal, civil szervezetekkel való együttműködések bővítése (önkéntesek, közös programkínálat és programfejlesztések)

A múzeum a kerület reprezentatív, tudományos, forrásörző intézménye, archívuma, egyben a közösségfejlesztés és településmarketing aktív szereplője.

Kihívás és felelősség ennek a megtisztelő, sokrétű szerepnek megfelelni egy gyorsan változó, átalakuló, komoly válságokkal szembenező világban. Amely egyszerre kínál új lehetőségeket és intenzíven formálja át a tudásról, hatékonyságról, fenntarthatóságról, a világról alkotott képünket, és ahol a múzeum szerepe is változik. A múzeum mint márka, ami erről az emberek fejében él, az igények és elvárások, az ezekhez szükséges erőforrások megteremtése, illetve végessége, a vállalt feladatok teljesítése szerepünk és tevékenységünk folyamatos át- és újragondolására készítetnek bennünket.

Szolgáltató múzeum helyett **elismert közösségi múzeumként működünk**. A határok sokkal elmosódottabbak a kint és bent között, közel állunk a civil szféra tevékenységéhez. Az erőforrásokat megsokszorozzák az elesett jó gyakorlatok, a közösséggel és más partnerekkel együtt fejlesztett projektek, ahol izgalmas célt, büszkén szemlélt közös végeredményt adhatunk annak a közösségnek, amelyet reprezentálunk, és amely aktív részese a tevékenységnek.

A múzeum a kerület kulturális örökségének ápolója. Tevékenysége ennek az örökségnek a szakszerű feltárása, gyűjtése, megőrzése és feldolgozása, valamint közzététele. A kerület múltjára vonatkozó adatok és anyagok elsődlegesen vagy kizárólag nálunk kereshetők, a múzeum ezen adatok leghitelesebb közvetítője. Feladatunk segíteni eligazodni a rendelkezésre álló információk és adatok között, megerősíteni vagy cáfolni azok hitelességét.

Klasszikus múzeumi szolgáltatásokat (állandó kiállítások, múzeumpedagógiai programok, kutatószolgálat) helyben csak intézményünk kínál. Ehhez felkészült, tapasztalt szakembergárdával rendelkezik, amely tudását folyamatosan megújítja, és intenzív kapcsolatot ápol a múzeumi, a tudományos és a helyi közösséggel.

Fontos, hogy egyensúlyt találjunk

- az innovációk és a folyamatos, stabil szolgáltatások biztosítása
- a tudományos, a klasszikus múzeumszakmai és a közművelődési feladatok
- a gyűjtési és kutatási irányok, kiállítási és programtervek

között, felhasználva a minőségbiztosítás és a kockázatelemzés, a folyamatos igény- és elégedettség mérés különféle módszereit.

Múzeumunk olyan intézmény, amely eligazodási pontot jelent a helyi közösség tagjainak és élményt ad a különféle korosztályok számára. Segíti a fenntartó és elsősorban az oktatási intézmények tevékenységét.

Amely gazdasági stabilitását többféle forrásból biztosítja, szakmai és közösségi céljainak megfelelően hasznosítja a rendelkezésére álló ingatlanokat.

Jelen stratégiai terv az intézmény tevékenységének egészére készült. Mellékletei a jogszabály által előírt nyilvántartási, revíziós, selejtezési és digitalizálási stratégia, illetve az állományvédelmi terv, a 2024. évi szakfelügyeleti vizsgálat intézkedési terve alapján. A stratégiához kapcsolódó, felelősöket és mérőszámokat tartalmazó további tematikus akcióterveket elsősorban az intézmény éves munkatervébe illesztjük be.

KÜLDETÉS

A Tomory Lajos Múzeum feladata a kerület egyetlen muzeális közgyűjteményeként a hozzá fordulókat, a látogatóit ráébreszteni a XVIII. kerület, Pestszentlőrinc-Pestszentimre történelmi, kulturális, és közösségi értékeire.

Intézményünk a XVIII. kerület, Pestszentlőrinc-Pestszentimre környezeti, gazdaság- és társadalomtörténeti, kulturális és művészeti értékeit megtestesítő tárgyak, dokumentumok és emlékek összegyűjtésével, a természeti és épített környezet, az életmód változásának dokumentálásával, mindezek megőrzésével, feldolgozásával és közzétételel járul hozzá az egyének és közösségek helyi és kulturális identitásának erősítéséhez, mentális egészségéhez.

Ennek érdekében:

- Gyűjtjük és megőrizzük a kerület múltjához kapcsolódó emlékeket.
- Törekszünk arra, hogy a múzeum anyaga mindenki számára hozzáférhető és kutatható legyen.
- Segítséget nyújtunk az érdeklődőknek gyökereik felkutatásában.
- Ingyenes múzeumpedagógiai programokat kínálunk a kerület oktatási intézményeinek és óvodáinak, melyek segítik a múlt élményközpontú, komplex megismerését a fejlesztendő kompetenciák figyelembevételével.
- Dokumentáljuk a jelenkor helyi jellegzetességeit (jelenkorkutatás).

- Részt veszünk a természeti és kulturális örökség védelmében (fenntarthatóság: példaadó ismeretterjesztés).
- Minőségi kiállításokat, programokat biztosítunk a közönség számára, melyek élményt, új ismereteket és új felismeréseket hoznak magukkal.
- Hagyományos és digitális kiadványokat készítünk.
- Együttműködünk elsősorban helyi szervezetekkel, közösségekkel, csoportokkal és egyénekekkel, több korosztállyal.
- Nyitottak vagyunk külső kezdeményezésekre.

JÖVŐKÉP

Célunk, hogy az intézményt, mint a helyi közösség múltját és identitását reprezentáló múzeumot tartsák számon. A hagyományos kiállítások és kiadványok mellett digitális felületek fejlesztésével, múzeumpedagógiai és kulturális programkínálattal igyekszünk minél nagyobb közönséget és a fiatalabb korosztályokat is elérni. Egy olyan múzeum fejlesztésén dolgozunk, amely saját falain belül és kívül is képes megszólítani az egyéneket és közösségeket.

Ismeretátadáson túl gondolkodásformáló, lokálpatriotizmust erősítő, közösségfejlesztő erővel bír. Szép terei, kertje a rekreáció és a mentális egészségmegőrzés színterei. Mindehhez alapot rendezett gyűjteményei, állandó és időszakos kiállításai, kiállítóhelyei, szabadtéri és belső közösségi terei, tudományos kutatásai, felkészült, elkötelezett munkatársai és partnerei jelentenek. Céljaink megvalósítása érdekében különböző tudományterületek szakemberei és társadalmi csoportok bevonását tervezzük.

ÉRTÉKREND

Családias, nyitott, befogadó légkör. Elkötelezettség a látogatói igények mellett. Közösségteremtés. Hitelesség. Tudományos ismeretek közérthetővé és hozzáférhetővé tétele korosztályi sajátosságoknak megfelelően. Fenntarthatóság. Innováció, kreativitás.

Múzeumunk elkötelezett a fenntartható, gazdaságos és zöld működés mellett. Környezetünkben, épületeinkben, kiállításainkban, programjainkban, belső működésünkben törekszünk az anyagokkal, vízzel és energiával való takarékosagra, a természetes környezet mennél kisebb megzavarására. Nemcsak kutatjuk elődeink takarékos szemléletmódját, hanem követjük is.

Törekszünk a helyi közösség bevonására, környezettudatosság kialakítását célzó programjainkat a helyi zöld civil szervezetekkel együttműködve fejlesztjük. A helyi közösségekkel együtt és a helyi közösségekért dolgozunk, melynek elismeréseként 2024-ben megkaptuk a Közösségi Múzeum minősítést.

2. A TOMORY LAJOS MÚZEUM

Tomory Lajos Múzeum Budapest XVIII. kerületének egyetlen muzeális közintézménye. 1956-ban alapította Tomory Lajos iskolaigazgató. 1983-tól kerületi fenntartású intézmény. 1991-től hivatalos működési engedéllyel rendelkező muzeális közgyűjtemény (XVIII. kerületi Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény), amely 2012-ben felvette alapítója nevét. 2016-tól területi múzeum.

1983-tól 1994-ig önállóan, 1994 és 2012 között a pedagógiai szakmai szolgáltatóval közös intézményben, 2012-től 2018-ig a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei részeként, 2018. március 19-től újra önálló intézményként működik.

A Tomory Lajos Múzeum kiállítóhelyei:

- Herrich-Kiss villa (1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.) és Buna Galéria
- Múzeumsarok (1183 Budapest, Szent Lőrinc sétány 2.)
- Pavilon Galéria (1183 Budapest, Kossuth tér 6.)
- Havanna Kiállítóhely (1181 Budapest, Havanna utca 9. földszint 317.)
- Mű-hely (1181 Budapest, Madách 49.)

Aeropark (Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2-es terminálja mellett), az LKK kezelésében.

A főépület és a saját kiállítóterek egymástól másfél kilométeres távolságban találhatóak Pestszentlőrincen, a kerület meghatározó pontjain. A Herrich-Kiss villa a legnagyobb kerületi szabadtéri rendezvényeknek helyet adó Bókay-kert szomszédságában van, a pestszentlőrinci „belváros”, a kertváros és a lakosság többségét tömörítő lakótelepek közötti területen. A villa a kerület egyik leglátványosabb helyévé vált, lenyűgöző nagyverandájával, a keresztszárny tetőcseréjével, a Buna Galériával és a kerti fejlesztésekkel többszörösére bővültek a látogatói és közösségi terek, de a villa felújítása jelenleg is tart, amelyben a hosszanti szárny nagy része érintett.

A 2023-ban megújult Múzeumsarok és 22 m²-es fiiláléja, a jelenleg felújításra váró Pavilon Galéria a kerület igazgatási központjában, a Lőrinci Kossuth térnél, a 2020-ban megújult Havanna Kiállítóhely pedig a kerület legnagyobb lakótelepén van. A MŰ-hely (eredetileg a kertvárosi lakónegyedben létesített kisüzem) fejlesztése elkezdődött. Az ingatlant 2023 nyarán nyitottuk meg a nagyközönség előtt, és az elmúlt években bebizonyosodott, hogy mind nagyobb időszak kiállítások, mind kulturális, múzeumpedagógiai és közösségi programok tartására alkalmas helyszín, amelynek látogatószáma részleges használat mellett is bőven meghaladja a korábbiakat.

Kiállítások

Az állandó kiállítások tematikáját jelenleg települési elhelyezkedésük, környezetük határozza meg. A városközpontban (a kerület legfontosabb köz- és oktatási intézményeinek szomszédságában) megújult, modernizált település- és oktatástörténeti állandó kiállítás látható. A Pavilon Galéria 2023 ősze óta nem látogatható, így a kisebb időszak kiállításokra jelenleg nincs kiállítóterünk. A Havanna-lakótelepen a 2020-ban felújított állandó kiállításon a 18. kerület legnagyobb és legsűrűbben lakott lakónegyedét és lakóik életmódját mutatjuk be, illetve Buna Konstantin festőművész alkotásait. A Herrich-Kiss villában az épület adta lehetőségeket kihasználva komplex művészettörténeti kiállítás, és a látványraktár kapott helyet, az épület teljes felújításának utolsó fázisa folyik. A kertben a Buna Galéria állandó kiállítása, a fenntarthatósági tanösvény mellett szabadtéri időszak kiállítások bemutatására is van lehetőség, itt kapott helyet a települési Panteon. A Mű-hely jelenleg korlátozott műtárgyparaméterekkel nagyobb, hosszabb távú időszak kiállításaink bemutatására alkalmas. Vannak virtuális és a kerület több pontján kihelyezett kiállításaink is.

A múzeum anyaga

Működési engedélyében meghatározott gyűjtőkörei alapján történeti és képzőművészeti szakággal rendelkeznek.

A történelmi szakág, amely az intézmény alapját adó magángyűjteményből alakult ki, a művészetinél jóval strukturáltabb, több szak- és különgyűjteményre válik szét. A kezdetektől gyűjtött történelmi anyagot elsősorban a XX. századból, kisebb részben a XIX. század végéről származó több ezer tárgy, fotó, egyedi és 25 irat-folyóméternyi dokumentum, film- és hangfelvételek, valamint intenzíven gyarapodó számú digitális emlék alkotja. Képeslap- és meghívógyűjteményt, térképeket, több ezer plakátot és iskolai szemléltető táblát őrzünk.

A történelmi tárgyi anyag hagyományos része életmód-történelmi (háztartási eszközök, bútorok, hétköznapi műszaki tárgyak, textilek stb.), néprajzi eszközök, az 1910-es évek elejétől gyűjtött iskolai bútorok, iskolai kísérleti és szemléltetőeszközök, kisipari szerszámok és teljes műhelyfelszerelések, a helyi üzemek, és gyárak kisebb tárgyi emlékei. Két további jelentős külön gyűjteménye a játék- és mackógyűjtemény, illetve országos szinten meghatározó a légiforgalmi (Malév és repülőtérei) anyag.

Könyvtára tudományos szakkönyvtár, amely részben muzeális gyűjteménynek is minősül. A XIX. század végétől az alsó fokú oktatásban használatos tankönyvek sorozata mellett egyedülálló a helyi kiadványok és újságok anyaga az elmúlt 110 évből. Fotótára a legnagyobb papíralapú és digitális gyűjtemény a 100 000-es XVIII. kerületben, amely folyamatosan és intenzíven gyarapodik részben saját készítésű fotósorozatokkal.

A 2015-ben megalapozott képzőművészeti szakág törzssanyaga elsősorban olyan XX. századi és kortárs képzőművészek alkotásait foglalja magában, akik valamilyen vonatkozásban – lakóhelyük vagy munkásságuk révén – a XVIII. kerülethez kötődnek. A műalkotások mellett gyűjtjük a művészeti katalógusokat, meghívókat, művészeti események fotóit, cikkeit, valamint a művészportrékat. Az elmúlt években mindkét szakág jelentős, új anyaggal gyarapodott.

Műtárgyvédelem, nyilvántartások

A 2020-as állományvédelmi terv figyelembevételével folytak a kiállítóhely kialakítások és felújítások. A 2022/2023 évben a kötelező energiatakarékosági előírások betartásához intézkedési tervet készítettünk és hajtottunk végre a kiállítóterekben és raktárakban minimálisan elfogatható műtárgykörnyezeti értékek biztosítására, a Múzeumi Állományvédelmi Bizottság által kiadott állásfoglalás szerint. Részben ennek kapcsán 2 helyen hűtő/fűtő légkondicionálók váltották a gázkonvektorokat, egyre több helyen van mérőműszer és naplózunk a műtárgykörnyezeti paramétereket. Az új kiállítóterekben kamera- és távolról vezérelhető riasztórendszert szereltünk fel, nagyrészt az önkormányzat innovációs keretének segítségével.

Kutatói, szakértői tevékenység

Történész és művészettörténész munkatársaink rendszeresen és folyamatosan végeznek kutatómunkát, publikálnak különféle kiadványokban, tartanak előadásokat szakmai konferenciákon és a nagyközönségnek (pl. Senior Akadémia, sétaprogramok). Az intézmény saját kiadványai mellett kerületi kiadványok, szakmai anyagok készítésében is intenzív szerepet vállal, együttműködik más tudományos kutatócsoportokkal, kutatókkal.

Múzeumpedagógusunk 2021-ben közreműködött a Pulszky Társaság Múzeumandragógiai Tagozata Múzeumok a fenntarthatóságért - fenntarthatóság a múzeumokban workshop sorozatának megszervezésében és lebonyolításában. A zöld múzeumi törekvéseket továbbra is figyelemmel kíséri és azokban aktívan részt vesz, részben hazai és nemzetközi konferenciák résztvevőjeként és előadójaként. 2024-ben a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ által indított Zöld Múzeum képzés tananyagának fejlesztésében és szakmai lektorálásában vállalt szerepet.

A múzeum igazgatója az NKA Ismeretterjesztés és Környezetkultúra kollégiumának tagja, 2020 óta az Év múzeuma pályázat szakmai bírálóbizottságának tagja, alkalmanként a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ és a MOME oktatója, 2024-ben a közösségi múzeum kritériumrendszer megújításának véleményező szakértője.

Szakmai eredmények és elismerések

Múzeumi tevékenységünket több szakmai díjjal is elismerték (kerületi Művelődésért, országos Év Múzeuma különdíj, Év kiállítása elismerő oklevél). 2020 óta viseljük a Családbarát Múzeum címet,

amelyet 2023-ban újból elnyert a múzeum. Ugyancsak 2023-ban "Mi leszel a végén" elnevezésű általános iskola felső tagozatos diákjainak fejlesztett pályorientációt segítő foglalkozásunkat Múzeumpedagógiai Nívódíjjal tüntették ki. 2024-ben pedig a közösségi részvételen alapuló működésünkért Közösségi Múzeum elismerésben részesültünk. Több munkatársunk tevékenységét ismerték el helyben és országosan.

3. A GYŰJTEMÉNY TÁRSADALMIASÍTÁSA – KÖZÖSSÉGI MÚZEUM

Gyűjteményeink a helytörténet mellett a 20. századi életmód- és oktatástörténet, valamint a magyar légi forgalom történetének komplex feldolgozására, élményszerű bemutatására adnak módot. Többféle korcsoportnak, illetve családoknak is kínálunk múzeumpedagógiai programokat.

Lehetőségeinkhez mérten együttműködünk és segítséget nyújtunk az önkormányzat intézményeinek, magánszemélyeknek, kerületi cégeknek, civil szervezeteknek saját és közös múltunk feltárásában, a kerületi emléktárgy gyűjtésében, megőrzésében és bemutatásában. Erre jó példa nagy forgalmú kutatószolgálatunk, számos közös időszaki és táblókiállítás, többféle közös program, a Traktormajális vagy a Nemcsics emlékház.

Elsősorban a kerületen belül, részben azon kívül sokféle kiállítással, programmal várjuk a látogatókat, folyamatosan bővítjük az ezekhez kapcsolódó digitális felületeket. A szabadtéri kiállítások, kitelepülések, és ezek a digitális felületek segítettek, hogy a múzeum kiléphessen a falai közül, és így is elérhessük látogatóinkat kiállításainkra, gyűjteményeinkre, kutatásainkra épülő tartalmakkal. Állandó és időszaki kiállításaink mellett nagy hangsúlyt fektetünk a hordozható táblókiállítások készítésére és minél több helyszínen való bemutatására. Ezeket szakmai és közösségi fórumokon népszerűsítjük. Minden kiállításhoz sokszínű, felnőtteknek, családoknak és diákoknak szóló többféle elemből álló múzeumpedagógiai és egyéb programkínálatot szervezünk, melyek egyre népszerűbbek. A kiállítások tervezésébe, készítésébe, a kapcsolódó programokba bevonjuk az érintett személyeket, közösségeket.

A Tomory Lajos Múzeum nagy erőssége **múzeumpedagógiai tevékenysége**: évente több ezer (2023 4400 fő), elsősorban helyi általános iskolás, kisebb részben óvodás és középiskolás vesz részt múzeumpedagógiai, illetve helyismereti foglalkozásainkon. Komplex programokat kínálunk speciális igényű tanulóknak is. A felfedezéses tanulás, a kreatív alkotás, az élmény-, játék-, drámapedagógia módszereit ötvözve ismerkedünk meg Pestszentlőrinc és Pestszentimre történetével, településünk egykori hírességeivel, épületeivel, a régi idők mindennapjaival, a település társadalmi, gazdasági változásaival. Az adott korcsoportok sajátosságaihoz kidolgozott foglalkozásaink jól kiegészítik a történelem, a honismeret, a környezetismeret, biológia, a vizuális kultúra, magyar nyelv és irodalom és etika tantárgyakat, segítik a gyerekek énképének formálását, erősítik a kötődést lakóhelyükhöz. Foglalkozásainkon fókuszba helyezük a kompetenciák, soft skilliek fejlesztését a reziliens személyiségfejlődés érdekében.

Népszerűek az iskolába kihelyezett múzeumi óráink, vetélkedőink, a jeles ünnepekre szervezett foglalkozásaink. Rendszeresen viszünk diákcsoportokat játékos szabadtéri programokra, kerületi sétára. Nyáron változatos programokat kínálunk a kerületi napközis táborok csoportjainak, valamint évente többször múzeumi táborokat szervezünk. A kerületben élő középiskolások megszólítását, nekik szóló programok, pályázatok hirdetésével, illetve az iskolai közösségi szolgálat segítségével kezdtük meg.

Fenntarthatósági törekvéseink megvalósításában együttműködünk helyi, zöld civil szervezetekkel, partnerei vagyunk az Önkormányzati zöld projektjeinek (Upsurge - esőkert projekt). Helyet adunk környezettudatos szemléletformáláshoz kapcsolódó kezdeményezéseknek, legyen szó ismeretterjesztő előadásokról, tanfolyamokról vagy workshopokról. 2020 óta kapcsolódunk a Beporzók napjához, melyen a magyar múzeumok hívják fel a figyelmet a beporzó rovarok védelmének

fontosságára. A családi napokon a játékos ismeretszerzésen túl gyakorlati tevékenységek (pl. rovarhotel készítés) egészítik ki a programokat.

Közművelődési tevékenységünket meghatározza, hogy a hagyományos programok (kiállítás megnyitók, előadások) szervezése mellett milyen igényekkel keresnek meg minket, illetve hogy milyen szervező partnereket találunk. Népszerűek helytörténeti sétáink és a 2017-ben megalakult baráti kör programjai. Részt veszünk a helyi intézmények, szervezetek programjain, emellett a kerület szabadtéri rendezvényein és országos múzeumi programokon is jelen vagyunk. Az elsősorban gyűjteményeinkre épülő hagyományos programok mellett több a kerületben élő családokat is megszólító, illetve a villa, a nagyveranda és a kert adottságait, pályázati lehetőségeket kihasználó klasszikus, de a múzeum arculatához illeszkedő közművelődési programot szervezünk. Kiemelt feladatunknak tekintjük a kerületben élő családok megszólítását, minőségi, ingyenes kulturális programjainkkal.

Jelentős eredményeket értünk el a civilekkel folytatott együttműködéseink során. A Múzeum évek óta fogad be olyan civil kezdeményezéseket/programokat, amelyek gondolatvilágában/témájában az intézmény szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, azt erősíti, cserébe a szervezetek többféle módon segítik tevékenységünket (pl. tanácsadás, önkéntesek szervezése).

Helytörténeti, helyismereti tevékenységünk fontos része kiadványok készítése, internetes helyismereti felületek fejlesztése. Kutatószolgálat keretében évente közel 200 megkeresést, kérést teljesítünk. Könyvtárunk, adattárunk és a kistárgyi gyűjtemény helyben is kutatható, ha erre a felújítás lehetőséget ad. Az online anyagok intenzív bővítése és a digitalizáció mellett a kutatószolgálat keretében elsősorban levélben és telefonon adunk információt, szükség esetén kép- és dokumentum másolatokat.

Sok partnerrel működünk együtt. Fenntartónk, Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata, a kerület közintézményei és közösségei mellett más közgyűjteményekkel, szervezetekkel, magánygyűjtőkkel is szoros munkakapcsolatban vagyunk. Ezt mutatják az így megszületett közös programok, kiállítások, kiadványok, írások. Fontos feladatunk az önkormányzat, a kerületi sajtó és a településmarketing igényeinek kiszolgálása.

4. KOMMUNIKÁCIÓ

A múzeum külső kommunikációja több csatornán zajlik. Mivel a helyi iskolákkal (igazgatókkal és tanárokkal), intézményekkel, civil szervezetekkel, az önkormányzat illetékes főosztályával és más szakembereivel, több önkormányzati képviselővel, a polgármesterrel és az alpolgármesterekkel is jó kapcsolatot ápolunk, nagy hangsúlyt helyezünk a személyes kontaktusra. A klasszikus marketing- és PR-eszközök használatának célja, hogy folyamatosan erősítsük, illetve bővítsük kapcsolati hálónkat, ismertségünket. Az informális és formális csatornákat (nyomtatott, elektronikus, személyes) együtt és folyamatosan használjuk.

Cél, hogy minél költséghatékonyabb legyen a kommunikációnk. Médiaköltésre nincs keretünk, ezért kihasználunk minden megjelenési lehetőséget az önkormányzati és egyéb média felületeken (pl. helyi újság, tévé, weboldalak, közösségi média, applikációk). A helyi sajtóval való együttműködést megkönnyíti a kölcsönös egymásrautaltság (tartalmat adunk, cserébe ingyenes megjelenési lehetőségeket kapunk). Programjainkról, rendezvényeinkről, kiállításainkról, új kiadványainkról előzetesen és utólagosan is azonnal felhasználható sajtóközleményt/meghívót küldünk szét hírlevélként egyre növekvő email listánkra, közzéteszük oldalainkon, közösségi média felületeinken. A sajtó munkatársainak és helytörténeti kutatóknak szakmai segítséget (háttér-információk, szaklektorálás) nyújtunk helytörténeti témájú cikkek, kiadványok megírásához. Kutatásainkból hosszabb-rövidebb cikkeket írunk, és ezeket is többféle felületen tesszük közzé. Weboldalainkon hozzáférhetővé tesszük publikált szakmai cikkeinket, kiadványainkat. Rendszeresen közzéteszünk – az évfordulók adta lehetőségeket is kihasználva – helytörténeti és városismereti

anyagokat. Honlapjainkat rendszeresen archiválja az Országos Széchényi Könyvtár, kiadványaink felkerültek a Magyar Elektronikus Könyvtárba. Célunk, hogy az ezen a téren meghatározó szerepünket megőrizzük, és a település imázsának fejlesztéséhez hozzájáruljunk. Ennek érdekében az újabban létesített tartalmainkat is ajánlani fogjuk a könyvtári archiválás és szolgáltatás figyelmébe.

Egyéb nyomtatott kommunikációs anyagaink (plakátjaink, meghívóink) és kiadványaink költségét azzal csökkentjük, hogy minél nagyobb részben magunk állítjuk elő ezeket (szerkesztés, sok esetben a nyomtatás is). Csak a nagyobb rendezvények meghívóit, valamint nagyobb kiadványainkat adjuk ki nyomdai előállításra. A fenntarthatósági elveket szem előtt tartva, kiadványainkat festéktakarékos módon állítjuk elő és törekszünk a papíralapú szóróanyagok csökkentésére.

Részt veszünk helyi rendezvényeken, eseményeken. A hatékonyság és a pozitív megtélés érdekében valamennyi munkatársnak naprakész információi vannak a gyűjteményt érintő fontos döntéseket, aktualitásokat, az éppen folyamatban lévő projekteket illetően, ismerik a kiállításokat, így a személyes találkozások alkalmával felmerülő kérdésekre érdemi választ tudnak adni.

A kiállítóhelyeken kialakított kommunikációs felületek, információk, illetve internetes felületeink naprakészen tartására nagy hangsúlyt fektetünk. Weboldalunkon az aktuális rovatot (nyitvatartási rend, meghívók, programok, események) napi szinten frissítjük. A webes megjelenésre szánt szakmai tartalmakat ugyancsak folyamatosan bővítjük. Időről-időre elhelyezünk az aktualitások rovatban és/vagy a Facebook-oldalon olyan tartalmakat, amelyek a szakmai anyagokhoz „terelik” a látogatókat, illetve ösztönzik őket arra, hogy felkeressék kiállításainkat, részt vegyenek múzeumpedagógiai vagy családi programjainkon.

Facebook-oldalunk mindig naprakész, és a közzétett tartalmakat megosztjuk a kerületi csoport(ok)ban is. Rövid, képes portrékkal, helytörténeti posztokkal bővítjük célcsoportjainkat. Ugyanakkor ezekkel nem csupán az ismertségünket erősíthetjük, hanem a látogatók (lákjolók, megosztók) – sok esetben olyanok, akik korábban nem jártak még kiállításunkon, nem vettek részt programunkon – helyi kötődését, identitástudatát erősíthetjük, ismereteit bővíthetjük. A múzeumpedagógiai és egyéb programjainkról posztolt fotókkal és rövid bejegyzésekkel elérhetünk olyanokat, akik nem ismernek még bennünket.

Programjaink és múzeumpedagógiai rendezvényeink beszámolóinál minden esetben az adatvédelmi szabályok betartásával járunk el.

5. KÖRNYEZET, CÉLCSOPORTOK, PARTNEREK ÉS ERŐFORRÁSOK

Szociális környezet

Budapest XVIII. kerülete közel 100 000 lakosú nagyváros, Budapest külső, önálló települési múlttal rendelkező városrésze, a főváros centrumától több mint 10 kilométerre. Viszonylag magas az új beköltözők aránya. Az itt élők 2/3-a kertes házban, 1/3-a lakótelepeken (Havanna, Lakatos stb.) lakik. A nagy kiterjedésű terület telepszerű elrendezésének köszönhetően jelenleg több kisebb városközponttal rendelkezik; a kertvárosi és lakótelepi részek váltogatják egymást. Alakulófélben vannak igazgatási és kereskedelmi alközpontjai az Üllői út mentén, a Lőrinci Kossuth tér környékén, Pestszentimre és a Havanna-lakótelep központjában, a Béke tér környékén, a Cziffra György utca és a Gyömrői út mentén. Nem számít Budapest elit lakónegyedének, jelentős számban élnek itt komoly szociális hátrányokkal küzdők. Több száz négyzetméteres villák, átlagos kertes házak, több parkosított, élhető lakópark és lakótelep egyaránt található a kerületben.

Az itt élő aktív korúak jelentős része más kerületben vagy vidéken dolgozik, így számukra elsősorban a hétfvégéken biztosítjuk a nyitvatartást és vonzó programokat. A home office-hoz alternatívát kínálhatnak a múzeum egyes terei, kertje.

A nyugdíjas korosztály a magyar társadalmat jellemző elöregedés miatt jelentős számú a kerületben, többségük aktívan részt vesz saját szervezetei, az önkormányzat és intézményei által kínált rendezvényeken, továbbképzéseken, klubéletben. Őket kedvezményes vagy ingyenes programokkal,

részben szervezeteiken keresztül, részben közvetlenül szólítjuk meg, megnyitóink és egyes kulturális programjaink időpontját igényeikhez igazítjuk. Együttműködünk a Szenior Akadémiával.

A kerületben 26 tagóvoda, 18 általános iskola, 3 általános iskola és gimnázium, 3 alapfokú művészeti iskola, további 3 középiskola, felnőttek általános iskolája és gimnáziuma, illetve a SOFI található, melyek folyamatosan keresik a könnyen, helyben elérhető kulturális lehetőségeket, számukra többféle, korosztályhoz igazított tematikus múzeumpedagógiai programot, múzeumi napot tartunk. A távolabbi iskolákba igény szerint kihelyezett foglalkozásokat, online, interaktív tartalmakat, letölthető feladatlapokat kínálunk.

Gazdasági környezet

Budapest XVIII. kerületében az 1990-es évekig országos jelentőségű ipari vállalatok működtek. A kőolajipari gépgyártás, a fonó- és textilipar több gyára a rendszerváltás után néhány évvel beszüntette tevékenységét, területük ma raktárbázisként, bevásárlóközpontként hasznosul. Néhány kisebb üzem, gyár mellett az utóbbi évtizedekben gazdasági környezetünk lehangsúlyosabb elemévé a főváros nemzetközi repülőtere, továbbá a helyi szolgáltatók és a kreatív ipar vált.

Természeti környezet

Mivel a múzeum kertvárosi intézmény, kulturális örökségünk részének tekintjük a helyi természeti környezetet is. Emellett a fenntarthatóság és a környezetvédelem az intézmény működésében is fontos. Ezért a szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, esővízgyűjtés mellett, ahol tudunk, takarékoskodunk az energiával (világítás, fűtés). A mintegy 5000 m² es múzeumkertben biodiverz réteket alakítottunk ki – háromféle növénytársulással/vadvirágokkal, évente kétszeri kaszálással, ezzel élelmet biztosítva a beporzó rovaroknak. Kertünkben két rovarhotel is található. A fűvet és az avart komposztáljuk, helyben tartjuk. Az erdős részen többszintű növénytársulást gondozunk, a kertben őshonos tölgyeket és gyümölcsfákat nevelünk. Árnyékos és napos fűszerágyást alakítottunk ki. Partnerek vagyunk az önkormányzat zöld fejlesztéseiben, 2023 őszén készült el mérőműszeres esőkertünk, melyhez több ismeretterjesztő, a fejlesztést bemutató programnak adtuk otthont és mi magunk is több szakmai programon beszámoltunk az újtásról. Részt veszünk a kavicsgyepes felület mintaprojekt fejlesztésében a múzeum előtti területen, illetve a múzeum mérőeszközzel felszerelt esővízgyűjtő edényt pályázott és használ.

Csak a legszükségesebb dokumentumokat nyomtatjuk ki, a belső levelezés teljes egészében elektronikusan folyik. Együttműködünk olyan helyi szervezetekkel, közösségekkel, és intézményekkel, amelyek tevékenységükkel a környezet védelmét és a fenntarthatóságot szolgálják, helyszínt biztosítunk programjaiknak, rendezvényeiknek, kikérjük véleményüket, együtt dolgozunk.

Politikai, jogi és szakmai környezet

Működésünket az országos döntések (önkormányzati jog- és feladatkörök, a múzeumi törvény változásai), illetve a fenntartó helyi, kerületi önkormányzat összetétele, rendeletei és ezek változásai határozzák meg.

A múzeum szakmai működésének jogi kereteit a múzeumi törvények, rendeletek, közintézményi működését az érvényes gazdasági, pénzügyi, munkaügyi stb. jogszabályok határozzák meg.

Közintézményi tevékenységünket a fenntartó és a gazdasági ellátó szervezet ellenőrzi és segíti.

Szakmai munkánk eredményesebbé tétele érdekében tagjai vagyunk több országos múzeumszakmai szervezetnek, gyűjtjük a szakmai kiadványokat, igénybe vesszük a továbbképzéseket, partneri együttműködések, szakfelügyelői és koordinátori hálózatokat.

Szakmai munkánkat és az intézmény működtetését az ICOM 2022-ben meghatározott elveinek figyelembevételével végezzük.

„A múzeum a társadalom szolgálatában álló nem profitorientált, állandó intézmény, amely kutatja, gyűjti, megőrzi, értelmezi és kiállítja a tárgyi és szellemi örökséget. A múzeum a nyilvánosság számára nyitott, hozzáférhető és befogadó, elősegíti a sokszínűséget és a fenntarthatóságot. Etikusan,

szakszerűen és a közösségek részvételével működik és kommunikál, változatos tapasztalatot nyújtva az oktatás, a szórakozás, a reflektív gondolkodás és a tudásmegosztás terén."

Célcsoportok és partnerek

Elsődleges

- a kerületben lakó családok, minden kerületi lakos,
- az elsősorban helyi óvodákba, általános és középiskolákba járó, a múzeumpedagógiai foglalkozásokra szervezeten érkező gyerekek, a jövő múzeumlátogatói és adományozói,
- a kerületi pedagógusok,
- a középkorú és idősebb korosztály képviselői, akik emlékeikkel szorosabban kötődnek a kerülethez, a kiállított témákhoz, különösen a helytörténészek,
- a kerület intézményei (elsősorban az oktatási és közművelődési intézmények),
- a helyi önkormányzat képviselői, a kerületben dolgozók és családtagjaik,
- a helyben működő társadalmi szervezetek, egyházak, egyesületek, civil szervezetek, helyi fenntarthatósággal és környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek, közösségek és csoportok.
- helyi gazdasági szervezetek, cégek.

Másodlagos

- budapesti és a környéki települések lakói,
- a helyi, budapesti és országos írott és elektronikus sajtó munkatársai,
- a kerület testvérvárosainak lakossága, a kerület után érdeklődő külföldiek
- más közgyűjtemények.

A fenntartó

A kulturális örökség ápolása, átadása kiemelt helyi érdek, ez az alapja a helyi lakosság identitástudatának, jólétének, sikeres társadalmi és gazdasági integrációjának, a kerület imázsának. Ezzel szoros kapcsolatban a múzeum nagy szerepet játszhat az oktatás/tudásátadás hatékonyságának növelésében is. A múzeum reprezentatív intézmény, amely a látogatók mellett a médián keresztül a szélesebb nyilvánossággal is megismertetheti a települést, az önkormányzat törekvéseit, eredményeit. A múzeum alkalmas önkormányzati szervezésű programok lebonyolítására. Közreműködünk a városfejlesztési stratégiák, a települési arculati kézikönyv és az örökségvédelmi tanulmány elkészítésében.

A fenntartó anyagi és elvi támogatása, kapcsolatrendszere, a Települési Értéktár Bizottsággal való együttműködés nélkülözhetetlen a Tomory Lajos Múzeum sikeres működéséhez.

A látogatók/kutatók

A látogatók összetett csoportja a szabadidő tartalmas, színvonalas eltöltésére, szórakozásra, az erre szánt jövedelmek optimális elköltésére törekszik. Fontos motiváció lehet a tanulás, az ismeretszerzés, műveltség gyarapítása igénye. Ugyanakkor a tanulási, szabadidő eltöltési szokások változása nagy kihívást jelent és új megoldások keresésére sarkall (pl. virtuális kiállítások, digitális tartalmak fejlesztése).

A külső kutatók számára a múzeumi műtárgyakhoz, adatokhoz, információkhoz való hozzáférés, a tudományos együttműködés a lényeges. Az együttműködés, a kapcsolat természetesen kölcsönösséget is jelent. A múzeum tudományos munkatársai is sokat profitálhatnak a meglévő és kialakuló szakmai kapcsolati tőkéből.

Egy múzeum látogatói és kutatói elégedettségével és számával igazolhatja legnyilvánvalóbban létjogosultságát és „jó partnerségét” a fenntartó, a forráselosztó szervek, a potenciális és tényleges szponzorok és az egész közösség felé. Benyomásaik, véleményük messze viszi a múzeum jó vagy éppen rossz hírét.

Oktatási intézmények

Az oktatási intézmények pedagógusai igyekeznek rendszeresen igénybe venni a múzeumi szolgáltatásokat tematikus napjaikon, illetve a tananyag kiegészítésére, alátámasztására,

illusztrálására, szakmai előrelépésükhöz. Az iskolák túlnyomóan elméleti, elvont tudásátadása és beszámoltatási kényszere mellett nagy szükség van arra, hogy a tanulók kilépjenek a megszokott iskolai környezetből, és a múzeum élményalapú foglalkozásain keresztül mélyítsék el ismereteiket.

A múzeum és az oktatási intézmények kiemelt partnerei egymásnak a helyi örökség megismertetésében és szemléltetésében, akár helyismereti tananyag, tanmenet fejlesztésében.

Az oktatási intézményekkel való együttműködés a múzeum számára küldetés. A közösség nagymértékben annak alapján ítéli meg a múzeum hasznosságát, hogy mennyiben tud az iskolákkal karöltve hozzájárulni a gyerekek oktatásához, neveléséhez. A múzeumlátogatások és a helyismereti programok megismertetik a múzeumot a gyerekekkel, így a jövő látogatóit/kutatóit formálják. Elsősorban a helyi intézmények igényeit vesszük figyelembe, a máshonnan érkező csoportokat a maradék időben, kisebb mértékben és költségtérítéses formában tudjuk fogadni.

Kulturális és szabadidős programokat kínáló intézmények és szervezetek, csoportok és vállalkozások

A megalapozott együttműködés, illetve annak keresése igen fontos, hiszen a múzeum egymagában csak ritkán képes igazán nagy tömegekre komoly vonzó hatást gyakorolni. Más attrakciókkal összefogva, komplex élménnyé szerveződve azonban már lehetséges a tekintélyes látogatószám-növelés (pl. Aeropark kiállítás, Gépmajális, társasjátéklub, zenei programok).

Ezen belül is kiemelt csoportot képeznek a helyi és a speciális igényű közösségek. Ezek a kapcsolatok a muzeális intézmények társadalmi szerepvállalása és nem egy esetben a helytörténeti kutatások szempontjából is rendkívül fontosak.

Meghatározóak azok a helyi közösségek, öntevékeny csoportok, amelyek bekapcsolhatóak a múzeum működésébe. Például a lokálpatrióta csoportok erősítésében a múlt emlékeinek közös összegyűjtésével, rendszerezésével (Állami lakótelepi találkozók). Évek óta együttműködünk a Civil Zöldítők Egyesületével, a Hofherr-Dutra baráti körrel és a Rózsa Nyugdíjas Klubbal.

Gyűjtők

A múzeum gyűjtőkörébe tartozó emlékek gyűjtésével magánszemélyek és szervezetek is intenzíven foglalkoznak. A velük való, kölcsönösségen alapuló együttműködés segíti a kulturális örökség megőrzését, közös kiállításokat, kiadványokat, programokat eredményezhet.

Adományozók, szponzorok, önkéntesek

Mindazok a személyek, csoportok, szervezetek, vállalatok, akik műtárgyat/emléket adományoznak vagy anyagilag támogatják a múzeumot.

A támogatók megkeresése és a kulturális támogatásban való érdekeltté tétele kiemelt feladat. Pénzügyileg és más javakkal is támogathatják az intézményt.

A középiskolás és felnőtt önkéntesek átgondolt bevonása növeli a múzeum hatékonyságát, az egyes feladatokhoz rendelkezésre álló munkaerőt.

A múzeumnak fontos stratégiai célja, hogy jól működő szponzori és önkéntesi hálózatot hozzon létre.

A támogatásért cserébe kiállítások létrehozását, speciális programokat, sajtó- és marketing-megjelenést kínálunk. Folyamatos önkéntes erőforrást jelent számunkra a kerületi fiatalokból álló Ezerszív Egyesület és a Civil Zöldítők Egyesületén keresztül az intézmény zöld területein dolgozó csoportok.

Emberi erőforrás

A múzeumban nagy a felsőfokú-szakmai végzettségű munkatársak aránya: 11,75 álláshelyből 9,75 álláshelyet töltenek be. A széttagolt, sokféle feladatot ellátó intézményben nagyobb hatékonyságot biztosít, hogy a látogató nyitvatartási időben mindig elérhet szakembert. A több telephellyel rendelkező intézményben minden munkatárs többféle helyszínen, többféle feladatot végez. Nagyobb programjainkban valamennyi munkatárs szerepet vállal.

A megfelelő munkakörülmények és munkahelyi légkör biztosítása mellett fontos, hogy a nagyrészt kreatív, önálló vagy nagy figyelmet, speciális szaktudást, tapasztalatot igénylő feladatkörökben foglalkoztatott munkatársak szakmai előmenetelét, önmegvalósítását, együttműködését segítse az

intézmény. Hogy az intézmény lehetőségeihez mérten minden lehetőséget megragadjon a kvalifikált munkatársak megfelelő bérezésének biztosítására.

A megfelelő szakmai munka végzéséhez ma már elengedhetetlen a munkatársak folyamatos továbbképzése, amelyet a fenntartó önkormányzat is támogat. Fontos az átgondolt tervezés, a pályázati lehetőségek keresése. A képzési tervet az intézmény rövid és hosszú távú érdekeinek szem előtt tartásával, a továbbképzések minőségének, hasznosulásának és árának mérlegelésével állítjuk össze. A munkatársak szakmai fejlődésének fontos eleme a konferenciákon, szakmai programokon való rendszeres részvétel. Egyre nagyobb szerepe van az online továbbképzéseknek, az intézményen belüli tudásmegosztásoknak.

A múzeumi munkatársi kör kiegészítésére, hatékonyságunk növelése érdekében csatlakozunk a kulturális közfoglalkoztatási és a nyári diákmunkás, illetve az iskolai közösségi szolgálatos programokhoz, rendszeresen fogadunk szakmai gyakorlatra felsőfokú képzésben részt vevő hallgatókat. Egyes feladatokra rendszeresen bevonunk külső szakembereket is: restaurátor, grafikus, látványtervező, nyelvi lektor, múzeumpedagógus, online felületek tervező-kivitelezője. Sokan segítik önzetlenül, önkéntesként munkánkat. Ezen kívül jelentősek a partneri/civil együttműködések is.

Pénzügyi erőforrások

A gyűjtemény önkormányzati fenntartású, 2018. március 19-től önálló intézményként működik, előre tervezett költségvetés szerint. A szakmai működés elősegítésére és a működési feltételek javítására/beruházásokra igénybe veszünk minden optimálisan kihasználható pályázati, támogatási és bevételi lehetőséget.

Sikeres pályázati gyakorlatunk van: XVIII. kerületi Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény néven több hazai (3 TÁMOP) uniós pályázaton sikeres programot valósítottunk meg és tartottunk fenn, továbbá sikeresen vettünk részt partnerként két kerületi városrehabilitációs programban (Havanna, Pestszentimre). Partnerként és beszállítóként fenntartónk közvetlen uniós pályázataiban vállaltunk szerepet a társadalmasítást elősegítő programrészekben (URBACT, AIRLED, Klímabarát18, UPSURGE). Az elmúlt években a szakmai pályázatok mellett (NKA, MMA, OTKA) fővárosi pályázatokon is sikeresen részt vettünk. Pályázati gyakorlatunk erősíti a projektszemléletet, amely a magántámogatások sikeres felhasználását is segíti, ezek közül a legnagyobb a 2020/21-ben a Buna letéti szerződéshez kötődő 33 M Ft volt. Törekszünk elsősorban szakmai alapú közvetlen bevételek szerzésére is, de fontos, hogy különösen az alkalmi vagy rendszeres épülethasználók tevékenysége ne korlátozza szakmai céljaink megvalósítását.

Műszaki, technológiai erőforrások

Az intézmény főépületének felújítása a befejezéshez közeledik, de már így is impozáns és elegáns. A múzeum irodái és kiállítóhelyei nagyrészt jó állapotúak, technikailag jól felszereltek, a Pavillon Galéria és a MŰ-hely felújítást igényel. A múzeum műtárgyraktárai szűkösek, illetve nagyon széttagoltan helyezkednek el, felszereltségük változó. A múzeum informatikai eszközei nagyrészt megújultak az elmúlt években főként az önkormányzat innovációs támogatásának és magánadományoknak köszönhetően. Ez különösen fontos az egyre intenzívebb digitalizáció, digitálisan keletkezett emlékek tárolása és készítése, illetve az online felületek fejlesztése és a papírfelhasználás csökkentése miatt. Egyre fontosabb feladat a honlapok és digitális anyagok védelme, külső szakértő cégek bevonásával.

Egyéb

A hatékony működést segíti a minőségbiztosítás és kockázatelemzés elveinek alkalmazása.

2024-ben 81 fő részvételével zajlott kérdőíves kutatás, mely a 18. kerületben és környékén élő családok kultúra fogyasztási szokásait és a Tomory Lajos Múzeum ismertségét vizsgálta. A kérdezettek többsége két, vagy többgyermekes szülő. A kerületi válaszadók 79 %-a ismeri, vagy hallott már a múzeumról, a kerületen kívül élők 52 %-a. A családok számára meghatározó szempont a kulturális program költsége, illetve közepesen meghatározó a lakóhelytől való távolság. 82,7% a kikapcsolódást, 79% gondolatok, problémák felvetését, és megoldásokat adását. 70,4% igényli, hogy az esemény, melyen részt vesznek, érzelmi hatást váltson ki.

6. SWOT ANALÍZIS

Erősségek

általános:

- helyben keletkezett, egyedi értékeket képviselő múzeumi anyag
- csodás, múlttal rendelkező főépület, nagy kert
- elkötelezett, innovatív munkatársak
- a rendelkezésre álló infrastruktúra magas szintű kihasználása
- a terület különböző pontjain jó infrastruktúrájú kiállítóterek
- kiváló együttműködés a fenntartóval, a közoktatási intézményekkel, civil szervezetekkel
- szerteágazó szakmai kapcsolatok (OSZK, MEK, köz- és magángyűjteményekkel)
- önkormányzat elvi és anyagi támogatása
- sikeres pályázati gyakorlat
- kommunikációs csatornák, lehetőségek kiaknázása
- kiállításaink egy része online, illetve a terület több pontján is elérhető (Látványraktár, Kondor emlékszoba, ponyvasorozatok)

gyűjtemények:

történeti

- folyamatos állománygyarapítás
- a fotótár mint helyi érték
- a légiforgalmi gyűjtemény egyedisége
- gyűjtemény egy része elérhető a MúzeumDigitáron
- folyamatos digitalizálás
- magas színvonalú kiadványok, online, rendezett adatok a kerületről (pl. 18kerterkepen.hu)

képzőművészeti

- országban egyedülálló állandó Kondor Béla kiállítás, egyre gyarapodó művészeti alkotásokkal
- partneri kapcsolat a területi és országos közgyűjteményekkel
- személyes kapcsolat helyi művészekkel
- Zala Tibor pestszentlőrinci grafikusművész átfogó művészi hagyatéka a gyűjteményben
- a képzőművészeti gyűjtemény online-digitális hozzáférhetősége, kutathatósága

könyvtár

- helytörténeti és tankönyvtári anyag

múzeumpedagógiai és közművelődési:

- változatos, magas színvonalú programok
- rugalmasság (alkalmazkodás különféle igényekhez)
- segítőkész munkatársak, támogató közeg
- sokféle kiállítás, témához kapcsolódási lehetőség, gazdag gyűjtemény
- jó hírű programok, népszerű intézmény
- pedagógusokkal jó kapcsolat
- civil kapcsolatokon keresztül "terjed" a Múzeum híre

Gyengeségek

általános:

- telephelyek széttagoltsága, raktárak zsúfoltsága
- a település méretéből adódó feladatok összességéhez képest sokszor elégtelen kapacitás
- Herrich-Kiss villa felújítási munkáinak elhúzódása
- a villa kertje még további fejlesztésre vár, kerítése rossz állapotú
- a Madách 49. felújítása részleges
- kommunikáció, arculati elemek egyenetlenek, sokszor még rácsodálkoznak az intézmény létére
- látogatói fogadó tér, mosdó hiánya a villa épületében (Mű-hely nincs kézmosó)

gyűjtemények:

történeti

- a költözés csak részleges, a végleges raktári rend kialakulatlan
- a nyilvántartások fejlesztésre szorulnak, az áthelyezett anyag revíziója részleges
- több műtárgy restaurálásra vár
- a spontán adományozás nehezen uralható
- a digitális állomány gyűjtése és a digitalizáció esetleges

képzőművészeti

- a műtárgyvédelmi szempontoknak megfelelő időszaki kiállítótér hiánya
- az állandó kiállítótér szűkös, csak részlegesen megújítható
- a műtárgyvédelmi szempontoknak csak részlegesen megfelelő raktárhelyiség

könyvtár

- az állomány széttagoltan van elhelyezve és csak részleges a revíziója
- a dobozos állomány nem állandó és nem megfelelő elhelyezése
- a digitalizálás esetleges és részleges

múzeumpedagógiai és közművelődési:

- nagy létszámú osztályokat, csoportokat nem minden kiállítóhelyen tudunk fogadni
- programkínálat bővítésének nehézségei a kiállítások mérete miatt
- programválaszték bővítésének nehézségei a visszatérő osztályok számára
- iskolai tematikus napokon az igények részben teljesíthetők, egyenetlen terhelés
- az építkezés miatt a foglalkozások gyakori helyszínváltozása
- kapacitáshiány/erőforrás hiánya miatt nem mindig tudunk teret biztosítani a civil kezdeményezéseknek

Lehetőségek

általános:

- a főépület és kert, a megújult és bővülő kiállítóterek magas szintű kihasználása
- A Madách u. 49-ben nagyobb állandó és időszaki kiállítások rendezésére alkalmas épület, amelynek megfelelő átalakításával nagyobb értékű muzeális anyagok/vendégkiállítások is bemutatathatók lesznek
- átgondolt kiállítási tervezéssel sokszínű, minőségi kiállítási kínálat
- önálló intézményi döntések, gazdálkodás
- munkatársak bevonásával, továbbképzésével nagyobb hatékonyság elérése
- ésszerű takarékoság, támogatók, szponzorok bevonása
- a múzeum iránti nagyobb érdeklődés felkeltése (kerületi nagyrendezvények, piacok, közterek – önálló vagy kísérő programok, anyagok, rendszeres jelenlét a közösségi médiában)
- kommunikációs csatornák kiszélesítése, online felületek, publikált tartalmak közlése
- egységes arculat kialakításával, grafikus, pr. szakemberek bevonásával hatékonyabb kommunikáció
- pályázati források, szponzorok és támogatások keresése és kihasználása
- a múzeumot segítők körének bővítése, speciális társadalmi csoportok bevonása
- együttműködő partnerek körének bővítése
- minőségi helytörténeti kiadványok készítése
- raktárkapacitások bővítésével végleges raktári rend kialakítása
- a megfelelő biztonsági intézkedésekkel és mesterséges intelligencia használatával a digitalizáció adta lehetőségek kiaknázása

gyűjtemények:

történeti

- tervszerű új gyűjtési, kutatási irányok, a meglévők elmélyítése, többféle módú kifejtése
- évfordulók nyomon követése
- nyilvántartásokban, revízióban való tervszerű, intenzív előrehaladás
- gyűjteményezési és elhelyezési kérdésekben átgondolt tervek készítése és végig vitele

- MúzeumDigitár, digitalizálás, digitális gyűjtés fejlesztése
- a fotótár és a műtárgyak digitalizálásával a fizikai állományt kímélhetjük

képzőművészeti

- nagyobb, átgondoltabb Kondor Béla kiállítás többféle partner bevonásával, Kondor hagyatékának megismertetése a nagyközönséggel
- A kerülethez kapcsolódó kiemelkedő, elhunyt művészek életművének bemutatása időszakos kiállításokon szakmai partnerek bevonásával
- minőségi, komplex időszakos kiállítótér kialakítása
- műtárgyak vásárlása kerületi rangos művészekről, illetve elhunyt névű művészek hagyatékából
- biztonságosabb művészeti raktár kialakítása

könyvtár

- a könyvek stabil elhelyezésével és revíziójával jobban nyomon követhető az állomány
- fizikai és/vagy digitális hozzáférhetőség javítása más szervezetekkel együttműködésben
- digitalizált és digitálisan keletkező állományok gyűjtésével javítható az állományvédelem és kutathatóság

múzeumpedagógiai és közművelődési

- új terek, lehetőségek a múzeum főépületének befejezését követően, kertjében szabadtéren, a Madách u. 49-ben beltérben
- új múzeumi foglalkoztató kialakítása a látványtárral
- a megújult kiállítóhelyekhez új, kompetenciafejlesztő foglalkozások, programok kapcsolása
- múzeumpedagógiai foglalkozások szervezése a képzőművészeti kiállításokra és a gyűjtemény egyes alkotásaira építve
- fenntarthatósági kompetenciák fejlesztése
- élő történelem
- kiállításokra és gyűjteményekre épülő színvonalas kulturális és felnőtt programok szervezése (tárlatvezetés, irodalmi est, kerekasztal-beszélgetés, vitaest, konferencia, klub, zenei program, előadás, workshop stb.)
- a múzeum tereiből kilépő programkínálat átgondolt bővítése (online, szabadtéri, rendezvényekhez kapcsolódó, önállóan használható)
- együttműködés bővítése oktatási intézményekkel, ifjúsági közösségekkel
- középiskolások bevonása programokba a közösségi iskolai szolgálat keretein belül és kívül
- a helytörténet és egyes gyűjteménytípusok anyaga beépíthető a tanmenetbe (etika, hon- és népművelés, vizuális kultúra, osztályfőnöki, történelem-, magyaróra keretén belül)
- civil kapcsolatokkal bővül a humán kapcsolati tőke

Veszélyek

általános:

- szétforgácsolódás, egyenetlen teljesítmény a különféle feladatok felhalmozódása miatt
- alacsony bérezés miatt munkaerő elvándorlás
- átgondolt hosszú távú tervezés hiányában lemaradunk pályázati lehetőségekről, nem leszünk elég hatékonyak
- kutatásokra, állomány-feldolgozásra fordított idő csökken
- a pályázatok nem alkalmazkodnak a múzeum problémáihoz
- a telephelyek felújítása elhúzódik vagy elmarad
- a munkatársak folyamatos túlterheléséből adódó kiegészítés

gyűjtemények:

történeti

- restaurálás hiányában a műtárgyak állapota romolhat
- raktár- és kiállítótéri kapacitás hiányában nem tudjuk megfelelően és biztonságosan elhelyezni és bemutatni az anyagot
- a vegyes profilú raktárakban veszélybe kerülhet a műtárgyállomány

- az elhúzódó költözés, revízió, a nyilvántartások lassú egységesítése és lassú modernizálása, a digitalizáció elmaradása, az elégtelen műszaki és humán kapacitások miatt a gyűjtemények egy része nem válik közkinccsé

képzőművészeti

- időszaki kiállítótér hiányában kevesebb műtárgy adomány/vásárlási lehetőség érkezhethet

könyvtár

- dobozos állomány nehéz kezelhetősége
- a dobozos állomány elhelyezése nem oldódik meg, ideiglenes elhelyezés állandósul
- digitalizálás nehézségei a kiadványok sérülékenysége miatt

múzeumpedagógiai és közművelődési:

- az iskolák bizonyos időszakokban történő túljelentkezése
- a közoktatás irányítás bizonytalanságai
- a múzeum alapcéljaitól idegen rendezvények befogadásának kényszere a bevételi célok teljesítése érdekében

7. STRATÉGIAI CÉLOK

Fő stratégiai irányok:

5. Közösségi múzeum
6. Oktatást segítő múzeum
7. Aktív tudományos tevékenységet végző múzeum
8. Múzeum a fenntarthatóságért

Célok

1. Közösségi múzeum

- *Az állandó és időszaki kiállítások optimalizálása az egyes kiállítóhelyeken*
Az állandó kiállítások 1-1 meghatározó téma/terület hosszabb távú bemutatására szolgálnak (településtörténet, légiforgalom), reprezentálják a települést, a múzeum legfontosabb gyűjteményeit. Az időszaki kiállítások ráirányítják 1-1 résztémára a figyelmet, sokszor jelentősen növelik az adományozó kedvet. Ideális, ha 1-1 kiállítóhelyen egyszerre mindkét típus jelen van. - *Hosszú távú kiállításterv összeállítása*
- *A hosszú távú tervezéshez kerületi évfordulók figyelemmel kísérése*
A táblázat közzététele, folyamatos bővítése, ellenőrzése.
A tervezési időszakban kiemelt esemény Pestszentlőrinc várossá válásának 90. évfordulója (2026), amelynél komplex projektfejlesztésben gondolkodunk az Értéktár Bizottsággal együttműködve.
- *A Herrich-Kiss villa infrastrukturális fejlesztése*
A megújult homlokzat, a kisveranda, különösen az impozáns, a kerületben egyedülálló nagyveranda és a Buna Galéria kiemelten vonzóvá tette az épületet.
Az épület teljes használatba vételéhez, a múzeumi funkció kiteljesítéséhez (közlekedő folyosó, múzeumpedagógiai terem, teakonyha, további kiszolgáló-, raktár-, irodahelyiségek kialakítása a földszinten és a tetőtérben) az épület felújításának befejezése és a használatbavételi engedély megszerzése szükséges.
- ***Akcióterv készítése és megvalósítása a Herrich-Kiss villa teljes épületéhez és kertjéhez:***

Az egyes terek funkcióinak véglegesítése, berendezése, használati tervek. Kiállítási program és helyiségek be- és átrendezése, fogadópult és kiegészítő szolgáltatások végiggondolása. Az épület teljes üzemeltetése, az ehhez szükséges humán erőforrás átgondolt tervezése és megvalósítása.

- *Látogatóbarát szolgáltatások, pihenőhelyek a múzeumban*

A Herrich-Kiss villa nagyméretű kertje a múzeum számára különösen fontos, mert a település modernkori fejlődésének meghatározó eleme. A virágzó kertkultúra bemutatására és a napjainkban egyre fontosabbá váló környezettudatos életmód népszerűsítésére is alkalmas helyszín. Fejlesztése folyamatos. Az optimális kerthasználatot az elmúlt években a kerületi napközis táborosokkal és több civil közösséggel együtt, a megvalósult rendezvényeink tapasztalati alapján vizsgáltuk és alakítottuk.

A kert fejlesztéséhez szükséges a végleges, fenntarthatósági és közösségi szempontokat is figyelembevevő műszaki és használati terv, amelynek meg kell találnia a kapcsolódásokat a Bókay-kerti fejlesztésekkel.

Cél az épületfelújítás befejezése és a villa teljes működtetése után a nyitott, sokféle programnak akár párhuzamosan helyet adó, fenntartható/történeti bemutatóhelyként, illetve pihenő és programkertként kialakítása az alábbiak szerint:

Több árnyékos pihenőhely (fák, pavilonok, bútorok), lehetőleg fedett biciklitároló kialakítása. A kerítés felújítása, helyreállítása. A kerti eszközök számára tároló, további növények ültetése. A többféle csoport együttes kerthasználatához az időszaki kiállítások térelválasztó elemként való alkalmazása. A nagyveranda, a Buna Galéria előtere és terasza változatos közösségi kihasználása. Az optimális nyitvatartás, illetve a közösségi tér funkciók egyensúlyának megtalálása, további családbarát szolgáltatások.

- *A Madách u. 49. használata és fejlesztése*

A hátsó üzemépület jellege és mérete ideális kiállítási, múzeumpedagógiai és programhelyszínné teszi, ahol nagyobb, kompromisszum nélküli időszaki kiállítások is bemutathatóak (erre korábban csak a KÖKI terminálon volt lehetőségünk), amely segítségével tematikusan ellenőrizhetünk és mutathatunk be nagyobb műtárgyállományt. A kezdetektől partnerek és közösségek, valamint a hagyományos múzeumi funkciók kiegészítésére alkalmas szolgáltatások fejlesztése, a hosszú távú fenntarthatóság/takarékos üzemeltetés figyelembe vételével fejlesztjük. Több lépcsős felújítási tervek készültek helyi fiatalok és szakemberek bevonásával. *Pályázatok és támogatások keresése a célok megvalósítása érdekében. Önálló, a többi telephelyhez illeszkedő, különféle pályázati célok megvalósításának megfelelő kiállítási és programterv kidolgozása.*

A fejlesztés meghatározó eleme hosszútávon a Kondor Béla állandó kiállítás kialakítása, amelybe beépítjük a villa Kondor emlékszobájának anyagát, így a galéria megnyitása után a jelenlegi emlékszoba átalakul időszaki kiállítóhellyé.

- *A helyi értékeket bemutató, a helyi közösségeket támogató időszaki kiállítások létrehozása*

Amelyek Pestszentlőrinc és Pestszentimre kincseit mutatják be: kiemelkedő személyiségeket, közösségeket, történelmi eseményeket, természeti, szellemi és épített értékeinket. A kiállítások és a kapcsolódó komplex programok szervezésének kezdetétől bevonjuk az érdekelteket. *Szükséges egy több évre szóló minden kiállítóhelyi kapacitást kiegyensúlyozottan figyelembe vevő kiállítási terv, amelyben minden muzeológusunk legalább egy időszaki kiállítás rendezését vállalja évente. Helyi gyűjtők és közösségek anyagának, illetve más múzeumok utazó kiállításainak színvonalas bemutatását is tervezzük. Ezért fontos cél a Pavilon Galéria vízelezetetésének rendezése, a kiállítóter felújítása és újraindítása.*

- *Interaktív, látogatóbarát kiállítások létrehozása*
Törekszünk az értelmezést segítő, látogatóbarát, de mindenképpen egyszerű megoldások és fejlesztések megvalósítására. Egyre fontosabbá válik a látogatói aktivitás, a kaland. A következő években a kiállítóhelyekhez tervezzük játékos felfedező csomag, program fejlesztését gyerekek és felnőttek számára.
- *Pályázati források igénybe vétele, szponzori források, támogatások keresése*
EU-s és hazai pályázatok készítése és közreműködés megvalósításukban, mind pályázóként, mind partnerként. Partnerek, közreműködők, beszállítók keresése, angol nyelvű összefoglalók, tervek készítése. Kölcsönösség.
- *Látogatói bázis felmérése, megismerése*
Lehetőség szerint különféle módszerekkel felmérjük a lehetséges további célcsoportokat, megismerjük igényeiket és nagy hangsúlyt fektetünk azoknak az egyéneknek és közösségeknek a megtalálására, akik nemcsak rendszeresen látogatják kiállításainkat és programjainkat, hanem a részvételt is vállalják a múzeum tevékenységében. *A már meglévő információk beépítése a működésünkbe és programjaink tervezésébe.*
- *Színvonalas rendezvények megszervezése és befogadása*
Rendszeres, a múzeum küldetésnyilatkozatának megfelelő rendezvények szervezése, a helytörténeti és egyéb kulturális, illetve saját és befogadott programok egyensúlyának szem előtt tartásával. A nagy programokhoz: Múzeumok Éjszakája, TraktorMajális, kerületi nagyrendezvények kísérőprogramjai, partnerek keresése. Szakmai programok szervezése. Múzeumandragógiai programok kínálása a múzeumpedagógiai programok egyes elemeire építve. Családbarát kísérőprogramok, családi napok. Kizárólag olyan programok befogadása, amelyek összeegyeztethetők a múzeum alaptervékenységével. A rendezvény struktúra bővítése (pl. klubok), a kapacitások és lehetőségek figyelembe vételével. A kapacitások nem fordíthatóak a szakmai alaptervékenység, minősítéseinkben megfogalmazott vállalások rovására, ezért csak limitált mennyiségű zártkörű programnak biztosítunk helyet, előnyben részesítjük a nyilvános programokat.
- *Állandó kiállítások frissítése*
A Múzeumsarok kiállításai pályázati támogatás segítségével 2023-ban megújultak. Az állandó kiállítások egyes kisebb részeit a múzeumpedagógusok bevonásával rendszeresen cseréli a felelős muzeológus. *Az állandó kiállítások tárlóit és tárgyait minimum évente egyszer, kiállítóhelytől függően többször ellenőrizni és tisztítani kell a felelős muzeológus és a műtárgyvédelmi szakember részvételével.*
- *A múzeumi fotógyűjtemény hozzáférhetősége*
A múzeum fotógyűjteménye unikális, a legnagyobb XVIII. kerületre vonatkozó fotógyűjteménnyel rendelkezünk. Az állomány digitalizálásával, háttérkutatásokkal, a digitális állomány intenzív bővítésével, rendezésével és nyilvántartásával párhuzamosan tervezzük online fotógyűjtemények, albumok, kiadványok létrehozását (pl. Múzeumdigitár) a gyűjteményezési, revíziós, selejtezési és digitalizálási stratégia akciótervével összhangban.
- *Aktív kommunikációs tevékenység további folytatása, közösségi felületek*
Kiemelt feladat az egységes kommunikációs protokoll és teljes, variálható arculat megőrzése és folyamatos aktualizálása.
A villa mint „jó hely” kiemelt népszerűsítése a legkülönbözőbb formákban, helyben és a médiapartnereken keresztül.
Kiállításokkal, programokkal kilépés a falak közül (pl. Havanna hetivásár, séta-, kerékpáros- és túraprogramok), a lehetőségeket különféle együttműködésekkel és projektekkal bővítve.

- *Bevételi lehetőségek*
Feladat és teljesítménymutatók, önköltségszámítás, fizetési és számlaadási módok, alapítvány. Árképzési és pénzügytechnikai kérdések. Szakmai bevételek szerzésére, és a területeink optimális, de az alaptevékenységet nem befolyásoló kihasználására törekvés. Havonta 1 péntek/szombat esküvő nap, csak szertartásokra. Múzeumshop fejlesztése
- *Közösségépítés*
A baráti kör, illetve különféle helyi közösségek programjainak befogadása, célzott programok szervezése, részben a villakertben adódó lehetőségek kihasználásával, az együttműködések szabályozása szerződésekkel. A helyi közösségek bevonása tevékenységünkbe, a tervezéstől a megvalósításig, közös programok, projektek keresése és fejlesztése, a lehető legnagyobb társadalmi hasznosulással. Az együttműködések és kapacitások egyensúlyban tartásának figyelembe vételével. Olyan helytörténeti, helyismereti közösség építése, amelyben mind a szakemberek, mind a lelkes amatőrök megtalálják a helyüket, a Települési Értéktár Bizottság tevékenységére támaszkodva.

2. Az oktatást/nevelést segítő múzeum

"A múzeum nem iskola.

A múzeumpedagógia nem iskolapedagógia.

A múzeumpedagógiai foglalkozás nem múzeumba áthelyezett iskola tanóra.

A múzeumpedagógia olyan pedagógia, amely tanulást (változást) eredményez, és amely a múzeumok nem-formális környezetében nem-formális pedagógiává alakul. Olyan nem-formális pedagógiává, amely különbözik minden más nem-formális tanulási környezet nem-formális pedagógiájától.

Mivel múzeumi pedagógia.

*Jelenség, tevékenység, program, szolgáltatás, szakterület, szemlélet."*¹

- *Aktív, minőségi múzeumpedagógiai tevékenység folytatása*
Célunk a kialakított jó gyakorlatok továbbvitele, a pedagógusok véleményére támaszkodva. Múzeumpedagógiai céljainkat nagyban befolyásolják a múzeum főépületének felújítási munkálatai, ezért fejlesztéseinket, rugalmasan, mindig a lehetőségekhez igazítva tervezzük és kínálunk stabil, folyamatosan hozzáférhető szolgáltatást minden korosztály számára
- *Kapcsolattartás az intézményekkel, pedagógusokkal, intézményvezetőkkel*
Folyamatos kapcsolattartás a XVIII. kerület iskoláinak és óvodáinak pedagógusaival, vezetőivel. Rendszeresen frissülő múzeumpedagógiai programkínálat fejlesztése és elérhetővé tétele. A pedagógusok igényeinek és elégedettségének folyamatos mérése kérdőívvel.
- *Szemléletformáló múzeumpedagógia*
Napjainkban alapvető fontosságú az oktatás és nevelés minden szintjén az emberiség jelenlegi fenntarthatatlan környezethasználata és várható következményeinek tudatosítása, valamint fenntartható, alternatív megoldások megfogalmazása és közvetítése. Múzeumunk elkötelezett a fenntarthatósági kompetenciák fejlesztésében és az élethosszig tartó tanulás támogatásában. Ezért a jövőben olyan múzeumpedagógiai fejlesztéseket kívánunk megvalósítani, melyek a fenntarthatósági kompetenciák fejlesztésére helyezi a hangsúlyt a múzeumi gyűjtemény és az életkori sajátosságok figyelembe vételével.
- *Középiskolások megszólítása*
A korábbi években több olyan programot fejlesztettünk, melybe a helyi középiskolák tanulóit is bevontuk (1956-os projekt 2023, Telepról-telepre vetélkedő 2024) Továbbra is fontos

¹ Éliás István - Joó Emese: Múzeumpedagógiai tevékenységek és programok minősítési szempontrendszer. Múzeumi iránytű 27. Szerk.: Nagy Magdolna, Szabadtéri Néprajzi Múzeum- Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre, 2020.

számunkra a helyi középiskolák és diákjaik megszólítása, ezért középiskolai pedagógusokkal együttműködve alakítjuk múzeumpedagógiai programjainkat.

- *Pályázatok, vetélkedők*
Az elmúlt években több helytörténeti témájú játékos vetélkedőt szerveztünk (QR-kód vadászat a 18. kerületben, Teleprői-telepre, Bp150), mellyel nem csak a kerületi iskolákat, hanem az itt élő családokat és a felnőtt korosztályt is megszólítottuk. Továbbra is kiemelt feladatunknak tekintjük a kerületben élő családok igényeinek felmérését és a számukra is elérhető ingyenes, tartalmas múzeumpedagógiai alapú kulturális programok szolgáltatását, másokkal együttműködésben is.
- *Nyári tábor szervezése, programok más nyári táboroknak*
A saját nyári tábor múzeumpedagógiai, programfejlesztő műhelyként való használata. Helyismereti, múzeumi programok tervezése és megvalósítása a kiállítóhelyeken, a Herrich-Kiss villa kertjében és a kerület közterein. A kerthasználati tapasztalatok beépítése a napközis tábor diákjai számára, viselkedésminták, kerthasználat, múzeumi tanulás.
- *Új múzeumpedagógiai tér*
A múzeum főépületének felújítása után újragondoljuk a funkciókat. A fentebb már említett akcióterv részeként véglegesítjük a múzeumpedagógiai tér helyét, Ennek megtervezése és berendezése kulcsfontosságú a hosszú távú, célszerű, sokoldalú hasznosítás érdekében.
- *Kapacitásnövelés*
Folyamatosan keressük a kapacitásunkat növelő lehetőségeket. Külső szakemberek, nyári diákmunkások, önkéntes diákok bevonásával tudunk megvalósítani nagyszabású, nagy humán erőforrást igénylő múzeumpedagógiai programokat.

3. Aktív szakmai tevékenységet végző múzeum

- *Múzeumi gyűjtemények gondozása, gyarapítása, nyilvántartások és raktárkapacitások vizsgálata, raktárak és állományok felmérése*
Kiemelt feladat a gyűjteményezési, revíziós, selejtezési és digitalizálási valamint állományvédelmi stratégiák végrehajtása.
Az egységes gyűjteményleírások elkészítése
A nyilvántartások tervszerű, folyamatos, önkénteseket is bevonó intenzív, ütemezett bővítése. A munkatársak folyamatos továbbképzése, egymást támogató csoportmunka, konkrét vállalások és határidők meghatározása, rendszeres visszacsatolás és ellenőrzés.
Auditálható nyilvántartási rendszerek keresése és vizsgálata, megfelelőség esetén bevezetése és auditálása.
A raktári állományok felmérése, rendezése és rendszerezése, a műtárgyvédelemnek jobban megfelelő, strukturált raktári rendszer kialakítása az állományvédelmi tervvel összehangolva.
Raktárkapacitás bővítési megoldások keresése (több időszakos kiállítás nagyobb raktárkapacitást igényel).
A múzeum állományvédelmi terve alapján a főépület befejezése után végleges raktári és tárolási rendek kialakítása, valamint műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelő új tároló eszközök és paraméter szabályozó készülékek beszerzése.
- *Konferenciák, előadás-sorozatok, kiadványok megjelentetése*
Elsősorban a gyűjteményre épülő, inkább ismeretterjesztő konferenciák, előadás-sorozatok szervezése a múzeumban a szakmai munkatársak irányításával.

A múzeum gyűjteményeivel és tudásbázisával kapcsolatos papír alapú és elektronikus ismeretterjesztő kiadványok megjelentetése támogatók és pályázati források bevonásával. Az éves munkatervbe az egyes munkatársak kutatási tervei bekerülnek. A szervezési, lektorálási, pályázati feladatok egyenlő elosztása.

- *Kutatók*
Külső kutatók kutatási tevékenységének segítése, a kutatás lehetőségének biztosítása a múzeumi szabályzatoknak megfelelően. A raktári költöztetés és a múzeumban folyó építkezési tevékenységek ellenére a személyes, helyben végzett kutatás támogatása a múzeum külső helyszíneinek bevonásával is. Online tudásbázisok fejlesztése, hozzáférhetővé tétele és promotálása a múzeum online felületein. Feladatmegosztás szakmuzeológusok között. Protokollok betartása.
- *Szakmai kapcsolatok ápolása*
Közös kiállítások, pályázatok, kutatások elsősorban hazai más múzeumokkal, közgyűjteményekkel, kutatócsoportokkal, felsőoktatási intézményekkel.
- *Digitalizálás, digitális állomány kezelése, múzeumi nyilvántartások fejlesztése*
Intézményi digitális stratégia az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 2019-ben kiadott "Fehér könyv - Módszertani útmutató a közgyűjteményi kulturális örökség digitalizálásához és közzétételéhez" alapján lásd külön mellékletben: Múzeumi digitalizálási stratégia 2025-2029. A meglévő eszközpark bővítése és megújítása, a munkatársak továbbképzése pályázati és egyéb támogatással.
- A mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségeihez továbbképzések és együttműködések keresése
- *Szakmai továbbképzések*
Innovatív kollégáink minőségi munkájához, a szakmai tervek megvalósításához szükséges a szakmai továbbképzésük biztosítása. Folyamatosan figyeljük múzeumszakmai szervezetek képzéseinek kiírásait, a kollégák konferenciákon, workshopok való részvételét támogatjuk.

9. Múzeum a fenntarthatóságért

Ahhoz, hogy a múzeum hitelesen tudja közvetíteni a fenntarthatósági elvek fontosságát, saját működésében is szükséges törekednie a zöld és takarékos megoldásokra.

- *Belső továbbképzések*
Kollégáink ismereteinek bővítése és a téma iránti elkötelezettség növelése érdekében belső tudásmegosztás és képzések biztosítása.
- *Zöld iroda*
Mindennapi ügymenetünkben, amennyire lehetséges, csökkenteni kívánjuk a nyomtatott dokumentumokat, előnyben részesítjük az elektronikus adminisztrációt.
- *Fenntarthatósági szemlélet kommunikációja*
Célunk a múzeum fenntarthatósági törekvéseinek hangsúlyosabb kommunikációja a lakosság és együttműködő partnereink felé, valamint a múzeum tereit használó közösségeket bevonni azok megvalósításába.
- *Rendezvények zöldítése*
Múzeumi események nemcsak egyedi kulturális élményt nyújtanak, hanem fenntarthatósági értékeket is közvetítenek, ezért rendezvényeink hulladék csökkentése kiemelt célunk.

Budapest, 2025. január 29.

Heilau Zsuzsanna
igazgató

TOMORY LAJOS MÚZEUM

1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.

Tel: 290-1585

muzeum@muzeum18ker.hu

1. sz. melléklet

TOMORY LAJOS MÚZEUM NYILVÁNTARTÁSI, REVÍZIÓS ÉS SELEJTEZÉSI STRATÉGIA 2025–2029

A Tomory Lajos Múzeum 2017-ben készített először középtávú nyilvántartási, revíziós és selejtezési tervet, amely a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) b) alapján jogszabályi előírás.

A terv jogszabályi háttere:

20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról
51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet a muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről

1. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

A múzeum nyilvántartást vezet mindazon kulturális javakról, melyek őrzésében, kezelésében, illetve birtokában vannak. Muzeális intézmény a nyilvántartásában nem szereplő kulturális javakat nem őrizhet.

A nyilvántartás célja az őrzött kulturális javak számbavétele, a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények, illetve a rájuk vonatkozó, később is folyamatosan bővülő, változó ismeretek rögzítése, a vagyon- és tulajdonvédelem, valamint a kulturális javak további kutatói és közművelődési felhasználásának elősegítése.

A revízió célja a vagyon- és tulajdonvédelem, a kulturális javak hitelességének folyamatos fenntartása, és a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények átvezetése az intézmény által vezetett nyilvántartásban. A revízió során a múzeum gondoskodik a nemzeti vagyongazdálkodás feladatának a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 7. § (2) bekezdése szerinti megvalósulásáról.

A selejtezés célja, hogy az intézmény alapleltárában szereplő azon kulturális javakat, amelyek állagukat tekintve oly mértékben megrongálódtak, hogy restaurálás útján sem menthetőek meg, az egészséget veszélyeztetik, vagy állományvédelmi szempontból súlyosan veszélyeztetnek más kulturális javakat selejtezési eljárás lefolytatása után, megsemmisítéssel kell eltávolítani.

2. A MÚZEUMI ANYAG STRUKTURÁLÁSA

Szakágak

A Tomory Lajos Múzeum működési engedélyében meghatározott gyűjtőkörei alapján történeti és képzőművészeti szakággal rendelkezik, amelyek különböző gyűjteményi egységeket tartalmaznak, a hozzájuk tartozó alap- és kiegészítő nyilvántartásokkal együtt. Különálló egységet képez a múzeum könyvtára.

A **történeti szakág**, amely az intézmény alapját adó magángyűjteményből alakult ki, a művészetinél jóval strukturáltabb, több szak- és különgyűjteményre válik szét. A kezdetektől gyűjtött történeti anyagot elsősorban a XX. századból, kisebb részben a XIX. század végéről származó több ezer tárgy, fotó, egyedi és 25 irat-folyóméternyi dokumentum, film- és hangfelvételek, valamint intenzíven gyarapodó számú digitális emlék alkotja. Képeslap- és meghívógyűjteményt, térképeket, több ezer plakátot és iskolai szemléltető táblát őrzünk.

A **történeti tárgyi anyag** hagyományos része életmód-történeti (háztartási eszközök, bútorok, hétköznapi műszaki tárgyak, textilek stb.), néprajzi eszközök, az 1910-es évek elejétől gyűjtött iskolai bútorok, iskolai kísérleti és szemléltetőeszközök, kisipari szerszámok és teljes műhelyfelszerelések, a helyi üzemek, és gyárak kisebb tárgyi emlékei. A történeti szakág két további jelentős külön gyűjteménye a játék- és mackógyűjtemény, illetve az országos szinten meghatározó a légiforgalmi (Malév és repülőtéri) anyag.

Fotótára a legnagyobb papíralapú és digitális fotógyűjtemény a 100 000-es XVIII. kerületben, amely folyamatosan és intenzíven gyarapodik részben saját készítésű fotósorozatokkal. Fotóalbumok, kisfilmek is itt kapnak helyet.

Dokumentumtára egyedülálló gyűjteménye a 18. kerületi kisnyomtatványoknak, személyi, intézményi és szervezeti dokumentumoknak, térképeknek, helyi és az oktatásban használatos plakátoknak.

A 2015-ben megalapozott **képzőművészeti szakág** törzsanyaga elsősorban olyan 20. századi és kortárs képzőművészek alkotásait foglalja magában, akik valamilyen vonatkozásban – lakóhelyük vagy munkásságuk révén – a XVIII. kerülethez kötődnek. A műalkotások mellett gyűjtjük a művészeti katalógusokat, meghívókat, művészeti események fotóit, cikkeit valamint művészportrékat.

A múzeum **könyvtára** tudományos szakkönyvtár, amely részben muzeális gyűjteménynek is minősül. A XIX. század végétől az alsó fokú oktatásban használatos tankönyvek sorozata mellett egyedülálló a helyi kiadványok és újságok anyaga az elmúlt 110 évből.

Digitális gyűjteménye tematikusan több gyűjteményi egységhez tartozik, de már nagyrészt egy helyen, a közös szerveren tárolt. Az egyéb hordozók anyaga a fotótárhoz kapcsolt.

RÉSZLETES GYŰJTEMÉNYLEÍRÁSOK

A dokumentum mellékletében

A részletes gyűjteményleírások tartalma: történet, leírás, elhelyezés, gyarapítás, digitális állomány, kiegészítő információk, nyilvántartások

- **A Könyvtár**
- **B Képzőművészeti szakág**
- **C Történeti szakág (ezen belül elkülönül az általános anyagtól a légiforgalmi, az oktatási és a játék szakgyűjtemény)**

- 1. tárgyi gyűjtemény (ezen belül elkülönül az általános anyagtól a textilgyűjtemény)
- 2. dokumentumgyűjtemény,
- 3. fotógyűjtemény,
- 4. adattár

3. NYILVÁNTARTÁSOK

Gyarapodási naplót és szakleltárkönyveket (történeti és művészettörténeti, könyvtári leltárkönyvet és különféle tematikus és szakleltárakat) vezetünk.

A papíralapú nyilvántartások egy része kézi, egy része leltárkönyvi formátumú nyomtatott. A papíralapú nyilvántartások a főépület emeleti, raktár II. egységében vannak elhelyezve a felelős szakemberek kezelésében; könyvtáros, muzeológusok és gyűjteménykezelők. A gyarapodási napló nyomtatása és lerakása a tárgyas muzeológus feladata.

A jelenlegi gyakorlat a géppel írt nyilvántartásoknál: a felelős szakember (gyűjteménykezelő muzeológus) nyomtatja ki és írja alá az évente kinyomtatott leltári nyilvántartásokat és felelős azért, hogy ezek a kijelölt helyen megtalálhatóak legyenek. Ezek elektronikus változatait a szerveren meghatározott mappába évente el kell helyeznie.

Emellett a kiállításokról, és a raktári rendről is készülnek különféle szintű nyilvántartások. Ezek nyomtatott verziójának elhelyezése a papíralapú leltárkönyveknél a nyilvántartás készítőjének a feladata. Emellett digitálisan a szerveren meghatározott mappába kell elhelyezniük egy-egy példányt.

A múzeumban használt számítógépes nyilvántartások

Az előírt, papír alapú nyilvántartások excel táblázatba átirrt tematikus állományai: Adattár, plakáttár (4200 rekord), Fotógyűjtemény (2082 rekord) Képeslapgyűjtemény (250 rekord), Könyvtár (6795 rekord), Történeti leltárkönyv anyaga (2662 rekord), Gyarapodási napló (833 rekord), képzőművészet gyűjtemény (496 rekord)

2018 óta használjuk a MúzeumDigitár szoftvert, amely lehetővé teszi a múzeumi anyag leltári számmal, fényképpel és leírással történő dokumentálását. "Leltárkönyv" funkciójának köszönhetően pedig a tételek kinyomtathatóak. A Tomory Lajos Múzeum gyűjteményi anyaga 8 egységre bontva szerepel a MúzeumDigitárban: Légiforgalmi gyűjtemény (458 darab), Régi történeti gyűjteményi (1816 darab), Kisnyomtatvány-és dokumentumtár (427 darab), Képzőművészeti gyűjtemény (435 darab), Történeti tárgyi gyűjtemény (13 darab), Játék gyűjtemény (105 darab), Fotótár (0 darab), Oktatási gyűjtemény (0 darab). A szoftverrel nyilvántartott műtárgyak száma összesen: 3270 db, amelyből 777 db nyilvánosan elérhető. A felületet folyamatosan töltjük fel. Ez a nyilvántartás mellett segít a múzeum gyűjteményi anyagának minél szélesebb körű megismertetésében.

A múzeumban jelenleg használt nyilvántartási formák:

- **Gyarapodási napló**

- **Szakleltárkönyvek**

a) 5. sz. szakleltárkönyv: a képzőművészeti anyag nyilvántartására;

b) 7. sz. szakleltárkönyv: a történeti anyag nyilvántartása: tárgyi (légiforgalmi, játék és mackó-, valamint életmódtörténeti algyűjtemények) valamint a dokumentum-, valamint a műszaki és technikátörténeti dokumentumanyag nyilvántartására;

c) 10. sz. szakleltárkönyv: eredeti forrásértékű fényképek nyilvántartása

- **Szekrénykataszter**

- **Segédgyűjtemények nyilvántartására szolgáló leltárkönyv**

Adattári leltárkönyv

Duplumnapló

Létrehozásra váró, kiegészítő nyilvántartások:

- mozgatási napló - használatbavétel indulása: 2025. 02. 24.
- kölcsönadott tárgyak naplója - használatbavétel indulása: 2025. 02. 24.
- kölcsönvett tárgyak naplója - használatbavétel indulása: 2025. 02. 24.
- letéti napló - használatbavétel indulása: 2025. 01.20.

Mozgatási, kölcsönzési, letéti napló

A műtárgyak intézményen belül történő mozgatását mind műtárgyvédelmi, mind nyilvántartási szempontból fontos dokumentálni, amelyre legalkalmasabb a mozgatási napló létrehozása. Az intézményen kívülre kölcsönadott tárgyakról önálló dokumentumációt vezetünk (kölcsönzési szerződés), mellette pedig a kölcsönadott tárgyak naplójában rögzítjük, a más intézményektől kölcsönzött műtárgyakat pedig kölcsönvett tárgyak naplójában szeretnénk nyilvántartani, amely elősegíti a tárgyak állapotának és elhelyezkedésének pontos követését. A letétben őrzött kulturális javakat ellenőrizni, állapotukat felmérni és nyilvántartásba kell vezetni a letéti napló formájában. A naplók vezetéséért felelős muzeológus neve bekerül az éves munkatervbe.

A fent megnevezett kiegészítő nyilvántartásokat összevontan a teljes gyűjteményre vonatkozóan kezeljük, miután a képzőművészeti gyűjtemény állománya jelenleg nem számottevő a történeti anyaghoz képest.

A nyilvántartási feladatok ütemezése 2025-2029 között

Feladat	Határidő	Felelős
Letéti-, mozgatási- és kölcsönzési napló kialakítása, vezetése	2025. 1. negyedév	muzeológus
Az auditálási folyamat megkezdéséhez szükséges adatok és információk, feltételek és költségek összegyűjtése a minisztérium/informatikai szakfelügyelettel együttműködésben Az adatok alapján döntéshozatal és mérőoldkok felállítása az auditálási eljárással kapcsolatban A kiválasztott, véglegesített nyilvántartó rendszer betanítása	2025.04.30.	igazgató
	2025.06.30.	fenntartó
	2025	igazgató
A hiányzó gyűjtemény leírások elkészítése, a meglévők egységesítése és kiegészítése: <i>képzőművészeti szakág</i> <i>történeti szakág</i>	2025 végéig	művészettörténész

- dokumentumtár - tárgyi gyűjtemény - fotótár		segéd muzeológus tárgyas muzeológus könyvtáros
Az egyes gyűjtemények állományának naprakész felmérése, nyilvántartási terv készítése: - Fotótár - Tárgyi gyűjtemény - Dokumentumgyűjtemény - Könyvtár - Adattár	2026 végéig	felelős muzeológusok, gyűjteménykezelők, könyvtáros
A nyilvántartási tervek alapján az egyes gyűjtemények ütemezett feldolgozása az éves egyéni munkatervekben meghatározott tervszámok alapján	2027-2029	felelős muzeológusok, gyűjteménykezelők, könyvtáros

4. REVÍZIÓS ÉS A SELEJTEZÉSI TERV

A múzeum gyűjteményeiben utoljára a 2012-es intézményi átalakulás előtt volt átfogó revízió. A 2017-ben kezdődő és máig tartó költözködés miatt azonban az állomány teljes revízióját csak a költözés teljes lezajlása után tudjuk elvégezni. A revíziót elsőként a stabilizálódó raktárakban és tematikusan lehet elvégezni, amelynek előzetes felmérési munkálatai már megkezdődtek. A képzőművészeti szakágnál a revízió már 2025-ben elvégezhető, míg a történeti szakág revíziója a fent említettek miatt több évig is elhúzódik majd. A teljes revízió során az egyes gyűjtemény csoportok nyilvántartási állapotáról is teljes képet kapunk majd.

Mivel a revíziót az igazgató rendeli el, a múzeum éves munkatervében meg kell határozni a revízióval érintett gyűjteményeket, a revízióért felelős személyeket és a teljesítési határidőket.

A revízió menetére, a revíziós jegyzőkönyvre, az esetleg felmerülő selejtezési eljárásra az 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet (a muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről rendelkezései) az irányadóak.

Feladat	Határidő	Felelős
Képzőművészeti állomány revíziója és jegyzőkönyv készítése	2025. 4. negyedév	művészettörténész
képzőművészeti letéti állomány revíziója (Buna Konstantin)	2027.	művészettörténész
a Raktár II.-ben elhelyezett régi könyvtári állomány revíziója	2025.	könyvtáros
A Raktár II. elhelyezett fotótári nagyméretű állomány revíziója	2025.	könyvtáros
A Múzeumsarokban és a Havanna Kiállítóhelyen kihelyezett történeti anyag revíziója	2025-2026	tárgyas muzeológus, segédmuzeológus
A Herrich-Kiss villa raktári állományának felmérése a revízió	2025-2027	

ütemezéséhez – kisebb, végleges raktári elhelyezést nyert, tematikus állományok revíziója Textiltár Adattár Dokumentumtár Gyarapodási napló	2025 2025- 2025- 2026-	tárgyas muzeológus, segédmuzeológus
A Nagyraktári anyag állományának felmérése a revízió ütemezéséhez - kisebb, végleges raktári elhelyezést nyert, tematikus állományok revíziója	2026-2028	műtárgyvédelmi munkatárs, segédmuzeológus
A könyvtári állomány végleges elhelyezést nyert állományának ütemezett revíziója	2026-2027	könyvtáros
A légiforgalmi gyűjtemény revíziója	2028	muzeológus
A történeti szakág anyaga teljes revíziójának befejezése revíziós jegyzőkönyv és jelentés elkészítése	2029	igazgató

Mellékletek

A - KÖNYVTÁRI GYŰJTEMÉNY

A Tomory Lajos Múzeum könyvtára egyidős az intézménnyel. A gyűjtemény és a könyvtár anyaga több költözést is megért. Tomory Lajos a gyűjtést a szemeretelepi általános iskolában kezdte meg, majd miután 1981-ben felajánlotta a XVIII. kerület számára a gyűjteményét, az anyag egy Üllői úti épületbe került. 1994-ig itt működött a Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény, majd egyesítve a Pedagógiai Intézettel, egy Havanna-lakótelepi egyemeletes iskolai melléképületbe költözött.

A két intézmény könyvtára párhuzamosan működött egy helyiségben 2012-ig. A helyszűke miatt ekkor az anyag fele dobozban, papírzsákban tárolódott. 2012-ben a Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei alá került, míg a Pedagógiai Intézet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ alá sorolódott, majd megszűnt. Ezek a változások hozták magukkal, hogy 2014 novemberében a helytörténeti gyűjtemény teljes könyvtári anyagát (akkor 5746 leltározott darab) a bútorzattal együtt a pedagógiai intézet könyvtárától külön, egy másik helyiségbe kellett áthelyezni az épületen belül. Ekkor a könyvek – a korábbi tematikus rendezést fenntartva – polcra kerültek, azonban 2016-2017-ban téma szerint rendezetten dobozba csomagoltuk őket, külön választva a már leltári számmal ellátott anyagot, valamint az 1945 előtti (1374 db) és utáni (4376 db) kiadásokat.

A bedobozolt állomány – a helytörténeti segédkönyvtár kivételével – 2018-ban három részletben lett átszállítva az új főépületbe, ahol megszámozott és fellistázott dobozokban állt egy raktárszobában, részben polcra, részben raklapra helyezve. Ez a bedobozolt anyag 2024

végén a múzeum épületének építése miatt a raktárhelyiségből ideiglenesen a Buna Galériába került át. Egy kisebb része pedig revíziós céllal a Madách utcai Mű-hely kiállítóhelyre került. Legutoljára, 2019 tavaszán a helytörténeti segédkönyvtár került át az új helyre. Ezek a kiadványok a könyvtárhelyiségben polcokra kerültek. Helytörténeti tevékenységünkben kifolyólag árveréseken gyűjtjük a helytörténeti témákat, helyi szerzők műveit, helyben megjelent, helyi nyomda által kiadott könyveket. A múzeum és elődintézményei a helytörténeti irodalom legnagyobb kiadója és terjesztője. Terjesztjük továbbá az önkormányzati kiadványokat is, ezért ezekből van egy nagyobb könyvállományunk elkülönítve. A fizikai állományon kívül megkezdtük a digitális kiadványok gyűjtését is, amelyeket a szerverünkön tárolunk. Rendezésük elkezdődött, folyamatban van.

Gyűjteménygyarapítás

Gyűjteménygyarapítás terén folytatjuk a Tomory Lajos által kijelölt utat. Mivel az intézmény gyűjtési köre helytörténeti és pedagógiai tematikájú, ezért a könyvtári gyűjtemény gyarapítása is alapvetően ezt a két vonalat követi, 2015-től kiegészülve a kerületi vonatkozású képzőművészeti tematikájú szakkönyvekkel. A múzeumpedagógiai segédkönyvtár a múzeumpedagógiai tevékenységet segíti, elsősorban olyan könyvek tartoznak ide, amelyeket más intézményektől kaptunk ajándékba, vagy képzés során, esetleg amelyekben közreműködtünk. Ezek egy része ma már digitálisan kerül be a gyűjteménybe.

A könyvtári gyűjtemény jelentős részét különböző korok elemi iskolai, általános és középiskolai tankönyvei (1387 db), pedagógiai és tanítás módszertani szakkönyvei (487 db) teszik ki. Ennek mentén korábban átvettünk témába vágó anyagokat, mint például 2014-2015-ben a megszűnt Pedagógiai Intézet könyvtárának tankönyvanyagát, 2023-ban az Eötvös iskolából származó újabb tankönyvanyagot. Ez a listázott és lezárt anyag külön gyűjteményként van kezelve, ezért nem került a leltári állományba (3061+130 db). Ezek a könyvek fizikailag is elkülönülnek a törzsállománytól, ugyanis jelenleg 67 dobozba csomagolva külső raktárban tároljuk őket.

A múzeum egy negyedévi folyóiratot járát (Honismeret), továbbá rendszeresen kapunk más periodikákból is (Városunk, Újpesti Helytörténeti Értesítő), melyeket elteszünk, sajnos azonban ezek – költözés előtt már megkezdett – rendezése még előttünk áll. Gyűjtöttük a helyi iskolai és egyházi újságokat is, ma már csak digitálisan, ahol még van ilyen. A beérkező tárgyakkal gyakran újságlapszámokat is kapunk, ezek nagy része még a gyarapodásban van, kiemelésük a tárgyi anyag feldolgozásával fog megtörténni, azonban ezek a különféle újságok egyes lapszamai is inkább a korjelző, kiállítási enteriőrhez tartozó anyagok, mint kutatók számára kiszolgáltatandó forrásdokumentumok. Ezek rendezése és számbavétele még hátra van.

Nyilvántartások

Leltárkönyveink 1986. március 24-én indulnak, 1-es sorszámmal. A papíralapú leltárkötetek vezetése 2016-tal (6038. leltári számmal) lezárult, innentől kezdve csak digitális módon vezetjük az állományt, a gyarapodást minden év végén kinyomtatjuk, és hitelességét igazoljuk. A leltárkönyvek digitalizálását még 2010 előtt az előző könyvtáros kolléganő végezte el, azóta ezekben folyik a bevételezés (2016-ig a papíralapúval párhuzamosan). Ezen túl a különgyűjtemények kezelésére további digitális leltárkönyveket is felfektettünk, úgymint a raktárban található tankönyvanyag (3061+130 db könyv) külön dokumentációja (kinyomtatva is), valamint a kerületi iskolai évkönyvek és hasonló, elsősorban kerületi fűzetjellegű

terjedelmű kiadványok nyilvántartására létrehozott gyarapodási jegyzék (717 darab). A revízió és rendezés érdekében megkezdjük az egyes elkülönülő egységek (igazgatói, múzeumpedagógiai, művészettörténeti, zárolt, dedikált) párhuzamos külön nyilvántartását is.

Elhelyezés

Leltárkönyvileg nem, csak fizikailag különül el a raktárszobában tárolt anyagtól a helytörténeti segédkönyvtár, a revízió és rendezés érdekében azonban ez is kapott egy külön nyilvántartást. Ennek leválogatási szempontja az volt, hogy a helytörténeti gyűjtemény mindennapi munkájához és a kutatószolgálat ellátásához szükséges kiadványok (mintegy 1000 db) – elsősorban is a saját kiadványok, kerületi művészekhez, személyekhez kapcsolódó könyvek, valamint az általánosabb Budapest-történeti, szomszédos kerületek és települések kiadványai – könnyen elérhetőek legyenek, itt vannak a kerületi intézményekhez kötődő kiadványok (elsősorban a 325 db iskolai évkönyv) is. A könyvtárszobában külön tárolt része a segédkönyvtárnak a kerületi vonatkozással rendelkező művészeti kiadványok gyűjteménye, melyben megtalálhatóak művész monográfiák, illusztrált verses kötetek, művészeti albumok és kiállítási katalógusok. (223 db) Ezek felvétele leltárkönyvbe a 2020-ban megtörtént. Ebből az anyagból a Kondor-szobában kiállításon van (31 db).

Ez volt a könyvtárnak az a része, amely legutoljára, a kollégák költözésével együtt érkezett át a könyvtárszobába. Az anyag ugyanabban a rendben került vissza a polcokra, ahogy a régi helyen becsomagoltuk, ezek átnézése elkezdődött. Első körben a saját kiadványok kerültek sorra, amelyekből minden esetben öt darabot vételezünk be. Ezzel együtt azokból a kiadványokból (elsősorban a saját kiadások), amelyekből kettőnél több példánnyal rendelkezünk, leválogattunk két kihelyezett kézikönyvtári anyagot a múzeumvezető (110 db) és a múzeumpedagógus (82 db) részére. Részben helytörténeti részben pedagógiai segéd kézikönyvtári anyag található (47 db) a Havanna utca 9. alatti múzeumpedagógiai foglalkoztatóban is. A segédkönyvtár rendezésével párhuzamosan megkezdjük a dedikált könyvek elkülönítését is a törzsállománytól. Az alapító, Tomory Lajos saját könyvtárából több kötet is gyűjteményünket gazdagítja, azonban ezek jelenleg az alapállomány részét képezik. Elkülönítésük az állomány átnézésével megkezdődött.

Külön részét képezik a múzeum könyvállományának a korjelző könyvek, amelyeket csak részben a tartalma, könyvfunkciója okán gyűjtünk és tárolunk – ezek nem képezik a kutatószolgálat tárgyát, hanem belső használatra szolgálnak (szépirodalom, technikatörténet, ismeretterjesztő), – részben egy-egy kiállításhoz, múzeumpedagógiai foglalkozáshoz tudunk használni. Ezek közel azonos mennyiségben (kb. 4000 db) vannak jelen a gyűjteményben, mint a törzsanyag, azonban ezek nincsenek nyilvántartva a könyvtári leltárkönyvben (csak szekrénykataszterben) és részben a főépületi raktárszobából a Buna Galériába lettek áthelyezve, részben a Madách utcai épületben (ezek nyilvántartása megkezdődött), illetve a külső raktárban vannak tárolva. Természetesen a már bevételezett, és törzsanyagnak számító könyvekből is kerülhet ki kiállításra, mint ahogy a Múzeumsarok kiállítóteremben (Szent Lőrinc sétány 2.) van 24 db bekötött pedagógiai folyóirat és 12 db könyv/füzet, és a Havanna kiállítóhelyi enteriőrben (49 db) is vannak pedagógiai témájú könyvek.

Állományvédelem és digitalizálás

Állományvédelem tekintetében a tárolás – a több helyszín ellenére – jelenleg csak részben megoldott, és ezzel együtt feladatként előttünk áll az 1945 előtti, ezen belül is különösen az 1900 előtti könyvállomány állapotvizsgálata. Ennek érdekében az állományon belül az 1945 előtti példányok a bedobozolás, a költözés és az elhelyezés során elkülönítésre kerültek az állomány többi részétől, egy részük 2022-ben zárt szekrénybe került.

Megkezdtük a digitalizált és digitális könyvtári gyűjtemény kialakítását, melyben elsősorban a saját kiadványaink kiadásra küldött végső változatait mentjük el. A régi, ritka helyi kiadványok digitalizálását a revízió után tervezzük, szabad kapacitás és pályázat függvényében.

Leltárkönyvek és nyilvántartások

- Általános könyvtári leltárkönyv: Mirror2/Könyvtár/Könyvek nyilvántartása 2024.xls (2016-ig papír alapon is)
- Helytörténeti segédkönyvtár kisebb kiadványok: Mirror2/Könyvtár/Könyvek nyilvántartása gyarapodási jegyzék1.xls
- Pedagógiai Intézettől és az Eötvös iskolától átvett tankönyvanyag különgyűjtemény: Mirror2/Könyvtár/Tankönyvek kész_2015,2023.xls
- Múzeumpedagógiai-múzeumvezetői-művészettörténeti kihelyezett állomány: Mirror2/Könyvtár/könyvtári nyilvántartások/Könyvek a polcokon/múzped-Zsuzsa-művtör2.xls
- Iskolai újságok: Mirror2/Könyvtár/könyvtári nyilvántartások/Iskolai újságok.doc
- Múzeumsarokban található könyvek: Mirror2/Könyvtár

B - KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKÁG

A 2015-ben megalapozott képzőművészeti gyűjtemény törzsanyaga elsősorban olyan 20. századi és kortárs képzőművészek alkotásait foglalja magában, akik valamilyen vonatkozásban – lakóhelyük vagy munkásságuk révén – a XVIII. kerülethez kötődnek. Ide sorolható többek között *Cseh István* (1909 – 1995), *Gál Dezső* (1924-2004), *Huller Ágoston* (1944-2019) és *Forintos Anna* (1937-2021). A folyamatosan gyarapodó állomány az évek során további jelentős művészek alkotásaival bővült. Így mostanra a kollekciónak kiemelkedő részét képezi a pestszentlőrinci születésű *Kondor Béla* (1931-1972) grafikus, festőművész és költő angyalos témájú rézkarcai, valamint *Bene Géza* (1900-1960) festőművész és művészetpedagógus egy főiskolai és egy kései grafikai alkotása, valamint *Nemcsics Antal* (1927-2019) színtervező, festőművész, környezettervező, egyetemi tanár 1956. október 23. című, nonfiguratív festménye, amely munkásságának érett szakaszát képviseli. A gyűjtemény 2021-ben Zala Tibor, pestszentlőrinci grafikusművész és művésztanár 279 tételből álló hagyatékával bővült, mely leginkább sokszorosított és egyedi grafikákat, valamint dekoratív, művészi igényel megfogalmazott plakátokat tartalmaz. 2023-tól a neves grafikus, festő- és szobrászművész Schéner Mihály játékosságát reprezentáló szobrai és grafikai emelik a gyűjtemény szintjét. Ezen kívül számos kortárs grafikus- és festőművész alkotását őrizzük, különös tekintettel a 18. kerületi Művészeti Egyesület tagjainak munkáira.

A műtárgyak a Baross utcai képzőművészeti raktárban, valamint a főépület földszinti 1-es és az emeleti 2-es számú raktárában vannak elhelyezve. A serveren tárolt digitális állományok a műtárgyfotók, valamint az alkotókhoz fűződő digitális tartalmak: fotók, cikkek, dokumentumok.

A képzőművészeti alkotások alapnyilvántartása a szakleltárkönyvben foglaltak szerint zajlik excel táblázatban és a MuseumDigitar szoftverben, ezenkívül adattárban, dokumentumtárban, fotótárban és szakkönyvtárban tartjuk nyilván a gyűjteményhez tartozó dokumentumokat, fotókat, újságcikkeket, művészeti könyveket és katalógusokat. Az alapnyilvántartás mindenki által hozzáférhető excel táblázata a Mirror 1 szerveren a Nyilvántartások c. mappában található.

A művészeti gyűjtemény gyarapítása az eddigi gyakorlat alapján történik.

A saját gyűjteményi anyag mellett letéti műtárgyakat is őrzünk illetve kiállítunk az intézményben. Letétben 66 db Buna Konstantin alkotás (grafikák, festmények) és egy Lotz Károly festmény (Herrich Leonie portréja) található, ezek részben állandó kiállításon, részben raktárban vannak elhelyezve: a Buna Konstantin Galéria állandó kiállításán 18 db Buna Konstantin alkotás, a Látványraktárban a Lotz Károly festmény van kiállítva. Hosszú távú kölcsönzésben állandó kiállításunkon szerepel Kondor Béla Bombázás c. festménye, amely mellett időről időre egy-egy gyűjteményi Kondor Béla grafikát mutatunk be. A Múzeumsarok kiállítótérben kamara kiállítás formájában 4 db Zala Tibor grafika szerepel a gyűjteményből.

C - TÖRTÉNETI SZAKÁG

A gyűjteményt 1956-tól, az intézmény mai nevét viselő Tomory Lajos XVIII. kerületi iskolaigazgató alapozta meg, az általa gyűjtött, elsődlegesen oktatás- és kerülettörténethez köthető tárgyi, fotó és dokumentum anyaggal. A törzsanyag legtöbb darabja a XX. századból való, kisebb egységet alkot a XIX. század végéről származó anyag, de mindemellett a múzeum gyűjtőkörébe tartozik a XXI. század, tehát a jelenkor emlékeinek gyűjtése is.

Tematikus csoportok a történeti szakágon belül:

- Légitforgalmi gyűjtemény
- Oktatási gyűjtemény
- Játék gyűjtemény

A tárgyi gyűjtemény a következő gyűjteménycsoportokból áll:

- Történeti tárgyi gyűjtemény
- Textilgyűjtemény

A történeti anyag összetételét tekintve zömében az ipari-műszaki fejlődés eredményeként létrejött elővárosi település élete, fejlődése, kiemelkedő személyiségei, az itt élők életmódja mellett az oktatás és a nevelés, valamint a gyermekkor, különösen a játékok bemutatására ad lehetőséget.

Légitforgalmi gyűjtemény

A gyűjteményi anyag XX. századi, a repülőtérhez és a Malévhoz köthető. A légitforgalmi gyűjtemény intenzív gyűjtése 2012 elején indult és ez a Malév megszűnéséhez köthető. A múzeum felhívására sokan jelentkeztek, gyűjteményünk repüléshez kötődő állománya jelentősen gyarapodott, gyarapodik ma is. Légitforgalmi gyűjteményünk túlnyomó része kerületi családoktól, egykori repülőtéri és Malév alkalmazottaktól származik, kisebb része pedig egyéb muzeális intézmények révén került a Tomory Lajos Múzeumhoz. A több, mint 1500 tételből álló légitforgalmi gyűjteményünk nem műszaki jellegű tárgyakkal áll, hanem

többségében az utasellátáshoz kapcsolódó emlékek, tárgyak, dokumentumok, stb. emlékeket tartalmaz.

Tárgyi gyűjteményi anyag: műanyag és porcelán étkészletek, a Malév által emblémázott műanyag és fém evőeszközök, modellek, kitűzők mellett jelentős számban őrzünk textíliákat is, egészen az 1950-es évek végétől a 2000-es évekig változatosan, női-férfi, légi-, illetve földi személyzet formaruháit. Kisebb számban a magyar légitársaság által fémjelzett játékok: kirakósok, gyermekfoglalkoztató füzetek, kártyapaklik, a Ferihegyi – ma Liszt Ferenc Nemzetközi – repülőtérhez kapcsolódó karbantartó jármű- és repülőgép makettek, csomagolóeszközök.

A légitforgalmi gyűjtemény anyagából egy válogatás a Herrich-Kiss villa Látványraktárában van elhelyezve. A légitforgalmi anyag gyűjtése kiemelt feladat.

Oktatási gyűjtemény

Az oktatási gyűjtemény a múzeum alapvető része, hiszen az intézmény megalakulásának kezdeteihez, Tomory Lajos iskolaigazgató pedagógiai gyűjteményt célzó anyaggyűjtéséhez vezethető vissza. Az anyag nagyrészt XX-XXI. századi, folyamatosan gyűjtött, a XVIII. kerületi oktatási intézményekhez köthető, az óvodától a középiskoláig. A tárgyi anyagon túl jelentős a könyvtári-, dokumentum- és fotóanyag is.

A tárgyi anyag nagy részét a kisebb méretűek teszik ki, pl.: tanszerek, taneszközök, füzetek. Közepes méretű tárgyak: iskolai szemléltetőeszközök, iskolatáskák, az iskolai ruházat darabjai stb., a nagyobb méretű tárgycsoportba sorolhatók az iskolapadok, székek, abakusz. Az oktatási gyűjteményhez kapcsolódóan a gyermekekhez, az oktatás résztvevőikhez köthető tárgyi anyag gyűjtése is kiemelt fontosságú (gyermekkor világa): gyermekruhák, bútorok.

A Múzeumsarok állandó kiállításán nagyobb mennyiségű oktatási anyagot mutatunk be.

Játék gyűjtemény

A játékgyűjtemény az oktatási gyűjteményből vált külön, a 2010-es években. A gyűjtemény anyaga elsősorban XX. századi játékokat foglal magában, de ide köthető a mesekönyvek gyűjteménye, számos fotó és papíralapú emlék is.

Tárgyi anyag: A túlnyomó többségében mackókból álló gyűjtemény – mintegy 1000 darab plüssmackó – mellett játék babák és ruhácskáik, játék babakátorok képviseltetik magukat nagy számban. A gyűjteményi anyag nagy része egyetlen képzőművésztől, Bartos Ildikótól származik, aki plüssmackókat és azok kiegészítőit ajándékozta az intézménynek (kb. 800 darabot). Gyűjteményében a híres készítő (Götz, Sunkid, Bukowski) mellett az átlagos, boltokban vagy akár reklámtárgyként forgalmazott mackók is megtalálhatók.

A játékgyűjtemény részét képezik továbbá a babakátorok, társasjátékok is. Emellett őrzünk természetesen Rubik-kockát, fém építőjátékot, asztalifoci-készletet, a híres Lemezárugár több játékát – bűgőcsiga, Csipegető csibe, Lendület motorkerékpár stb.

A Látványraktárban átfogó válogatás látható a játékgyűjteményből. A játékgyűjtemény gyarapítása kapcsán a már meglévő típusok alkotta tárgycsoportokra fókuszálunk: babakátorok, társasjáték. A gyűjtés fókusza attól is függ, hogy az hogyan kapcsolható a meglévő anyaghoz és az általános életmódtörténet (Trabant makett, babakátor) és a gyerekkor világa (pl. Moncsicsi, gombfoci) reprezentációjához.

C /1 Történeti tárgyi gyűjtemény

Háztartási eszközök, bútorok, számos ma is használatos, hétköznapi műszaki tárgy (rádió, tévé, vasaló, írógép, fényképezőgépek, stb.), a majorsági gazdasági élet eszközei, iskolai bútorok és kísérleti eszközök, a hétköznapi élet tárgyai: cipők, táskák, kalapok stb. téglagyűjtemény, teljes kovács-, borbély- és cipésműhely, a helyi gyárak (pl. Kistext) anyaga is megtalálható múzeumunk tárgyi gyűjteményében. Kerületi különlegesség a légiforgalmi gyűjtemény, ami a magyar légivállalat, a Malév, kisebb részben a jogelőd Maszovlet, illetve egyéb légitársaságok és a Ferihegyi repülőtér relikviáit gyűjti.

Textilgyűjtemény

A Tomory Lajos Múzeum anyagának egyik fontos részét képezik a különféle textíliák. A legnagyobb egységet ezen belül a Légiforgalmi gyűjtemény darabjai teszik ki: Malév- és LRI-egyenruhák, az 1950-es évektől kezdve az utolsó kollekciónig bezárólag. Emellett rendelkezik a múzeum iskolaköpenyekkel, munkaruhákkal, egyenruhákkal, különféle női ruhákkal, kabátokkal, kalapokkal valamint sokféle hímzett terítővel, futóval és falikárpittal. A textíliák nagy része a XX. századot képviseli. Tárolásukat tekintve a múzeum központi épületében, a Herrich-Kiss villában található emeleti Textilraktárban kaptak helyet. Ide két fém rudat szereltünk, így a textilanyag nagy része vállfákon, ruhaszákokban lógva áll, kisebb részük (például a Légiforgalmi gyűjteménybe tartozó kendők, kerületi pólók, terítők, falikárpitok) dobozokban fekszenek összehajtva. Tartósan kiállítva a Herrich-Kiss villa földszinti Látványraktárában, a Malév anyagból (3 női, 3 férfi egyenruha, 2 női és 2 férfi egyensapka, övek, 1 női és 1 férfi nyakkendő, 1 pár női egyenruha kesztyű, kendők 8 darab). A Múzeumsarok kiállítóhelyen (1183 Budapest, Szent Lőrinc sétány 2.) 1 LRI egyenruha + 1 légiutas-kísérő egyenruha és egy hozzá tartozó kötény; 2 db restaurált női ruha (Nagyterem), 2 db iskolai egyenruha és egy úttörő egyenruha, 2 db zászló (Tomory-terem) kiállítva látható.

A gyűjtemény fontos darabjait alkotják a kerületi kötődésű, egykori KISTEXT gyárból származó textíliák. A textíliákon túl, rendelkezünk még a gyárhoz kapcsolódó egyéb tárgyi relikviákkal is, (pl.: kitűzők, kártyanaptárak, stb.) is. Jelenleg kölcsönzésként, a közeljövőben már letétként kezeljük Asztagos Jolán textiltervező munkáit, aki 33 évig dolgozott a KISTEXT-ben, mint textiltervező, grafikus (valamint munkájához kapcsolódó személyes tárgyainak egy-egy darabját).

A történeti gyűjteményi anyag elhelyezése

Kiállítások

A tárgyi gyűjtemény anyagának reprezentatív része látható az állandó kiállításainkban.

A **Herrich- Kiss villa Látványraktárában** bemutatott tárgyak a történeti gyűjtemény három fő egységét mutatják be: a játékokat (plüssmacik, bababútorok, játékok); a légiforgalmi tárgyakat (kitűzők, ruházat, evőeszközök, ajándéktárgyak, stb.); illetve az életmódtörténetet (benne foglalva a Bókay- és Herrich-relikviákkal) tartalmazó vitrinekben.

A játékgyűjteményből gyermekjátékok, bababútorok, babák, plüssmacik találhatóak itt. A játékmackó gyűjteményből 120 példányt állítottunk ki, közülük a legidősebb 60 éves. A plüssök sokrétűek: az említett Russ, Sunkid és Götz macikon kívül „retro”, Bartos Ildikó és Tóthné Fábián Eta készítette darabok is láthatóak.

A Malév tárgyak (Légiforgalmi gyűjtemény) közül megemlítendő a bojkottált 1984-es Los Angeles-i olimpiára, sportolók számára készített Malév-PanAm világoskék, vászon utazótáska,

mely valószínűleg használatlan állapotban került a múzeumhoz. Ide sorolandó az 1975. január 15-én, a Ferihegyi repülőtéren balesetet szenvedett utasszállító repülőgép roncsaiból kimentett fedélzeti mikrofon is. A Látványraktárban 303 db légiforgalmi gyűjteményi anyag található.

Az általános életmódtörténet tematikáját tekintve órákat; rádiókat; háztartási eszközöket; pénzt; fodrászeszközöket; asztalos szerszámokat, melyek Szécsi Margit édesapjáié voltak; utcaneveket jelölő táblákat, ill. a téglagyűjtemény egyes darabjait is kiállítottunk.

A történeti gyűjteményből további 700 darabos vegyes anyag található a **Múzeumsarok** állandó kiállításában. Itt nagyobb részben az oktatási gyűjtemény, ill. az életmód- és településtörténeti anyag darabjaival találkozhatunk, találhatóunk egy-két darabot a légiforgalmi gyűjteményből is. Külön említeni lehet még Sváb Ferenc 385 darabból álló ásványgyűjteményét.

A **Havanna Kiállítóhelyen** elsősorban életmódtörténeti anyag található. (Élet a régi-új lakótelepeken - Az Állami lakóteleptől a Havannáig). A kiállított anyag (222 db) nagy része bútor vagy háztartási eszköz, kisebb része könyvek, dokumentumanyag és játékok.

Raktárak

A **Raktár 1.** helyiség a Herrich-Kiss villa földszintjén található. Itt karton- illetve savmentes dobozokban, salgó polcokon elhelyezve vannak a tárgyak. A történeti tárgyi gyűjteményből itt található nagy részben a játék gyűjtemény: plüss mackók és egyéb plüss állatok, bababútorok, játékok. Ezen túl a plakettek, érmek, zászlók, utcanévtáblák, téglák, illetve vegyes életmódtörténeti anyag is. Az anyag egy részéről polcleltár készült. A raktárban külön van elhelyezve a gyarapodás anyaga, a letétbe érkezett tárgyak és a bevételezett, illetve leltárba vett tárgyak. A polcrendszer számozással van ellátva.

Az épületben, az emeleten található **Raktár 2.** helyiségben van a textilraktár. (Részletezve a textilgyűjteménynél.)

A **Nagy tárgyi raktárban** (1182, Budapest Üllői út 517.) vannak a nagyobb méretű tárgyak, pl.: iskolapadok, bútorok, a nagyobb méretű vegyes műszaki tárgyak, kályhák, néprajzi eszközök, stb. Ill. itt is találhatóak ezeken felül még kisebb méretű tárgyak a különböző tárgycsoportokból.

A **Régi főépület raktárában** (1181, Budapest, Kondor Béla u. 10.) a történeti dokumentumanyag mellett, kisebb tárgycsoportok vannak pl.: cipők, iskolatáskák, kerámiák, üvegek, életmódtörténeti tárgyak (pl. mérlegek, hanglemezek), oktatástörténeti tárgyak, vegyes hagyatékok stb.. Ezen felül található még itt különböző informatikai, telekommunikációs (rádiók) - és fényképezési eszközöket.

Nyilvántartás

A tárgyi gyűjtemény nyilvántartására szolgáló Általános Leltárkönyv 1986. szeptember 1-én nyílt meg, benne az első leltári szám: 86.1.1.

Lezárása 2002. december 16-án történt, a 2002.1.9. leltári számú tétellel. (Addig 1467 tétel) Típusa: 1. sz. Általános leltárkönyv.

A leltárkönyv digitális formában megtalálható itt: [mirror1-Nyilvántartások- Tárgyi leltárkönyv-Digitalizált-Tárgyleltárlista excel táblával c. mappában](#)

A Légiforgalmi gyűjtemény az Általános Leltárkönyv szerint van feldolgozva, papíralapon is nyilván van tartva, emellett pedig digitalizálva is megtalálható a szerveren. A leltárkönyv

indítása 2018-as dátumhoz köthető. A kinyomtatott papírformátumon az első leltári szám: TLM_L_2018.1.1. és az utolsó TLM_R_2018.331.1.

A **Gyarapodási napló** vegyes használatban van, mert a tárgyi anyagon kívül ide kerülnek a dokumentumok, fotók és a képzőművészeti anyagok is. Jelenleg excell formában folyik a vezetése és év végén kinyomtatjuk. A kéziratos gyarapodási naplót 2002-ben nyitották meg, 506-os az utolsó gyarapodásba került tétel száma, és 2011-ben került lezárásra. A következő nyomtatott formájú könyv, Gy507-es tétellel kezdődik. A 2024-es év végén kinyomtatott napló a Gy832-es tétellel zárul.

A Gyarapodási napló digitális formában megtalálható itt: **miror1- Nyilvántartások- Tárgyi gyűjtemény 20170911től + letétes - Gyarapodási napló 2022-2024.**

Nyilvántartások elektronikusan:

2015. óta leltárkönyvi formátumban, excel táblázatban vezetve történik a tárgyi anyag nyilvántartása. Az adott év végén a leltárkönyvet kinyomtatva tároljuk.

- miror 1 – Nyilvántartások – Tárgyi gyűjtemény_20170911től + letétes
- miror 1 – Nyilvántartások – Tárgyi Leltárkönyv- Digitalizált TárgyiLeltárlista- excel táblával
- miror 1 – Nyilvántartások – PLÜSS játékok fotók
- miror 1 – Nyilvántartások – MALÉV anyag átnézve 2018_június Nori-Fruzsi-Kriszti
- miror 1 – Nyilvántartások – Malév nyilvántartás teljes anyaga nézőképes 2016.08.06.
- miror 1 – Nyilvántartások – Tárgyi gyűjtemény_20170911től + letétes – 2022- Gyarapodási napló 2022-2024.
- miror 1 – Nyilvántartások – Játékok
- miror 1 – Nyilvántartások – Játékok nyilvántartása
- miror 1 – Nyilvántartások - Tárgyi gyűjtemény_20170911től + letétes – LÁTVÁNYRAKTÁR TÁRGYLISTÁK
- miror 3 – gyűjtiratok- 2024- MS tárgylista- Kiállított tárgyak listája MS –JÓ- VÉGLEGES (excel)
miror 3- gyűjtiratok- 2024- Havanna 9 tárgylista- Havanna 9. tárgylista (excel)

Gyarapodás

A történeti anyag gyarapítása folyamatosan zajlik, az éves munkatervek alapján, valamint egyéni kutatási témák alapján. A gyarapodásba került tárgyak jelentős része ajándékként érkezik be az intézménybe, kisebb mértékben vásárlás és csere útján.

C/2. Dokumentum gyűjtemény

A kisnyomtatványtárban a képeslap- és meghívógyűjtemény mellett 100-nál több helyi és budapesti térképet, 4500 darab XX. századi (nagyreszt oktatási célú) plakátot és iskolai szemléltetőtáblát őrzünk. A településünk története szempontjából különösen nagy jelentőséggel bíró, egyedi bejegyzéseket tartalmazó eredeti térképanyag (települési, parcellázási térképek) legkorábbi darabja egy 1835-ös térképlap. Az országos és helyi kiadású települési térképek egyedi, kéziratos bejegyzései sok olyan információt hordoznak, mely szemléletes bemutatása a településtörténet egy-egy fejezetének (pl. kulturális- és közintézmények, fejlesztések stb.). A budapesti térképek katalógusa alapján egyértelmű, hogy térképeink többségükben egyediek, más közgyűjteményekben nem találhatóak meg.

Az oktatási gyűjteményhez tartozó plakátok és iskolai szemléltetőtáblák között nagyon sok az egészségvédelmi témájú. Tematikusan gyűjtjük a helyi választások anyagát.

A dokumentumtárban emellett helyi családokhoz és személyekhez, intézményekhez köthető vegyes kisnyomtatvány és iratanyag található tematikusan rendezve. Ide tartozik a korábban az adattárban őrzött eredeti kisnyomtatvány és dokumentum anyag is.

A gyűjtemény nyilvántartási formái: alapnyilvántartás (képeslaptár esetében excel alapú leltárkönyv, a leltári számos térképek excel alapú történeti leltárkönyv, illetve a plakátok és helyi újságok excell alapú szekrénykataszteri nyilvántartás szerint vannak vezetve) A dokumentum állomány nagy része a gyarapodási naplóba kerül.

A vásárolt történeti jellegű dokumentumokat beérkezéskor digitalizáljuk.

C/3. Fotótár

A fotótár a kerület legnagyobb történeti fotógyűjteménye. Utca és épületképek, eseményfotók, iskolai tablóképek, portrék stb. egyaránt megtalálhatóak benne. Egyedi fotók, fotósorozatok, albumok és negatívok, diák. A papíralapú anyag 20. századi, a digitális fotók között papír alapú fotók másolatait és eredetiket is megtalálhatunk. Ide tartoznak a CD-k, DVD-k és VHS-ek is. Az állomány folyamatosan és intenzíven gyarapodik, a munkatársak fotóin kívül a helyi sajtó fotóállományával is.

A Fotótárat 2019 tavaszától a könyvtáros kezeli, előtte sokáig nem volt kijelölt felelőse. Még a 2000-es évek elején a papíralapú fényképek tematikus csoportokba rendezve esselte-dobozokba kerültek (37 doboz). Ekkor kezdődött szkennelésük, még TIF formátumban. Jelenleg is folyik a digitalizálásuk (fotótár/PAPÍRALAPÚ FOTÓTÁR_nyilvántartás/Fotótár), és a műanyag-tasakba csomagolásuk is. A költözés során, 2019-ben ezek a könyvtárszobába, zárt szekrénybe kerültek. Ezen a rendezett, tematizált anyagon kívül több később bekerült anyaggal is rendelkezünk, melyek savmentes dobozba kerültek, nagyrészt a gyarapodásba, de vannak egyelőre még feldolgozatlan állományok is (pl. Tekes Sándorné Zsebők Kornélia hagyatéka). Egyre jelentősebb az eleve digitálisan keletkezett fotóállomány.

Nyilvántartás

2019 óta folyamatos a digitális leltárkönyv vezetése, melybe az újonnan vásárolt tételek kerülnek, azonban ezen túl egyes esselte-dobozoknak (9 db) van külön nyilvántartásuk is. Jelenleg a digitális nyilvántartásban 810 db kép szerepel. A bevételezés egységes módjának szempontjait még ki kell alakítani. Továbbá van egy egyedi fejlesztésű program (Tamisoft), amely alkalmas digitalizált fotók (archív fotókról és dokumentumokról) keresésére nézőképpel (970 tétel, a tételek ismétlődnek, nincs leltári szám). 2002 és 2005 között készült, az adatállomány nem migrálható, nem bővíthető. Ennek van kinyomtatott listája is. A fotótárhoz tartozik több iskolai és más tematikus fotóalbum (93 db), melyek szekrényben vannak elhelyezve. Ide vannak sorolva a különböző mágneses és digitális adathordozók (flopik, VHS-kazetták, CD-k, DVD-k) is. A CD-ről még Kovács Márk készített digitalizálást és nyilvántartást 2010-ben (576 db), a CD-ken lévő fotótárat (138 mappa) 2021-ben másoltuk szerverre. A VHS-ek (463 db) 2015-ben DVD-re lettek mentve. A DVD-k közül 380 darabot (a Kondor Béla Közösségi Ház és a TV18 anyagából) 2017-ben Balogh Attiláné digitalizált egy külső vincseszterre és nyilvántartást készített róla.

Elhelyezés

A fotótári anyag (fotók, diák és albumok) elsősorban a könyvtárszobában van elhelyezve nagyobbrészt esselte, illetve savmentes dobozokban, zárt szekrényben, illetve egy kisebb része a gazdasági irodában. Ugyancsak a könyvtárszobában vannak a magnószalagok és kazetták, valamint a mikrofilmek (3 doboz) polcon elhelyezve, valamint a feldolgozott CD-anyag részben CD tárolóban (134 db), részben dobozban (258 db) tárolva. A feldolgozott dvd-k, illetve VHS-ek dobozokba csomagolva (8 doboz és 11 doboz) a raktárszobából 2024-ben ideiglenesen a Buna Galériába kerültek.

Digitális állomány

A 2000-es évek végén megkezdett digitális fényképezést a szerveren tároljuk (fototar/fotórendezés és fototar/feliratos fotórendezés). Ezek többé-kevésbé mappa szinten rendezve vannak, azonban a kezelhetőség, kereshetőség érdekében sürgősen szükséges a képek felirattal való ellátása, amely már megkezdődött.

Nyilvántartások

Fotótár digitális nyilvántartása	Fototar/PAPÍRALAPÚ FOTÓTÁR_nyilvántartás/Fotótár/fotótár2019.xls
Fotótár I. II. IV. V. VII. IX. XII. XIII. XIV. XXIII. digitális nyilvántartása	Fototar/PAPÍRALAPÚ FOTÓTÁR_nyilvántartás/Fotótár/Nyilvántartások
VHS-kazetták nyilvántartása (463 db)	Mirror2/Könyvtár/VHS kazetták listája teljes CSAK MÁSZOLNI SZABAD.xls
Digitalizált DVD-k nyilvántartása (380 db)	Mirror3/DVD nyilvántartás/DVD nyilvántartás ÉVIÉ.xlsx
CD-k nyilvántartása (258 db)	Mirror3/DVD nyilvántartás/CD-anyag táblázat Márk.xls

C /4. Adattár

A Tomory Lajos Múzeum adattára két nagy csoportra oszlik: az általános és a helytörténeti adattárra. Az általános adattáron belül található az oktatásra, közlekedésre, egészségügyre, iparra, kereskedelemre vonatkozó anyagok, kéziratok, visszaemlékezések, fotók. A helytörténeti adattáron belül kifejezetten a kerület múltjára vonatkozó anyagok találhatóak, témánként szétválogatva, mint a település múltja, oktatás, közlekedés, sport, kultúra stb. Az adattárban elsősorban kéziratokat, visszaemlékezéseket, az egyes tárgyakról, személyektől/ről szerzett értesüléseket, a gyűjteményt érintő pályázatokat, dokumentumokat őrzünk.

A múzeum adattára sokáig egyben dokumentum gyűjteményként is szolgált, amelynek szétválasztását a 2010-es években végezte el az adattárat kezelő muzeológus munkatárs. Mivel a legtöbb újonnan keletkező adattári dokumentum digitálisan is létezik, 2015-től csak mappaszerkezetbe gyűjtjük digitálisan az állományát, és folyamatosan napirenden van az adattári nyilvántartás vezetésének folytatása, de mivel a mappaszerkezetben az anyagok jól kereshetőek, a feladatok között hátrébb sorolódott.

TOMORY LAJOS MÚZEUM

1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.

Tel: 290-1585

muzeum@muzeum18ker.hu

2. sz. melléklet

TOMORY LAJOS MÚZEUM DIGITALIZÁCIÓS STRATÉGIA 2025–2029

A Tomory Lajos Múzeum 2017-ben készített először digitalizációs tervet, amely a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) b) alapján jogszabályi előírás

A jelen Digitalizációs stratégiához alapul szolgált az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 2019-ben kiadott "Fehér könyv - Módszertani útmutató a közgyűjteményi kulturális örökség digitalizálásához és közzétételéhez" című kiadvány.

Bevezető

A múzeum maga a tudásbázis, a generációk által felhalmozott és átörökített tudás, amely évszázadok óta kulcsszerepet játszik a nemzeti kulturális identitás megőrzésében.

A múzeum hagyományos (ön)képe, eddigi tevékenysége kiegészül az információs társadalom generálta új feladatokkal. Előtérbe került a digitális közzététel, amely révén a múzeumok fejleszthetik a hozzáférést saját gyűjteményükhöz, mind minőségi, mind mennyiségi szempontból, hogy a közös kulturális értékeink megismerhetővé és közkinccsé válhassanak, és használatuk beépüljön a mindennapjainkba a 21. századi technológia segítségével.

A múzeumi digitális tartalom létrehozásának célja többes: *állományvédelem, új típusú megőrzés és állománygyarapítás, publikálás, távfelhasználás és oktatási funkciója is lehet.* A digitalizált múzeumi tartalmak társadalmi hasznosulásában kiemelten fontos az oktatási célú felhasználás megvalósítása.

A fenti cél hatékony megvalósítása érdekében a muzeológusi munkában döntő szerephez kell jutnia a digitális technológiáknak, modern, integrált gyűjteménykezelő rendszereknek, amelyek lehetővé teszik a múzeumi munkafolyamatok konzisztens és gyors végrehajtását, melyek segítségével a digitális gyűjteményi nyilvántartás megvalósításán túl, muzeológiai szakfeladatok (restaurálás, raktározás, jogkezelés, haszonkölcsön stb.) menedzsmentje, tudományos kutatás támogatása és a digitális publikáció is megvalósítható.

A jövő múzeumában dolgozó szakemberek digitális kompetenciájának folyamatos fejlesztése kulcsfontosságú, hiszen modern digitális technológia szakszerű használatához képzett, a digitális és digitalizációs technológiáktól nem idegenkedő, ezeket aktívan használó múzeumi szakemberekre van szükség.

A múzeumi digitalizáció térhódítása együtt jár a digitális állományok mennyiségének folyamatos növekedésével. A múzeumok feladata és felelősége ezen digitális adatvagyon szakszerű hosszú távú megőrzése.

Előzmények – a Digitalizálás jelenlegi helyzete a múzeumban

Az intézmény küldetésnyilatkozata célként fogalmazza meg az őrzött kulturális javak széleskörű társadalmi hasznosulását: *“Nyitott múzeum minden személy és közösség számára: a fizikai terek mellett a digitális térben is.”*

A Tomory Lajos Múzeum munkatársai és vezetése a 2000-es évek óta elkötelezetten keresi a digitalizálás különféle lehetőségeit, felismerve annak a gyűjtemény megőrzésében, gyarapításában és közzétételében rejlő óriási lehetőségeket.

Pályázatok segítségével mind az online közzététel, mind a digitalizálás területén értünk el eredményeket, de az intenzívebb és céltudatosabb munkához még sokféle feltételt kell megteremteni.

A Tomory Lajos Múzeum kiemelt szerepet szán a MúzeumDigitár programnak. A Dublin-módszernek megfelelő MúzeumDigitár bevezetése, használata és továbbfejlesztése a következő célokat szolgálja: a múzeum nagymértékben bekapcsolódhat a múzeumi informatikai technológiák házon belüli hasznosításába, megkezdheti, folytathatja, teljesebbé teheti a gyűjtemények tárgyainak számítógépes nyilvántartását, valamint megvalósíthatja a digitalizált műtárgyállomány weben történő mind szélesebb körű közzétételét online katalógusok és tematikus válogatások formájában.

A MúzeumDigitárban **1050 képes rekord** van feltöltve, amelyből 777 publikus. Digitális állományunk 26.249 forrásértékű, 133.505 adattári fotó, 511.182 perc videó- és 1813 perc hangfelvétel, 5512 db digitálisan született kulturális anyag van szerveren tárolva. Több közzétételi felülettel dolgozunk (honlapjaink: tomorylajos-muzeum.hu, 18kerterkepen.hu, 18ker1956.hu, 18kerhajjegyzek.hu, bp18ker.hu), egyéb programokkal is fejlesztettünk interaktív, ismeretterjesztő felületeket – pl. guide@Hand.; thinglink felületek.

Honlapunk nemcsak marketingfelület, szinte minden nagyobb kiállításához kínálunk kiegészítő, sokszor csak itt elérhető tartalmakat. Önálló helyismereti-helytörténeti felületeket fejlesztünk, szöveges adattartalmak mellett archív fotók felhasználásával (pl. 18ker1956.hu, 18kerterkepen.hu, 18kerhajjegyzek.hu, bp18ker.hu).

DIGITALIZÁLÁS

A kutatói/állampolgári igények kiszolgálása, a közművelődési és állományvédelmi szempontok szerint is kívánatos, hogy a digitalizálásnál elsőbbséget élvezzenek a legkutatottabb, legtöbbet használt, valamint a kiemelt érdeklődésre számot tartó analóg kulturális örökségi tartalmak.

A digitalizálandó dokumentumok kiválasztásának folyamata az előválogatásból, állapotfelmérésből, kiválasztásból és előkészítéséből áll.

A kiválasztás szempontjai lehetnek pl. társadalmi igény, adatmentés, állományvédelem, újrahasznosíthatóság, tömeges információ.

Az adott tárgy előkészítése fényképezésre, vagy szkennelésre egyúttal megköveteli annak azonosítását, leltárkönyv szerinti állapot ellenőrzését, majd a digitalizálást követően annak elhelyezését a raktárban, ügyelve a tárolás megfelelő körülményeire, tehát a digitalizálás egyben revíziós és állományvédelmi folyamat is.

A gyűjteményi anyag digitalizációs lehetőségei:

- még nem digitalizált tételek - csak leltárkönyvben szerepel, de digitális reprodukció nem készült róla
- részben digitalizált tételek - adatbázisban már szereplő tétel, de digitális reprodukció még nincs róla
- teljesen digitalizált tételek - adatbázisban rögzített tétel, amely rendelkezik digitális reprodukcióval

A digitalizáló gépparkot nagyfelbontású fényképezőgép, dokumentum- és fotószkenner jelenti. A digitális fényképezőgéppel és speciális precíziós szkennelvel egyedi beállítású felvételek készíthetők, míg a dokumentumszkennelvel tömeges digitalizálás végezhető. A digitalizáláshoz használandó eszköz kiválasztását a digitalizálandó tárgy mérete és állapota is meghatározza.

A kétdimenziós, jó állapotú dokumentumokat a múzeum számára rendelkezésre álló eszközökkel A3-as méretig tudjuk szkennelni, az ennél nagyobb vagy háromdimenziós illetve rossz állapotú tárgyakat, dokumentumokat fényképezőgéppel digitalizáljuk.

Bármilyen, a gyűjtőkörünkbe tartozó dokumentumot, fotót digitalizálunk. Utóbbi lehetőséggel mind magánszemélyek, mind intézmények gyakran élnek. Ez a digitalizálási lehetőség mind mennyiségét, mind jelentőségét tekintve fontos gyűjteménygyarapítási tényező.

A folyamatban lévő revízió, a vásárlások nyilvántartása és a kiállítások mellett kutatói megkeresésekre és saját kiadványok céljára kampányszerűen digitalizáljuk a fotó- és dokumentumállomány egyes elemeit.

A beérkező (elsősorban a vásárolt anyagról) lehetőség szerint külön elektronikus, fotós jegyzéket készítünk, ahogy minden kölcsönzés (ha mi adunk kölcsön), illetve a külső kiállítási helyszínen épített nagyobb kiállítások esetében is.

Több sikertelen előzmény és kísérlet után 2014-ben megkezdjük a MúzeumDigitár alkalmazását. Eddigi tapasztalataink a MúzeumDigitár programmal jók voltak. A program könnyen tanulható, kezelhető, és ami a széttagolt gyűjteményben különösen fontos, az adatok bárhol feltölthetőek, a munkák nem kötöttek egyetlen géphez, telephelyhez.

A DIGITALIZÁLÁSHOZ SZÜKSÉGES ERŐFORRÁSOK

Technikai feltételek

Valamennyi szakmai munkatárnak van saját asztali számítógépe, a külső helyszíneken laptopokat használunk.

Folyamatosan fejlesztett, nagyméretű szerverünk tárolókapacitása egy nagyobb volumenű digitalizálás esetén is elegendő, és maga az eszköz tovább bővíthető. Informatikus kollégánk rendszeresen készít az anyagról biztonsági mentést.

Számítógépes belső hálózat:

A szerver egy tíz winchester-helyes Asus, saját processzorral és védelemmel (jelenleg 5 db 2TB+ 1db 6 TB winchester van benne).

Vezetékes és wifi hálózatunk is van (nem nyilvános).

Számítógép állományunk:

12 db asztali gép és mini PC, változó korú, mind 10 és 11 OP rendszerrel.

8 db laptop, változó korú win8.1 10 és 11 OP rendszerrel.

6 db tabletgép Android OP rendszerrel.

11 db okostelefon

Digitalizáláshoz használt eszközök:

3 db Canon CanoScan 9000F scanner: 9600x9600 dpi felbontású érzékelője egyaránt képes jó minőségű fekete-fehér és színes (48 bit-es színmélységet biztosítva) archív fényképek és negatívak, diafilmszalagok rendkívül gyors (7mp/kép vagy 8 lap/perc) fényképzési minőségű digitális reprodukálására A4-es méretig.

A4-es méret felett vagy tömeges digitalizálás esetén a Sharp MX-2614N fénymásoló beépített szkennert tudjuk használni.

Canon EOS 1200D+18-55mm IS II tükörreflexes fényképezőgép: Maximális képfelbontás: 5184 x 3456 pixel, 9 fókuszpont, Legkisebb tárgytávolság 28 cm. A stabil fotózás érdekében az eszközt a Manfrotto 290 DUAL fényképezőgép (kit 3D fejjel) állvány egészítjük ki.

SONY/DSC-HX 300 B/266 Digitális fényképezőgép

Valamennyi szakmai munkatárs számára fényképezésre alkalmas okostelefonokat biztosítunk, ezek digitalizálásra jelenleg korlátozottan használhatók!

Személyi feltételek

A muzeális közgyűjteményben 2006 óta dolgozik informatikus munkatárs, először fél állásban, majd 2013 után teljes állományban, de azt hozzá kell tennünk, hogy a rendszergazdai, informatikai, honlap feltöltési karbantartási feladatok mellett kiállítás kivitelezéssel is foglalkozik.

Honlapjaink rendszeres karbantartását hozzáértő céggel végeztetjük.

A takarítónőn kívül valamennyi munkatárs ért minimum alapszinten a word, és excel programokhoz, a levelezőrendszerekhez, képes kezelni a digitális fényképezőgépet, szkennert, okostelefont. A gyűjtemény valamennyi szakalkalmazottja (múzeumpedagógusainkon kívül) részt vesz a nyilvántartási, digitalizálási feladatokban, képes kezelni az ahhoz szükséges szoftvereket.

A múzeumok digitalizálási folyamata megköveteli a muzeológusok, múzeumi dolgozók informatikai tudásának fejlesztését is: az egyre korszerűbb és precízebb technikai eszközök tulajdonságainak, működésének ismerete megkönnyíti a feldolgozás folyamatát, gyorsabbá, hatékonyabbá téve azt.

A kis létszámú múzeumi munkatársi kör kiegészítésére, hatékonyságunk növelése érdekében csatlakoztunk a kulturális közmunka programokhoz az első program (2013 vége) meghirdetése óta. Az így foglalkoztatott, programtól függően 1-3 fő is képes a számítógépet használni, az egyszerűbb digitalizálási feladatokat ellátni, a nyilvántartások számítógépre vitelében segédkezni. Jelenleg egy ilyen munkatársunk van, 2025 tavaszáig.

Anyagi feltételek, együttműködési lehetőségek

A kulturális közmunka programon túl folyamatosan keressük a pályázatokat, támogatásokat és kapacitásunktól függően az együttműködési lehetőségeket, mind a feldolgozásban, mind a közzétételben. Ezek közül a legintenzívebb kapcsolatunk a helytörténeti anyagfeldolgozás miatt a BFL-lel van. A digitalizációhoz szükséges eszközök és szoftverek beszerzéséhez a fenntartó önkormányzat innovációs kereteiből kapunk támogatást.

A mesterséges intelligencia használata a múzeumban

Ahogy korábban az új és újabb szoftverek és felületek használata, ennek a lehetőségnek a kihasználása is nagy szerepet játszhat a munkánk hatékonyságának javításában. Ez a terület

olyan intenzíven fejlődik, hogy jelen stratégiában még fel sem tudjuk mérni az ebből adódó lehetőségeket, ezért évente, a munkatervben érdemes rögzíteni az ezzel kapcsolatos lehetőségeket. Az első feladatunk egészen biztosan a munkatársak ismereteinek bővítése.

A DIGITALIZÁLÁS MUNKAFOLYAMATAI, SZTENDERDJEI

- *műtárgycsoport kiválasztása (muzeológus),*

- Szkennelés

Fontos a digitalizálási fájlformátum és beállítások, méretek meghatározása – melyeket a Fehér könyv alapján az alábbiakban foglalhatunk össze:

A széleskörű hozzáférés, felhasználhatóság és hosszú távú megőrzés érdekében a digitális másolatok formátumait korlátozni kell. A jelenleg ajánlott formátumok a következők: TIFF, JPEG, JPEG2000, PDF és PDF/A.

Az eredeti dokumentum mindig színes, még abban az esetben is, ha kevés színinformáció található rajta. A megőrzésre szánt képek minimális színmélysége 24 bit. Az RGB színterek közül az Adobe RGB színtér használata javasolt.

Az eredeti digitalizálása során a felbontást úgy kell megválasztani, hogy a digitális másolat alkalmas legyen az eredeti reprodukciójára, alkalmas legyen további feldolgozásra (pl. OCR, mintázatfelismerés stb.), szükség esetén (pl. nagy adatsűrűség) nagyítható legyen.

Nyers, nem manipulált felvétel készítése, dokumentumok esetében 300, 600 dpi mérettől függően, a fotók esetében legalább rövidebb oldalán – a Fehér könyv ajánlása szerint – 6000 pixeles felbontás, részletgazdag, vagy csoportképek esetén az eszköz lehetőségeinek határa, amennyiben releváns információt tartalmaz, a hátoldal szkennelése is.

A speciális szkennerek esetében digitalizáláshoz az eszközhöz adott speciális, szkennelési előképet is mutató programot használjuk, hogy a fenti feltételeknek megfelelően a végeredmény.

A digitalizálást olyan minőségben kell elkészíteni, hogy az megfeleljen a szolgáltatási igényeknek, és lehetővé tegye a hosszú távú megőrzést, szükség esetén a forrásobjektum reprodukálását, illetve a sokoldalú újrahasznosítást.

Az eredeti (digitalizálandó dokumentum) szélei mindig látszódnak a digitális másolaton. Az ún. keret (a dokumentum széle és a digitális másolat széle közötti, általában homogén színű terület) mértéke 1-10% között lehet.

- *mentés a megfelelő szerver kijelölt mappájába*

- az elnevezés képzésénél a nyilvántartási szabályok az irányadóak (20/2002. (X.4.) NKÖM rendelete a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról)

- Fotózás

A pontos reprodukálhatóság érdekében a technikailag elvárható maximális élességre, az optikai torzulás kiküszöbölésére kell törekedni. Ezt a tárgy és a fényképezőgép érzékelőjének párhuzamos beállítása mellett a torzulás korrekciója és a precíz élességállítás biztosítja. A lehető legpontosabb beállítások és a maximális élesség elérése érdekében minden esetben használjunk állványt.

A megvilágítást mindig igyekezzünk a tárgy állagához igazítani. Festmények, illetve egyéb csillogó felülettel rendelkező sík tárgyak reprodukálásánál polárszűrő használata javasolt az

esetleges csillogások kiküszöbölésére. Javasolt minden esetben a festmény hátoldalát is lefényképezni, ugyanis ott sok esetben a proveniencia-kutatás számára hasznos információk találhatóak.

Rövidebb oldalon minimum 2000 pixeles felbontás

- További kritériumok: Fehér könyv 32-40. oldal

- mentés a megfelelő szerver kijelölt mappájába

- az elnevezés képzésénél a nyilvántartási szabályok az irányadóak

Külön kategóriát képviselnek az egyéb képi- hang, illetve adathordozók (lemezek, kazetták, VHS, flopi, CD, DVD), melyek digitalizálásához ma már külön átjátszó készülékek szükségesek. Ezek a hordozók azonban résszint kisebb részt ölelnek fel a gyűjteményből, résszint jelentős részük (pl. flopi, VHS, CD állomány egy része) már a korábbi években digitalizálva lett. A hangzó állományok digitalizálásánál előnyben kell részesíteni a WAV, illetve a mozgóképeknél a MP4 formátumot.

A digitális állományok védelme, adatbiztonság

Minden a múzeumban használt gépen van folyamatosan frissített vírusirtó és tűzfal.

Belső állományaink nem nyilvánosak, csak a területért felelős munkatársak férnek hozzá közvetlenül ezekhez. A gépek egyedi jelszóval védettek.

A szerver valamennyi winchestere külső lemezre van mentve hetente legalább egyszer. Az asztali gépeken nem tárolhatóak digitalizált adatállományok első példányai.

A szerveren tárolt digitalizált állomány első példányai nem törölhetőek, csak revízió során.

Közzététel

A digitalizálás egyik fő célja – a megőrzésen, állományvédelmen túl -, hogy a műtárgyak, jobban mondva azok reprodukciói a digitális térben a nagyközönség számára is elérhetőek és könnyen kezelhetőek legyenek.

A tároláshoz és a közzétételhez egyaránt szükségesek az egységes metaadatok. A hazai múzeumi területen jelenleg nincs hivatalosan elfogadott metaadatszabvány. A muzeális intézményekben őrzött kulturális javakról kötelezően rögzítendő adatokat, valamint bejegyzésük szabályait szakáganként, illetve nyilvántartási fajtánként *A nemzeti kulturális örökség miniszterének 20/2002. (X.4.) NKÖM rendelete a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról* című rendelet tartalmazza.

A közzétételnél fontos az érzékeny adatok védelme.

2014-ben megkezdjük a MúzeumDigitár alkalmazását. A program könnyen tanulható, kezelhető, és ami a szétagolt gyűjteményben különösen fontos, az adatok bárhol feltölthetőek, a munkák nem kötöttek egyetlen géphez, telephelyhez. A nemzetközi felület tág elérést biztosít a múzeum műtárgyaihoz a látogatók számára. A MúzeumDigitár mellett a jövőben érdemes megfontolás tárgyává tenni más aggregátor felületek (pl. europeana, BFL) használatát is.

Az előző múzeumi digitalizálási stratégia óta elkészült a Digitális Nemzet Fejlesztési Program megvalósítása során a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (1404/2017. (VI. 28.) Korm. határozat), mely célul tűzte ki egy Nemzeti Adattár Projekt nyilvántartási és közgyűjteményi kereső rendszer létrehozását, mivel a célzott felhasználás legfontosabb gátja egy egységes, könnyen kezelhető adat-nyilvántartási és az erre épülő összközgyűjteményi online kereső rendszer meglétének hiánya.

A múzeum saját honlapja nemcsak marketingfelület, szinte minden nagyobb kiállításához kínálunk kiegészítő, sokszor csak itt elérhető tartalmakat. Önálló helyismereti-helytörténeti felületeket fejlesztünk, szöveges adattartalmak mellett archív fotók felhasználásával (pl. 18ker1956.hu, 18kerterkepen.hu, 18kerhajjegyzek.hu, bp18ker.hu) Most folyik ezeknek a felületeknek a megújítása, frissítése. Ezen tartalmainkat más – a kiállításokhoz kapcsolódó, csak a kiállítóhelyeken elérhető digitális fejlesztésekkel együtt – a látogatóknak helyben is elérhetővé tesszük.

Vízjelezés és felhasználási feltételek meghatározása

DIGITÁLISAN KELETKEZŐ ÁLLOMÁNYOK GYŰJTÉSE, MEGŐRZÉSE

A XXI. században – miközben a papíralapú információhordozók megritkulnak – egyre tömegesebben keletkeznek csak digitálisan létező tartalmak (pl. fényképek, újságok, könyvek), melyek ismerete, begyűjtése, számontartása is egyre fontosabb a múzeumok számára.

A 2000-es évek végén megkezdett digitális fényképezést a szerveren tároljuk, ahol mappa szinten vannak rendezve. Megkezdtük a digitalizált és digitális könyvtári gyűjtemény kialakítását, melyben elsősorban a saját kiadványaink kiadásra küldött végső változatait mentjük el, illetve rendszeresen mentjük a kerületi újság és a kerületi iskolai lapok digitálisan megjelenő példányaikat.

Sajnos azonban a helyi lakosokkal való elsődleges kommunikációs csatorna az internetre, elsősorban is a facebookra terelődött, melynek mentésének és megőrzésének technikája nem megoldott.

A tárgykörben szükséges a gyűjtési gyakorlat kialakítása, a munkatársak ismeretének bővítése, továbbképzések keresése, a technikai lehetőségek (új platformok, mentési és tárolási módszerek), figyelemmel kísérése.

A digitalizált és a digitálisan keletkező anyagok gyűjtésében komoly akadály lehet a megfelelő tárolókapacitás – a nagymennyiségű digitális mű létrehozása, illetve archiválása előtt gondolni kell a szükséges kapacitásnövelésre, illetve a tároláshoz szükséges fizikai szerver időszakonkénti cseréjére.

A jelenleg használt fizikai szerveres megoldás biztonságosabb tárolást biztosít, mely egyszeri kiadást jelent, azonban – különösen a digitális állomány exponenciális növekedésével – felmerülhet a felhő alapú tárolás lehetősége, amely azonban folyamatos kiadást jelent.

A DIGITALIZÁLÁSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA 2025-2029 KÖZÖTT

- Adatfeltöltés: a meglévő adatbázisok importálása vagy kézi adatbevitel, és a tárgyak digitális fotózása/szkenelése

- múzeumi gyűjteménykezelő rendszer integrálása az intézmény mindennapos muzeológiai feladatainak ellátása, támogatása érdekében

- A múzeum munkatársai a digitális gyűjteménykezelő rendszer használatára vonatkozó, felhasználó specifikus tréningen vesznek részt.

A digitális alapkompenciák elsajátítása elengedhetetlen, csak egy alapos képzés után kezdődhet el a rendszer használata, a szakszerű adatbevitel, majd az adatgazdagítás, a revízió, a raktározási, a kölcsönzési, a restaurálási folyamatok digitális menedzsmentje, a szakirodalmak és kísérő dokumentumok csatolása, a tárgyatok különböző szempontok

szerinti leválogatása, különböző listák és tárgykartonok nyomtatása, adatexportálási folyamatok kezelése.

- A digitalizált műtárgyrekordok minél nagyobb számú webes közzététele. Virtuális kiállítások létrehozása és webes közzététele

A fenti feladatok éves ütemezését és mértékét az egyes területekért felelős muzeológus bevonásával, a lakossági és a fenntartói igények figyelembevételével az éves munkatervben határozza meg az igazgató. Minimális cél évente az 500-1000 felvétel készítése. Hosszú távú cél a számítógépes nyilvántartásra való átállás és az így rögzített állomány közzététele.

Feladat	Határidő	Felelős
A gyűjteményleírásokban az adott gyűjtemény digitalizációs feladatainak meghatározása, ezek alapján ütemterv készítése	2025.	igazgató, könyvtáros
az ütemterv éves aktualizálása és végrehajtása az intézményi és egyéni munkatervben	2026-2029	gyűjteményért felelős muzeológusok
A munkatársak továbbképzése, rendszeres tudásmegosztása a digitalizáció bármely témakörében	2025	könyvtáros
belső szakmai nap a témában, tudásellenőrző kérdőívvel	2026-2029	gyűjteményért felelős muzeológusok, könyvtáros
éves és egyéni munkatervben meghatározva		
A digitalizációhoz szükséges eszközök és programok folyamatos vizsgálata, beszerzése az éves munkatervek alapján	évente felülvizsgálva	rendszergazda, igazgató
A Raktár II. helyiségben található nagyméretű papír alapú fényképek digitalizálása, meglévő digitális állomány revíziója	2026.	könyvtáros
Digitálisan készült könyvek rendezése, nyilvántartása	2026.	könyvtáros
A Múzeumdigitár vagy más auditált szoftver megismerése és használatának elsajátítása, bevezetése	2028	muzeológusok
Digitálisan készült újságok letöltésének folytatása, állomány rendezése	folyamatos	könyvtáros

2025-01-29

Kulcsár László

TOMORY LAJOS MÚZEUM

1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.

Tel: 290-1585

muzeum@muzeum18ker.hu

3. sz. melléklet

TOMORY LAJOS MÚZEUM ÁLLOMÁNYVÉDELMI TERV 2025-2029

I. BEVEZETÉS

A Tomory Lajos Múzeum Budapest XVIII. kerületének egyetlen muzeális közintézménye. 1956-ban alapította Tomory Lajos iskolaigazgató. 1991-től muzeális közgyűjtemény (XVIII. kerületi Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény), amely 2012-ben felvette alapítója nevét. 2016-tól területi múzeum. 1994 és 2012 között a pedagógiai szakmai szolgáltatóval közös intézményben, 2012-től 2018-ig a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei részeként, 2018. március 19-től önálló intézményként működik.

A múzeum több lépcsőben felújított, fővárosi védettségű főépületébe 2018-ban kezdte meg a beköltözést. Jelenleg az épület keresztszárnya újult meg a padlószigeteléstől a padlástérig, és a korabeli forrásértékű fotók alapján 2020-ban rekonstruálták üvegezett verandáját. Az épület további részei felújításának befejezését a fenntartó 2025-2026-ra tervezi.

A főépület már felújított részében kapott helyet a látványraktár és egy kisebb állandó kiállítóter, ide költözött már nagyrészt a kistárgyi, a dokumentum és a fotó, valamint a művészeti gyűjtemény egy része, a könyvtár és az adattár. Jelenleg is folyik az átköltözés a régi épületből, az új raktári rend kialakítása és véglegesítése.

A múzeum további 4 külső kiállítóhellyel és 4 külső raktárral rendelkezik. Valamennyi állandó kiállítása pályázati – elsősorban minisztériumi - támogatással készült a 2010-es években, a Havanna 2020-ban, a Múzeumsarok 2023-ban újult meg. 2017-ben sikeresen pályáztunk a Járasszékhely Múzeumok digitalizálási pályázatán eszközökre, digitalizáló program továbbképzésre, a következő években, amíg erre lehetőség volt, a Járasszékhely Múzeumok minisztériumi, illetve az NKA műtárgyvédelmi pályázatain nagyobb értékű műtárgyvédelmi eszközökre. 2019-től az önkormányzati szakmai innovációs keretből van eszközbeszerzésre lehetőségünk.

A TLM műtárgyvédelmi felelőse Szegediné Mucsi Eleonóra, aki műszaki diplomája mellett múzeumi gyűjtemény- és raktárkezelői, továbbá középfokú műtárgyvédelmi asszisztensi végzettséggel is rendelkezik. Mivel intézményünk számára elsőrendű kérdés a megelőző műtárgyvédelem, az ő tudására támaszkodtunk valamennyi raktár és kiállítás kialakításakor, és nagyrészt az ő munkája az állományvédelmi terv. Ő foglalkozik a klímaviszonyok folyamatos megfigyelésével, és a lehetőségeinkhez mérten optimális műtárgykörnyezeti paraméterek kialakításával. A TLM műtárgyvédelmi munkáját folyamatos tanácsadással segíti az új főépület felújításának tervezése óta alkalmi megbízási szerződések keretében a BTM restaurátora,

műtárgyvédelmi felelőse, Rácz-Szabó Katalin. Irányításával végeztük a látványraktár jelenlegi állományának tisztítását és ő restaurálta, restaurálja a nagyobb kiállítások meghatározó textiljeit.

A műtárgyak állapotának megőrzése mind kiállítási, mind raktári körülmények között alapvető feladat. 2005 óta minden fejlesztés esetében, sőt a napi munka során is szem előtt tartjuk a műtárgyvédelmi szempontokat: legyen szó savmentes tárolókról, a megfelelő hűtés/fűtés biztosításáról, füstjelzők szereléséről vagy pamutkesztyűk használatáról.

2022/2023 évben a kötelező energiatakarékosági előírások betartásához intézkedési tervet készítettünk a kiállítóterekben és raktárakban minimálisan elfogatható műtárgykörnyezeti értékek biztosítására, a Múzeumi Állományvédelmi Bizottság által kiadott állásfoglalás szerint. A műtárgykörnyezet folyamatos javítására és a megelőző állományvédelemre minden évben lehetőségeihez mérten tervez és felhasznál pénzt költségvetéséből a múzeum. Nagyobb restaurálási munkákat elsősorban kiállításokhoz kapcsolódóan, pályázatokból finanszírozzuk.

I/1. GYŰJTEMÉNYEK

a). törzsgyűjtemények

- dokumentumtár (kisnyomtatvány, plakát, térkép, iratanyag stb.) + videó és hangkazetta
- történeti tárgyi gyűjtemény
- légiforgalmi gyűjtemény – a múzeum gyűjtőterületén van a kerület legnagyobb munkaadója, a főváros nemzetközi repülőtere
 - játékgyűjtemény (elsősorban a Bartos-féle mackó)
- archív könyvgyűjtemény (elsősorban tankönyv)
- archív fotók
- digitális archívum (eredeti, csak digitálisan készült dokumentumok, fotók, film-, hanganyagok)
- képzőművészeti gyűjtemény

b). segédgyűjtemények

- helytörténeti segédkönyvtár
- adattár
- adattári fotók

A múzeum anyagát elsősorban a XX. századból, kisebb részben a XIX. század végéről származó közel 9000 tárgy (**3836** egyedi leltározott, **3964** leltározatlan, **837** szekrénykataszteri, **385** term. tudományi(ásványok), **496** képzőművészeti 2024-ben), 20 ezres fotógyűjtemény (2082 leltározott, 24683 leltározatlan), több ezer egyedi és 26 irat-folyóméternyi dokumentum, 500 darabos videokazetta és hangkazetta, valamint egyre gyarapodó számú digitális emlék alkotja. Az életmód-történeti anyag mellett (háztartási eszközök, bútorok, hétköznapi műszaki tárgyak stb.), néprajzi eszközök, az 1910-es évek elejétől gyűjtött iskolai bútorok, iskolai kísérleti és szemléltetőeszközök, kisipari szerszámok és teljes műhelyfelszerelések, a helyi üzemek, gyárak kisebb tárgyi emlékei, valamint jelentős játék- és légiforgalmi gyűjtemény található. Képeslap- és meghívógyűjteményt, térképet és több ezer plakátot és iskolai szemléltetőtáblát őriz a múzeum.

A közgyűjtemény könyvtára tudományos szakkönyvtár, amely részben muzeális gyűjteménynek is minősül. Az 5000 darabot számláló állományban olyan ritkaságok is vannak,

mint Maróthy György számtankönyve 1763-ból. A XIX. század végétől az alsófokú oktatásban használatos tankönyvek sorozata mellett egyedülálló a helyi kiadványok és újságok anyaga az elmúlt 110 évből.

Nagyobb mackógyűjteménnyel, kezdetben egy célzott gyűjtés eredményeként, majd számos sikeres kiállításnak köszönhetően jelentős mennyiségű légiforgalmi (elsősorban Malév) emlékanyaggal rendelkezünk. A 2015-től formálódó képzőművészeti gyűjteményünk mára több tucat kiemelkedő alkotást tartalmaz, többek között Kondor Bélától, Nemcsics Antaltól, és Schéner Mihálytól.

I/2. A MŰTÁRGYVÉDELEM ÉS RESTAURÁLÁSI TEVÉKENYSÉG FŐBB SZEMPONTJAI

- műtárgyak állapotának felmérése, erről dokumentáció készítése
- gyűjteményi raktárak fejlesztése, és tervezése, műtárgyakkal kapcsolatos logisztikai feladatok és nyilvántartások kezelése a gyűjteménykezelő segítségével és a muzeológusok bevonásával
- műtárgykörnyezet ellenőrzése és fejlesztése
- műtárgykölcsonzések dokumentációja, ellenőrzése
- a múzeum gyűjteményében található műtárgyak történeti és esztétikai értékének megőrzése, élettartamának meghosszabbítása különböző restaurálási, konzerválási technikák segítségével
- szakmai kommunikáció restaurátorok, múzeumi szakemberek bevonásával a megelőző műtárgyvédelemmel és konzerválással kapcsolatos gyakorlati, technológiai információk megszerzése céljából
- gyűjteménykezelési, állományvédelmi és dokumentálási stratégia kidolgozása a fenntarthatóság figyelembevételével

II. KÖRNYEZETI ÉS SZERVEZETI ELEMZÉSEK

II./1. KIÁLLÍTÁSI MŰTÁRGYAK

II./1.1. ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÓTEREK

A Tomory Lajos Múzeum kiállítóhelyei és raktárai különböző, egymástól eltérő épületekben találhatóak, ezért különböző fűtési rendszerrel (*távfűtés, gázüzemű központi fűtés, központi meleg levegő befúvós, szabályozható hűtő-fűtő splitklímás*) rendelkeznek. Mindenhol az adott épületre jellemző klimatikus viszonyok függvényében próbáljuk az optimális hő- és páratartalmi értékeket beállítani. A méréseket Testo 625 hő- és páramérő műszerrel végezzük. A kiállításokon bemutatott műtárgyállományunk anyagát tekintve vegyes, közös jellemzőjük a fokozott fény és hőtől való védelem és az optimális páratartalom 45-55% közötti érték biztosításának fontossága.

A Tomory Lajos Múzeum kiállítóhelyei:

- **Herrich-Kiss villa** (1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.)

Rak-tár – Látványraktár: papír, fa, textil, fém, műanyag

Ekevasba fogott madárszárny – Kondor Béla a repülés vonzásában - Kondor Béla emlékszoba: festmények, grafikák, fa, papír, textil; a festmények és grafikák tekintetében az optimális relatív páratartalom 40-45%, hőmérséklet 20-23° C

Buna Konstantin Galéria: festmények, tusrajzok, akvarell

- **Múzeumsarok** (1183 Budapest, Szent Lőrinc sétány 2.)

200 év emlékei – Pillanatképek Pestszentlőrinc-Pestszentimre történetéből:

papír, fa, fém, textil, műanyag, kőzetek, kövületek, ásványok, preparátumok, grafikák

- **Havanna kiállítóhely** (1181 Budapest, Havanna utca 9. földszint 317.)

Élet a régi-új lakótelepen - Az Állami-lakóteleptől a Havannáig: fa, fém, papír, textil, műanyag

Buna Konstantin emlékkiállítás: festmények, grafikák

- **Pavilon Galéria** (1183 Budapest, Kossuth tér 6.)

időszaki kiállítóterem: változó

- **Mű-Hely Galéria** (1181 Budapest, Madách utca 49.)

időszaki kiállítóhely: változó

Páratartalom

A Herrich-Kiss villában a Kondor Béla emlékszobában a szükséges optimális páratartalmat egy mobil párásító készülékkel (BRUNE B 125), és egy TROTEC BH30 típusú programozható (RH% beállítható) időzítő kapcsolóval tudjuk szabályozni.

Magas páratartalom esetén a festmények és grafikák számára ideális páratartalom (40-45%) biztosítása egy FISCHER típusú, fertőtlenítő funkcióval rendelkező split klíma, páramentesítő funkciójának működtetésével történik, kiegészítve egy mobil párátlanító készülék (Master DH720) használatával.

Minden külső kiállítóhelyen (kivéve Mű-Hely Galéria) klímaberendezés működik, mely alkalmas hűtésre, fűtésre és szárításra.

A Havanna kiállítóhely egy 10 emeletes tömbház földszinti részén helyezkedik el. A vegyes tárgyi anyagoknak megfelelő optimális páratartalmat (45-55%) a klíma mellett egy időzíthető fali szellőző rendszer segítségével is szabályozzuk.

Javasolt szabályozható hűtő-fűtő splitklíma felszerelése a Mű-Hely Galériában, szükség esetén a telepített mérőeszközök számának bővítése, folyamatos ellenőrzése, működtetése, rendszeres, naplózott mérésekkel, illetve mobil páraszabályozó berendezések beszerzése.

Légszennyezés

A Pavilon Galéria az Üllői út mellett helyezkedik el (fokozott közúti forgalom), ezért a légtér fokozottan ki van téve a szerves anyagok, biológiai szennyeződések és sok egyéb fertőzés veszélyeinek, mérete miatt levegőjének minőségi tisztán tartása nem lehetséges, ezért csak rövidebb időszaki kiállításokra alkalmas.

A többi kiállítóhely a fokozott közúti forgalomtól mentes környezetben helyezkedik el, ezért mérsékeltten vannak kitéve a légszennyezettségnek. A BTM munkatársa javaslatára a Herrich-Kiss villában az érzékenyebb anyagú műtárgyak védelmére a Kondor Béla szoba esetében a többlépcsős (nem közvetlen) szellőztetést alkalmazzuk.

Javasolt a szellőztetési szabályok betartása, a Herrich-Kiss villa kertjében pormegkötő növényzet fenntartása.

Hőmérséklet

A kiállítóhelyek egy részére a nyári időszakban 23 °C-ot meghaladó hőmérséklet a jellemző. Minél magasabb a hőmérséklet, annál gyorsabban bomlanak, öregszenek a szerves anyagok, műanyagok stb. a kiállítási segédanyagok, installációk, ragasztók, szigetelők elvesztik eredeti funkciójukat. Ha emelkedik a hőmérséklet, az RH% tartalom lecsökken, szárazabb lesz a légtér. A Herrich-Kiss villa épületének falvastagsága és fekvése viszonylag megfelelő hőmérsékletet biztosít a földszinten elhelyezkedő kiállítótereknek. Az épület saját központi fűtéssel és

szintenként beállítható mobil termosztáttal rendelkezik, melyet a téli időszakban a kinti hőmérséklet függvényében tudunk szabályozni.

A Múzeumsarok kiállítóhely négy egymásba nyíló helyiségből áll. A kiállítóhely egyéni központi fűtéssel rendelkezik, de a termosztát segítségével nem lehet biztosítani a termék azonos hőmérsékletét. Nyáron a kiállítóhely fekvése miatt az optimális hőmérséklet csak klímaberendezéssel tartható fenn. A kiállított műtárgyaknak megfelelő hőmérséklet biztosítása ezért két szabályozható, hűtő-fűtő split klíma segítségével történik.

A Havanna kiállítóhely esetében, a hűtő-fűtő splitklímák szabályozásával lehet biztosítani az optimális hőmérsékletet (18-23°C).

Javasolt a kiállítóterekben a 18-23 °C közötti állandó hőmérséklet kialakítása és fenntartása.

Fényvédelem

Minden kiállítóhelyen (kivéve a Mű-Hely Galériában) az ablakok és üvegportálok UV szűrős fényvédelmi fóliával vannak felszerelve.

Egyes kiállítóhelyeken az ablakok fa-redőnnyel vagy spalettával, illetve sötétítő rolóval is rendelkeznek. Múzeumsarokban lévő kiállítóhelyen épített álfallal és szalagfüggönnyel is csökkentjük a fényterhelést.

A speciálisan fényérzékeny műtárgyak esetében (festmény, grafika) fényerőszabályzóval rendelkező lámpatesteket használunk.

A kiállítótermek megvilágításának beállítása és időszakos ellenőrzése TESTO 540 megvilágítás mérőműszerrel történik.

Javasolt a fényvédő fólia 5-10 évenkénti cseréje.

Biztonságtechnika

A Herrich-Kiss villa felújított főépületrésze, ahol a Látványtár és Kondor emlékszoba is található, valamint a Buna Konstantin Galéria, távfelügyeletre bekötött riasztó- és tűzjelző rendszerrel rendelkezik. A kiállító – és közösségi terekben, valamint a kertben biztonsági kamerák működnek.

A Múzeumsarok és Havanna kiállítóhelyeken is távfelügyeletes rendszerben működő riasztó- és tűzjelző rendszerek biztosítják a védelmet. Biztonsági kamerák működnek a Múzeumsarokban és a Havanna kiállítóhely egyik helyiségében.

A Buna Konstantin Galériában, a Havanna kiállítóhelyen, a Mű-helyben már új fejlesztésű, távoli kezelést is biztosító riasztórendszereket használunk, a Múzeumsarokban a meglévő riasztórendszert egészült ki távoli kezelést is lehetővé tévő modullal.

Valamennyi kamerás rendszerünk csak képet rögzít. A felvételeket 3 hónapig őrizzük meg.

Javasolt a riasztórendszerek felülvizsgálata 2-3 évente.

II./1.2. IDŐSZAKI KIÁLLÍTÓTERMEK

A Pavilon Galéria egy több funkcióval rendelkező épület kisebb, déli fekvésű, két oldalán üvegportálos helyisége. Az épület tervezésébe és kivitelezésébe nem vonták be a múzeumot. Az épületrész méretezése, fekvése miatt csak részben tudunk megfelelő körülményeket biztosítani. Az üvegportálok UV fóliával felszereltek, de sötétítő roló felszerelésére nincs lehetőség.

A hűtést/fűtést központi egység biztosítja, befűvő rendszeren keresztül, mely a kiállítóteremben található panelen egyénileg programozható. Így tudjuk biztosítani a szükséges hő- és páratartalom szabályozását.

A világítást mennyezeti sínrendszerben elhelyezett LED égőkkel, az üvegportálok esetében LED fénycsíkokkal biztosítjuk.

A kiállítóterem távfelügyeletre bekötött riasztórendszerrel és tűzjelzővel rendelkezik.

Az épületkörüli vízvezetés nem megfelelő, nagyobb esőzések idején az üvegportál alatt befolyik a csapadékvíz, ezért jelenleg az épületrész felújításra vár.

A kiállítóter vízszigetelési problémáinak hosszútávú megoldása a fenntartó feladata. Javaslat: a vízvezetés megoldása tereprendezéssel és a portál vízszigetelésének javításával.

A Mű-Hely zárt udvarral rendelkező kétszintes vasbeton szerkezetű épület, mely egyéni központi gázfűtéssel rendelkezik. Korábban üzemként működő épület felső szintjén a fix, fémkeretes, szimpla üveges ablakokat nagyméretű kiállítási ponyvakkal árnyékoljuk, a nyitható ablakszárnyakra pedig sötétítő rolókat szereltünk.

A kiállítóter világítását felújított mennyezeti, LED fénycsöves lámpatestek biztosítják.

A kétszintes kiállítóterem biztonságtechnikai felszereltsége megfelelő, melyet a távfelügyeletre bekötött riasztórendszer és tűzjelzők, illetve a belső és külső (zárt udvarban) kamerarendszer működtetése biztosít. Az új fejlesztéseknek köszönhetően a riasztórendszer távoli kezelése, szükség esetén gyorsabb és hatékonyabb intézkedést tesz lehetővé.

Az épület szerkezete és fekvése miatt csak mérsékelten tudunk megfelelő körülményeket biztosítani.

Javaslat: szabályozható hűtő-fűtő splitklímák felszerelése, rendszeres hő- és páramérés, hosszútávon egy nagyobb épület felújításnál a nyílászárók cseréje, az üvegfelületek csökkentése.

II./1.3. TÁRLÓK

Az állandó kiállítások tárlói fából, fémből és üveg kombinációjából készültek. A Múzeumsarokban eredeti, restaurált fa/üveg iskolai szertárszekrények mellett méretre készített beépített és önálló fa/üveg vitrinek (ALFA pályázat 2010) találhatóak. A tárlókban a kiállított tárgyak nem anyaguk fajtája, hanem a muzeológusok tematikus programja alapján vegyesen vannak elhelyezve.

A Látványraktárban a műtárgyak őrzéséhez és bemutatásához fémből és üvegből készült (Hunflex rendszer), vitrines és üvegpolcos tároló rendszert alakítottunk ki. (Kubinyi Ágoston pályázat 2016 és 2017). Itt a tárgyak nagyrészt anyaguk fajtája szerint vannak elkülönítve.

Nincsenek légmentes tárlók.

Javasolt a rendszeres páramérés, és szükség esetén a páramérők elhelyezése.

Egyes tárlók saját belső LED-es világítással rendelkeznek. A fényérzékeny tárgyak elhelyezését UV fóliával védett, külső megvilágítással rendelkező tárlókban szükséges megoldani.

Javasolt a rendszeres, naplózott fénymérés.

II.2.) A RAKTÁRAKBAN LÉVŐ MŰTÁRGYAK

A múzeum főépületében (Herrich-Kiss villa) kialakított raktári egység három fő részből áll. Ezen kívül a múzeumi irodákban zárt faszekrényekben és fémpolcos tároló rendszereken helyeztük el a törzsgyűjtemény egy részét. Az épület teljesen felújított keresztszárnyában, a földszinti és emeleti részen 1-1 raktári részt alakítottunk ki. A hátsó, hosszanti földszintes épületrész felújítás előtt áll, és az itt tárolt könyvtári állomány egy része ideiglenesen a Buna Galériába került.

2025-ben az emeleti részen egy új helyiség lett kialakítva, ezzel egyidőben szabályozható hűtő-fűtő splitklímák lettek felszerelve a hőmérséklet szabályozás biztosítására.

A végleges raktári és tárolási kialakításokat csak az épület további részének teljeskörű felújítását követően tudjuk megvalósítani és véglegesíteni. Ezen a részen a tető felújítására és a belső terek kialakításra az építészeti tervek elkészültek, megvalósítása a fenntartó feladata.

A múzeum 4, egymástól pár kilométeres távolságra lévő külső raktárhelyiséggel rendelkezik: a nagytárgyi, a képzőművészeti, az átmeneti raktárral, továbbá a régi főépületben, a költözéssel folyamatosan csökkentett számú régi raktárakkal.

Sokat segítene a külső raktárak összevonása egy épületbe a jelenlegi alapterület bővítésével.

II./2.1 RAKTÁR 1.

A főépület felújított földszinti részén található, nagyméretű vegyes raktár, ahol ki tudjuk használni a majdnem 4 m belmagasságot. Két ablaka a villaépület eredeti, faszerkezetű, felújított nyílászárója. Mivel az épület fővárosi védettség alatt áll, ezért rovarháló felszerelése közvetlenül az ablakokra nem lehetséges. A szellőztetés ezért az előtte lévő helyiségen (Látványraktár) keresztül történik.

Itt őrzött anyag:

- történeti tárgyi gyűjtemény (légiforgalmi és játék is)
- plakáttár, térképtár, képzőművészeti gyűjtemény egy része
- dokumentumtár egy része

Műszaki adatok:

A raktár belső kialakítása: fűtött helyiség (az épület saját központi fűtéssel rendelkezik), cement padló, festett falak, UV szűrős fóliával és faredőnnyel felszerelt ablakok, hidegfényű neon világítás, riasztórendszerrel és tűzvédelemmel (füstjelző és tűzoltó készülék) felszerelt, távfelügyeletre bekötött.

Raktári rend:

A tárgyi anyagok elhelyezése fémpolcokon történik, nagyrészt dobozokban (porosodástól védve), kis részben szabadon.

A grafikák, plakáttár és térképtár anyaga fiókos fémtároló szekrényekben tárolva.

A dokumentumtár savmentes anyagból készített számozott, lehajló előfalú dobozokban.

A raktárhelyiség megfelelő. *Javasolt a meglévő bútorzat bővítése egyedi tervezésű tároló elemekkel a belmagasság és szabad falfelületek függvényében.*

Javasolt a főépület eredeti, felújított ablakaira egyedi készítésű, önálló keretre szerelt rovarhálós megoldás keresése, ami kívülről nem látható.

II./2.2. RAKTÁR 2.

A főépület emeleti részén található raktári egység, ahol a földszintinél jóval vékonyabbak a falak, 2 nagyobb és 2 kisebb helyiség alkotja. Az itt tárolt gyűjtemények anyagösszetétele vegyes. A felújításnak (tetőcsere) és a légkondicionálók felszerelésével sokat javultak a műtárgy körülmények.

Itt őrzött anyag:

- folyóirat- és napilapgyűjtemény
- fotótár
- audió- és videotár
- muzeális könyvgyűjtemény

- helytörténeti- és művészettörténeti segédkönyvtár
- 1900 és 1945 előtti régi könyvgyűjtemény
- művészettörténeti adattár
- dokumentumtár egy része (Az új kialakított helyiségben)
- textiltár: mindennapi viseleti ruhák (kabátok, öltönyök, női ruhák), egyenruhák (főleg Malév), lakástextíliák, iskolai egyenruhák, sportöltözetek
- digitális gyűjtemény szervere

Műszaki adatok:

Fűtött helyiségek (az épület saját központi fűtéssel rendelkeznek), festett falak, régi, felújított és új, fa nyílászárók, hidegfényű neon világítás, riasztórendszerrel és tűzvédelemmel (füstjelző és tűzoltó készülék) felszerelt, távfelügyeletre bekötött.

A textiltár ablakkal nem rendelkezik, a szellőztetés az előtérből történik. Itt csempe padló és részben festett, részben csempézett falak találhatóak.

2025 év elején beüzemelt inverteres splitklímák felszerelésével hatékonyabban fogjuk szabályozni a megfelelő műtárgyvédelmi paramétereket.

Raktári rend:

- A folyóirat- és napilapgyűjtemény (savmentes dobozokban) az audio- és videótár (speciális, erre a célra készült tároló dobozokban), valamint a helytörténeti és művészeti segédkönyvtár fémpolcokon van elhelyezve
- A fotótár jelentős része iSafe polipropilén tasakokba és faszekrényekbe került.
- A muzeális könyvgyűjtemény és a művészettörténeti adattár zárható faszekrényekbe került
- A digitális gyűjtemény szervere kisebb különálló, zárható helyiségben van
- A textilgyűjtemény raktárhelyiségének kis mérete és megfelelő belmagassága lehetőséget adott keresztartó rúd beszereléséhez, a vállfán, védőhuzatban tárolt ruhák tárolásához, a kisebb textíliák savmentes dobozokban, fémpolcos tartószerkezeten vannak elhelyezve.

Előnyök: a közelben lévő raktári egység hatékonyabb napi munkavégzést eredményez a muzeológus kollégák részére és a kutatószolgálat keretében. A szeparálható, kisebb helyiségek nagyobb biztonságot, kisebb por- és fényterhelést jelentenek.

Hátrányok: a kisebb helyiségekben a gyarapodó gyűjteményállományoknak egyre nehezebb megfelelő helyet biztosítani

Javasolt újabb páratartalmat szabályozó mobil készülékek beszerzése, melyek könnyen áthelyezhetők a szükséges helyekre. Minden raktári egységet tartalmazó helyiségben javasolt telepített pára- és hőmérsékletmérő elhelyezése a megfelelő tárolási paraméterek ellenőrzéséhez. Az új kialakított helyiségben megfelelő tárolási berendezések és eszközök tervezése, beszerzése, illetve a tetőtéri ablakokra árnyékolók és rovarhálók szerelése.

II./2.3. RAKTÁR 3.

A földszinti, hosszanti épületrészben jelenleg működő ideiglenes raktár anyagát 2024-ben részben már áthelyeztük és a teljes kiürítést 2025 elején be kell fejeznünk, hogy ebben az évben a főépület hosszanti földszintes részének teljes felújítását a fenntartó elkezdhesse. A szűkös raktári kapacitások és széttagoltság miatt, időigényes, megfontolt és szakszerű tervezést követően fogjuk tudni a raktári anyag áthelyezését elvégezni.

II./2.5. KÜLSŐ RAKTÁRAK

II./2.5.1. NAGYTÁRGYI RAKTÁR

A Nagytárgyi raktár a főépülettől kb. 3 km-re helyezkedik el. Könnyen megközelíthető, belső, zárható udvarral rendelkező, földszinten elhelyezkedő, zárt előtérből és két helyiségből álló épületrész. Vegyes tárgyi anyag és iratcsoportok tárolására használjuk.

Itt őrzött anyagok:

- iskolai bútorok,
- iskolai oktató fal térképek
- antik bútorok
- háztartási eszközök, hétköznapi műszaki tárgyak,
- lakberendezési tárgyak
- néprajzi tárgyak
- nagyobb, összefüggő, iratjellegű dokumentumtári egységek

Műszaki adatok:

A kívülről 2018-ban felújított, hőszigetelt épületrész előterébe biztonsági zárral rendelkező ajtón keresztül lehet bejutni. Innen nyílik a nagyobb raktárhelyiség, melynek ajtaja külön biztonsági hevederzárral rendelkezik. A helyiség ablakai ráccsal és sötétítő függönnyel rendelkeznek. Szellőztetés a folyosóról történik. Parkettás padló, festett falak, fűtött helyiség (saját központi fűtésről), hagyományos, egynemű világítás, riasztórendszerrel és tűzvédelemmel (füstjelző és tűzoltó készülék) felszerelt, távfelügyeletre bekötött. Pára és hőmérsékletmérő műszerrel felszerelt. A kisebb helyiség is az előtéri folyosóról nyílik, beton padló, ablakkal nem rendelkezik, szellőztetés a folyosón keresztül történik.

Raktári rend:

A mindkét raktárhelyiségben a kisebb tárgyak és iratanyagok salgó polcokon.

A nagyméretű bútorok a padlón, illetve az iskolai bútorok egy részét a salgó polcok felső szintjén tároljuk.

A nagy és gazdag műtárgyállománynak köszönhetően az utóbbi időben a raktár túlszűfoltta vált. Emiatt sürgősen megoldást kell keresni a megfelelő tárolási kapacitás biztosítására, a végleges raktári rend kialakítására.

II./2.5.2. KÉPZŐMŰVÉSZETI RAKTÁR

A képzőművészeti raktár kb. 1 km-re helyezkedik el a főépülettől. Két, egymásba nyíló helyiségből áll.

Itt őrzött anyagok:

- festmények, grafikák, szobrok, fotók, vegyes technikájú alkotások (az egyedi leltározott művészeti anyagon kívül itt őrizzük a nem leltározott, helytörténeti jelentőségű művészeti tárgyakat, illetve az egyik helyi művészpédagógus több évtizedes tevékenysége során keletkezett tanítványi portfóliók, alkotások gyűjteményét)

Műszaki adatok:

Az ablakok sötétítő függönnyel felszereltek, festett falak, csempe padló, fűtött helyiség (hőtárolós villanyradiátor), egynemű világítás, riasztórendszerrel és tűzvédelemmel (füstjelző és tűzoltó készülék) felszerelt távfelügyeletre bekötött.

Raktári rend:

A falakra képakasztó rácsos rendszert szereltünk, így a festmények jelentős részének függesztett elhelyezést biztosítottunk.

A kisebb alkotások és a tömeges anyag (egy része mappákban) fa polcra került.

A raktár nem tehető alkalmassá a nagyobb értékű művészeti alkotások tárolására mérete, elhelyezése és külső falainak műszaki állapota (vizesedés) miatt. *Sokat segítené a külső raktárak összevonása egy épületbe a jelenlegi alapterület legalább megtartásával vagy bővítésével.*

II./2.5.3. ÁTMENETI RAKTÁR

Kizárólag az újonnan beérkező, fertőtlenítésre, kártevő mentesítésre váró anyag ideiglenes tárolására szolgáló kisméretű, önálló, fűtéssel, világítással, riasztórendszerrel nem rendelkező helyiség.

II./2.5.4. RÉGI FŐÉPÜLET RAKTÁRA

A korábbi főépületben még 1 helyiségben vannak vegyes gyűjteményi anyagok elhelyezve. Mivel az új épület nem sokkal nagyobb a réginél, és 50%-a még felújítás előtt áll, a költözés befejezését ezt követően tudjuk ütemezni. Mivel itt 60 négyzetméternyi tömör raktári anyag van, ez a jelenlegi felújítási tervek alapján nem fog elférni a felújított főépületben, ezért a raktárak átstrukturálása és a kapacitások bővítése szükséges.

III. FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

III.1. TUDÁSMEGOSZTÁS - MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

A legfontosabb feladatunk a gyűjteménykezelő muzeológusok és az őket segítő munkatársak, közfoglalkoztatottak, továbbá önkéntesek átgondolt és rendszeres, a gyakorlati szempontokat messzemenően figyelembe vevő belső képzése a műtárgyvédelem témakörében. A tudásmegosztás és a napi rutinok rendszeres és folyamatos ellenőrzése, monitoringja. A muzeológusok szakmai továbbképzése, a műtárgyvédelmi felelős támogatása, hogy szakmai tudásmegosztásokon, konferenciákon, kerekasztalokon és tanfolyamokon vegyen részt. Évente legalább egy alkalommal más múzeumok felkeresése csoportosan szakmai tapasztalatszerzés céljából, amikor a műtárgyvédelmi kérdésekről is beszélünk.

III.2. KIÁLLÍTÁSI MŰTÁRGYAK VÉDELME

A kiállítási terek műtárgykörnyezete nagyon változó, szoros összefüggésben áll a kiállítótereket befogadó épület állapotával, felszereltségével. A Pavilon Galéria kiállítóhely nagyobb felújításra szorul, a MŰ-hely műtárgykörnyezeti paramétereinek javítása szükséges, főként a nyílászárók tekintetében. A kiállításokon a következő feladatokat kell elvégezni:

- *Kiállítóterek klimatikus viszonyainak optimalizálása (hőmérséklet és páratartalom mérése, szabályozása)*
- *Kiállítóterek ablakainak UV fóliázását folyamatosan ellenőrizni, 5-10 évente cserélni*
- *Műtárgyak bemutatására leginkább alkalmas installációs rendszer kialakítása és fejlesztése*
- *Tárgyak és tárlók megvilágításának kialakítása a megelőző műtárgyvédelmi szempontok szerint*
- *Fűtés optimalizálása*
- *A kihelyezett műtárgyállomány átnézetése, tisztítottása, szükség esetén restauráltatása*

Fő cél, hogy a kiállításokba kerülő műtárgyak már a preventív műtárgyvédelmi szemlélet fokozottabb alkalmazásával kerüljenek bemutatásra.

III.3. RAKTÁRAKBAN LÉVŐ MŰTÁRGYAK VÉDELME

III.3.1. RAKTÁRFEJLESZTÉS

Az intézmény átfogó célja, hogy gyűjteményei raktározását korszerű, optimális méretű raktárakban oldja meg. A múzeum főépülete csak részlegesen van felújítva, ezért jelenleg még nem alakítható ki a végleges raktári rend. *A teljes felújítást követően, szükséges a kiállítóterek és raktár/irodahelyiségek teljes véglegesítése. Mivel az elegáns terek jobban hasznosulnak kiállítóterként, a 2023-as statikai vizsgálat alapján pedig a tetőtérben nincs lehetőség további raktári kapacitás bővítésére, ezt másként kell megoldani.*

Keressük a megoldást a fenntartóval a külső, egymástól távolabb eső raktárhelyiségek összevonására egy olyan ingatlanra, amelyen a raktárkapacitás bővítés is megoldható. Ez optimálisabb műtárgykörnyezetet, és olcsóbb fenntartást jelentene hosszú távon.

Törekedni fogunk arra, hogy a fenntartóval megoldást találjunk a raktározási problémákra és biztonságos módon történhessen a műtárgyak tárolása.

A műtárgyak preventív védelme a műtárgyvédelmi felelős és a gyűjteménykezelő egyik legfontosabb feladata. Törekedni kell a lehető legoptimálisabb műtárgykörnyezet kialakítására, hogy az elvégzett beavatkozások ne bizonyuljanak feleslegesnek. Ilyen szempontból az állományvédelmi feladatok tervezése szoros összefüggésben áll az épületek állapotával és a raktározási helyzet megoldásával. A stratégiai tervezés elsősorban a raktározási és kiállítási körülmények, az általános műtárgykörnyezet javítását célozza.

Ennek érdekében tervezzük raktárfelmérő adatlapok elkészítését a végleges raktári rend kialakítását követően.

A raktárakban lévő műtárgyak megelőző műtárgyvédelmének általános feladatai:

- rendszeres hőmérséklet és páratartalom ellenőrzés és szabályozás
- fényvédelem (korszerű UV és IR sugarakat kiszűrő fényforrások felszerelése)
- por elleni védelem (légmentes szigetelés, raktárak rendszeres és szakszerű takarítása, szabad polcon lévő tárgyak szakszerű letakarása és elzárása)
- kártevők elleni védelem (ablakok szúnyoghálós védelme, kártevők elleni csapdák kihelyezése, rendszeres figyelés). A biológiai károsodás elleni védelem szoros összefüggésben áll a károsító tényezők elleni védekezéssel és az épületek állapotával.
- tárolás, szállítás (elavult csomagolóanyagok cseréje savmentes csomagolóanyagokkal, ésszerű tárolási rend kialakítása, tárgytípusoknak megfelelő szekrények, dobozok, rekeszek alkalmazása)
- a gyűjtés útján bekerülő tárgyak átmeneti tárolása (kizárólag tisztítás és fertőtlenítés után kerülhetnek be a gyűjteményi raktárakba)

A stratégia végrehajtásának időszakában műtárgyvédelmi eszköz- és raktári infrastruktúra fejlesztésre van szükség a gyűjtemények hosszú távú megőrzése érdekében.

III.3.2. EGYÉB MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSEK

Kártevő mentesítés

A kártevő mentesítésben is lehetőség szerint a megelőzésre törekszünk. A kártevők megjelenését csapdák kihelyezésével monitorozzuk. Időszakonként vegyszeres kártevő irtásra

is szükség lehet, melyet múzeumi állományvédelmi szakember bevonásával, környezetvédelmi és műtárgyvédelmi előírások betartásával végzünk el.

Kötelező mérések

Rendszeresen elvégezzük a környezeti paraméterek mérését és rögzítjük az eredményeket. *Lehetőség szerint – éves fejlesztési felmérés (lásd 1.sz. melléklet) és terv alapján - bővítjük a mérésre alkalmas műszerek körét, felszerelését a raktárakba, kiállítóterekbe. A műszerek méréseinek eredményeit naplózzuk. A kiállítóterek és raktárak megelőző műtárgyvédelme szempontjából nagyon fontos a még hiányzó klímaberendezések, továbbá több korszerű, mobil párasztó illetve páraelszívó készülék beszerzése a megemelkedő vagy káros mértékben csökkenő hőmérséklet és páratartalom ellensúlyozására.*

A raktárakban és kiállítóterekben egyaránt törekszünk a maximális fényvédelemre, melyet fény mérésére alkalmas digitális kézi műszerrel ellenőrizzük.

A kiállítások megelőző műtárgyvédelmi feladatainak elvégzése folyamatos: környezeti paraméterek mérése, optimális beállítása, fényvédelem, fényvédő fóliák felhelyezése, állapotfelmérések, korszerű installációk készítése, megfelelő csomagoló anyagok és csomagolástechnika.

Fotótár, történeti dokumentumtár, adattári gyűjtemény, képzőművészeti gyűjtemény

A fotótár rendezése, digitalizálása és revíziója során folyamatosan átcsomagoljuk a szakadt, sérült tasakokban lévő fotográfiákat, illetve egyedi, csomagolás nélkül, csoportosan (egy zacskóban 5-10 kép) tárolt vagy csomagolás nélkül raktározott anyagok műtárgyvédelmi szempontból megfelelő becsomagolása történik. *Tervezzük a fotóanyag átcsomagolásának folytatását, savmentes dobozokba helyezését, tematikus rendezését és digitalizálását.*

A papíralapú gyűjtemények megőrzése érdekében elsőrendű feladat a tárolásukhoz szükséges bútorzat, savmentes tároló dobozok és korszerű mobil párasztó-és páramentesítő készülékek beszerzése.

Kiemelt rövidtávú feladatok:

- a zsúfolttá vált nagytárgyi raktár helyzetének javítása
- egyes gyűjteményi anyagok szakszerű ideiglenes elhelyezése a főépület további felújítási munkálatai miatt
- a megnövekedett plakát-és térképtár anyagának szakszerű tárolásához szükséges fém fiókos szekrények helyének kialakítása és beszerzése

Külön oldalon táblázat:

Telephelyek, kiállítóterek és raktárak aktuális felszereltsége

(mérőműszerek, légnedvesítő- és páratlanító készülékek, splitklímák) 2024.12.

Tomory Lajos Múzeum

telephelyek, kiállítótérek és raktárak aktuális felszereltsége (mérőműszerek, légnedvesítő- és párártlanító készülékek, splitklímák) 2024.12.

Telephelyek, kiállítótérek és raktárak megnevezése	TESTO 608-H1 kihelyezhető pára és hőmérsékletmérő műszer	egyéb/régebbi típusú pára és hőmérséklet-mérő	TESTO 650 hordozható, kézi mérőműszer KALIBRALNI SZÜKSÉGES!!	Légnedvesítő készülék	Párártlanító készülék	TROTEC Steckdosen Hygrostat BH30 szabályozható pára és légnedvesítő csatlakozó aljzat	splitklíma egyéb szabályozható rendszer	mért értékek naplózása
Herrich-Kiss villa:								
Kondor Béla emlékszoba-kiállítótér	van			van BRUNE 125	van MASTER DH 720	van	van	naponta
Rak-tár- Látványraktár	van							hetente 1x
RAKTÁR 1. -földszinti vegyes raktár	van							hetente 1x
RAKTÁR 2. -emeleti raktári egységek: könyv-/fotó/textil/dokumentum/tár, irodák	van							hetente 1x
RAKTÁR 3. - ideiglenes raktár a főépület földszint hátsó rész - kiürítés közben	van						van	nincs naplózva
Buna Konstantin Galéria-kiállítótér	van			van BRUNE 125	van MEACO 25L; 200 m3		van	havonta 2-3x
Múzeumsarok kiállítóhely	van						van	hetente 3x
Pavilon Galéria		van (HOME)					van	nincs naplózva, több mint 1 éve zárva, felújításra van
Havanna kiállítóhely								
kiállítótér	van						van	hetente 1x
Buna Konstantin Emlékkiállítás (<i>múzeumpedagógiai foglalkoztató</i>)	van						van	hetente 1x

Telephelyek, kiállítóterek és raktárak megnevezése	TESTO 608-H1 kihelyezhető pára és hőmérsékletmérő műszer	egyéb/régebbi típusú pára és hőmérséklet-mérő	TESTO 650 horozható, kézi mérőműszer KALIBRALNI SZÜKSÉGES!!	Légnedvesítő készülék	Párártlanító készülék	TROTEC Steckdosen Hygrostat BH30 szabályozható pára és légnedvesítő csatlakozó aljzat	splitklíma egyéb szabályozható rendszer	mért értékek naplózása
Mű-Hely - kiállítóterem	van a hátsó, épületben	van az első, felújításra váró épületben						havonta 2-3x
Képzőművészeti raktár	van				van Hauser DH-400			havonta 2-3x
Nagytárgyi raktár	van							
Átmeneti raktár								havonta 1-2x
Régi főépületben lévő raktárhelyiség		van (HOME)						havonta 1-2x

2025-01-29

Telephely

